

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ

BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING

Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi

Januar/siječanj – septembar/rujan 2016. godina

Januar/siječanj 2017.

Sadržaj :

I. REALNI SEKTOR	7
• Ekonomski rast	7
• Građevinarstvo	8
• Maloprodaja	9
• Industrijska proizvodnja	9
• Tržište rada	12
○ Zaposlenost	12
○ Nezaposlenost	13
○ Plate	13
○ Penzije	14
II. JAVNE FINANSIJE – FISKALNI RAZVOJI	16
• Indirektni porezi	16
• Direktni porezi	18
• Vanjski dug	18
III. CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR	21
• Cijene	21
• Monetarni sektor u BiH	22
• Bankarski sektor u BiH	24
• Tržište kapitala u BiH	28
IV. VANJSKI SEKTOR	31
• Platni bilans BiH	31
• Pregled vanjske trgovine	32
V. DIREKTNNA STRANA ULAGANJA	37
VI. INDEX POSLOVNOG POVJERENJA I POVJERENJA POTROŠAČA U BIH	41
DODATAK	49

PRILOZI

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u BiH
Tabela 2: Industrijska proizvodnja u FBiH
Tabela 3: Industrijska proizvodnja u RS
Tabela 4: Realni sektor- industrija i usluge
Tabela 5: Realni sektor po entitetima
Tabela 6: Tržište rada
Tabela 7: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)
Tabela 8: Indeks potrošačkih cijena (CPI)
Tabela 9: Rast i sektorska struktura kredita
Tabela 10: Rast i sektorska struktura depozita
Tabela 11: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM
Tabela 12: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima u KM
Tabela 13: Kamatne stope na depozite
Tabela 14: Uvoz i izvoz roba u BiH
Tabela 15: Glavni trgovinski partneri
Tabela 16: Platni bilans BiH

SPISAK GRAFIKONA:

Grafikon 1: Kretanje industrijske proizvodnje u BiH
Grafikon 2: Pregled Industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po GIG klasifikaciji
Grafikon 3: Međunarodno poređenje kretanja prerađivačke industrije
Grafikon 4: Sektor za proizvodnju električne energije za period januar- septembar 2016. godine
Grafikon 5: Stopa rasta zaposlenih i nezaposlenih lica u BiH i administrativna stopa nezaposlenih
Grafikon 6: Nominalni rast prosječne neto plate u BiH
Grafikon 7: Prosječna penzija (u KM) i stope rasta prosječne penzije i broja penzionera u BiH (g/g)
Grafikon 8: Rast neto prihoda od indirektnih poreza
Grafikon 9: Indeks potrošačkih cijena
Grafikon 10: Stope rasta (g/g) osnovnih komponenti M2
Grafikon 11: Prosječan saldo računa obaveznih rezervi (u mil. KM)
Grafikon 12: Struktura ukupnih kredita u K3 2016. godine
Grafikon 13: Nekvalitetni krediti
Grafikon 14: Kretanje prosječne EKS na kredite
Grafikon 15: Struktura ukupnih depozita za K3 2016. godine (u mil. KM)
Grafikon 16: Kretanje prosječne EKS na depozite
Grafikon 17: Ukupan promet ostvaren na SASE
Grafikon 18: Ukupan promet ostvaren na BLSE
Grafikon 19: Uporedno kretanje deficita tekućeg računa BiH i vanjskotrgovinskog deficita
Grafikon 20: Tekući prilivi/odlivi novca i doznake radnika iz inostranstva
Grafikon 21: Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinskih indikatora po kvartalima u 2016.god.
Grafikon 22: Pregled vanjskotrgovinskih indikatora po GIG klasifikaciji
Grafikon 23: Struktura vanjskotrgovinskog robnog deficit u BiH
Grafikon 24: Ukupno SDU u svijetu
Grafikon 25: SDU u BiH i zemljama okruženja, Srbija i Hrvatska
Grafikon 26: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2015. i 2016. godini
Grafikon 27: Stope rasta SDI po kvartalima u 2015. i 2016. godini
Grafikon 28: Najznačajnija ulaganja u BiH po zemljama i godinama
Grafikon 29: Najznačajnija ulaganja u BiH po djelatnostima
Grafikon 30: Indeks povjerenja potrošača
Grafikon 31: Indeks poslovnog povjerenja u sektoru industrije
Grafikon 32: Indeks poslovnog povjerenja u sektoru građevinarstva
Grafikon 33: Indeks poslovnog povjerenja u sektoru usluga
Grafikon 34: Indeks poslovnog povjerenja u sektoru trgovine
Grafikon 35: Kompozitni indeks ekonomskog sentimenta

SPISAK TABELA:

Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza
Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, taksi, kazni, naknada i doprinosa
Tabela 3: Finansijski aranžmani BiH sa MMF u SDR
Tabela 4: Konsolidovani budžet BiH (centrani nivo vlasti)
Tabela 5: Rezervni novac (M0) u periodu I-IX 2016. godine
Tabela 6: Struktura bruto deviznih rezervi
Tabela 7: Financijski rezultat bankarskog sektora za K3 2016. godine
Tabela 8: Promjena vrijednosti (u %) vodećih berzanskih indeksa u svijetu
Tabela 9: Vanjskotrgovinska robna razmjena u BiH prema HS klasifikaciji za period januar-septembar 2016. godine
Tabela 10: Kreditni rejting BiH i zemalja u okruženju

LISTA SKRAĆENICA:

ARS	– Anketa o radnoj snazi	OR	– Obavezne rezerve
BATX	– Bosnian Traded Index	PB	– Platni bilans
BD	– Brčko Distrikt	PDV	– Porez na dodanu vrijednost
BDP	– Bruto domaći proizvod	PIF	– Privatizacijski investicijski fond
BDV	– Bruto dodana vrijednost	PJI	– Program javnih investicija
BHAS	– Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine	SASE	– Sarajevska berza
BIFX	– Indeks bosanskih investicijskih fondova	SASX-10	– Indeks rezultata 10 najboljih kompanija listiranih na Sarajevskoj berzi
BiH	– Bosna i Hercegovina	SB	– Svjetska banka
BLSE	– Banjalučka berza	SEE	– Jugoistočna Evropa
CBBiH	– Centralna banka Bosne i Hercegovine	SIPA	– Državna agencija za istrage i zaštitu
CEFTA	– Srednjoevropski sporazum o slobodnoj trgovini	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
CPI	– Indeks potrošačkih cijena	SOR	– Srednjoročni okvir rashoda
DOB	– Dokument okvirnog budžeta	SRS	– Srednjoročna razvojna strategija
DSU	– Direktna strana ulaganja	SSP	– Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
EBRD	– Evropska banka za obnovu i razvoj	SST	– Sporazum o slobodnoj trgovini
EC	– Evropska komisija	SVF	– Statistika vladinih finansija
EKS	– Efektivna kamatna stopa	UIO	– Uprava za indirektno oporezivanje BiH
ERS-10	– Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 kompanija iz sistema Elektroprivrede RS	USAID	– Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj
EU	– Evropska unija	P1	– Prva polovina godine
FBiH	– Federacija Bosne i Hercegovine	P2	– Druga polovina godine
FIRS	– Indeks investicijskih fondova RS	K1	– Prvi kvartal godine
FISIM	– Usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene	K2	– Drugi kvartal godine
JR UIO	– Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje	K3	– Treći kvartal godine
KM	– Konvertibilna marka (međunarodni standard ISO 4217)	K4	– Četvrti kvartal godine
MMF	– Međunarodni monetarni fond	M0	– Rezervni novac
MVTEO	– Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa	M1	– Transakcijski novac
OMA	– Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje	M2	– Novac u širem smislu
		QM	– Kvazinovac
		mKM	– Milioni KM
		g/g	– Stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na isti period prethodne godine
		m/m	– stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na prethodni mjesec tekuće godine

GLAVNI EKONOMSKI POKAZATELJI U BiH - godišnji pokazatelji

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016 (p)
Nominalni BDP BiH (u milionima KM)	27.613	28.251	28.189	29.462*	30.389
Nominalna stopa rasta (u %)	2,6%	2,3%	-0,2%	4,5%*	3,1%
Realna stopa rasta (u %)	0,1%	1,7%	0,1%	3,7%*	3,0%
Stanovništvo (hiljade)	3.531	3.531	3.531	3.531*	3.531
BDP per capita (u KM)	7.820	8.001	8.001	8.343*	8.606
Broj nezaposlenih u BiH (u hiljadama)	543,4	552,5	549,5	541,8	525,0
Prosječne neto plate u BiH (u KM)	826	827	830	830	835
CPI (indeks potrošačkih cijena)	2,1%	-0,1%	-0,9%	-1,0%	-1,0%
Konsolidirani budžet BiH** (u % BDP-a)					
Tekući prihodi	41,6%	40,4%	42,4%	42,1%	-
Tekući rashodi	40,5%	38,7%	40,3%	39,5%	-
Štednja (Bruto operativni bilans)	1,1%	1,7%	2,2%	2,6%	-
Javne investicije (Transakcije u nefinansijskim sredstvima)	3,0%	3,7%	4,1%	1,9%	-
Suficit/Deficit (Neto pozajmljivanje(+)/zaduživanje(-))	-1,9%	-2,0%	-1,9%	0,7%	-
Vanjski javni dug	26,0%	26,2%	29,2%	29,5%	-
Novac i krediti** (u % BDP-a)					
Novac u širem smislu (M2)	54,0%	57,0%	61,3%	63,3%	-
Kreditiranje privatnog sektora ⁽¹⁾	52,0%	52,1%	52,9%	52,0%	-
Platni bilans**					
Saldo tekućeg računa u milionima KM	-2.269,7	-1.414,8	-2.012,7	-1.629,8	-1.426,6
U % BDP-a	-8,2%	-5,0%	-7,1%	-5,5%	-4,7%
Trgovinski bilans**	-6.152,8	-5.459,3	-6.185,7	-5.343,0	-5.281,3
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	8.483,2	9.037	9.289	9.870,4	10.071,1
(stopa rasta u %)	0,9%	6,5%	2,8%	6,3%	2,0%
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	14.635,9	14.496,4	15.474,2	15.213,4	15.352,4
(stopa rasta u %)	0,0%	-1,0%	6,7%	-1,7%	0,9%
Bilans roba i usluga (u % BDP-a)	-22,3%	-19,3%	-21,9%	-18,1%	-17,4%
Bruto devizne rezerve**					
U milionima KM	6.508,6	7.068,3	7.825,6	8.606,3	-
U mjesecima uvoza roba i usluga	5,3	5,9	6,1	6,8	-
Servisiranje vanjskog javnog duga**					
U milionima KM	413,3	684,8	760,9	592,9	-
U % izvoza roba i usluga	4,9%	7,6%	8,2%	6,0%	-

* Izvor: Procjena DEP-a

** Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH za vanjski javni dug i njegovo servisiranje; Centralna banka BiH za prihode, troškove i neto kreditiranje, kao platni bilans;

(p) Projekcije DEP-a

(1) Pod kreditima privatnog sektora obuhvaćeni su krediti svih sektora osim sektora vlade i javnih kompanija.

GLAVNI EKONOMSKI POKAZATELJI U BiH u periodu januar-septembar

Realni sektor	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Industrijska proizvodnja BiH - rast fizičkog obima ⁽¹⁾	-4,0	4,6%	0,4%	2,5%	3,8%
Prerađivačka industrija BiH - rast fizičkog obima ⁽¹⁾	-2,9%	5,0%	4,5%	4,1%	3,9%
Broj nezaposlenih lica u BiH - prosjek (u hiljadama)	541,9	552,4	550,2	543,4	524,7
Prosječne plate u BiH - prosjek (u KM)	824	825	829	830	836
CPI (indeks potrošačkih cijena)	2,1%	0,3%	-1,2%	-0,8%	-1,3%
Javne finansije					
Rast neto prihoda od indirektnih poreza (g/g)	0,2%	-1,9%	2,6%	4,9%	4,0%
Vanjski javni dug - promjena stanja duga (%)	9,9%	5,0%	11,4%	3,6%	2,2%
Novac i krediti (stopa rasta g/g)					
Novac u širem smislu (M2)	4,3%	6,7%	7,9%	7,8%	7,5%
Kreditiranje privatnog sektora ⁽²⁾	3,2%	1,6%	3,3%	1,2%	2,6%
Platni bilans					
Saldo tekućeg računa (u milionima KM)	-1.764,30	-1.011,7	-1.533,1	-1.275,1	-995,6
Porast deficita tekućeg računa (u %)	6,4%	-42,7%	51,5%	-16,8%	-21,9%
Bilans roba i usluga	-4.556,0	-3.827,9	-4.482,3	-3.935,6	-3.713,5
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	6.420,5	6.840,5	6.928,0	7.442,9	7.789,1
(stopa rasta u %)	2,0%	6,5%	1,3%	7,4%	4,7%
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	10.976,5	10.668,4	11.410,3	11.378,5	11.502,6
(stopa rasta u %)	2,0%	-2,8%	7,0%	-0,3%	1,1%
Bruto devizne rezerve					
Bruto devizne rezerve - rast u %	0,8%	9,7%	12,1%	7,0%	14,1%
U mjesecima uvoza roba i usluga	5,1	5,8	6,1	6,4	7,4

(1) Pokazatelji rasta industrijske proizvodnje za period 2012 - 2016 su zvanični podaci BHAS-a koje DEP koristi u izradi svojih analiza na temelju potpisanog protokola o međusobnoj razmjeni podataka.

(2) Pod kreditima privatnog sektora obuhvaćeni su krediti svih sektora osim sektora vlade i javnih kompanija.

* Izvor: Procjena DEP-a

I REALNI SEKTOR

Ekonomski rast

- *Skoro upola sporiji ekonomski rast u prvih devet mjeseci u odnosu na nimalo impresivnu stopu od 3,1% iz 2015. godine;*
- *Izvoz i finalna potrošnja su bili glavni izvori rasta, dok su investicije najvjerovatnije stagnirale;*
- *Moguće odsustvo snažnog uticaja zaliha na ekonomski rast u prethodnoj godini bi moglo objasniti značajan dio usporenja ekonomskog rasta 2016.;*
- *Slab realni uticaj vanjskotrgovinskog bilansa na ekonomski rast uprkos nominalnom smanjenju deficita;*

Nakon što je BHAS preliminarano objavila ekonomski rast u trećem tromjesečju jasno je da se ekonomska aktivnost BiH u 2016. tek skromno povećala sa skoro upola sporijim rastom u odnosu na stopu od 3,1% iz prethodne godine. Pri tome je posebno nizak rast zabilježen u prvom polugodištu sa godišnjim stopama od 1,8% u prvom, te 1,2% u drugom tromjesečju. Nakon toga je uslijedilo poboljšanje u trećem tromjesečju sa realnim rastom na godišnjem nivou od 2,4%. Glavni izvori rasta u 2016. godini su bili robni izvoz sa realnom stopom od preko 5%, te blagi porast finalne potrošnje uz stagnaciju investicija u stalna sredstva. Izvozni rast i blagi porast domaće tražnje su doveli do realnog povećanja uvoza koje je po svemu sudeći dovelo do blagog realnog povećanja vanjskotrgovinskog deficita uprkos nominalnom smanjenju. Jedan od glavnih uzroka usporenja ekonomskog rasta u odnosu na prethodnu godinu bi moglo biti normaliziranje uticaja zaliha koje su u 2015. proizvele više od trećine ukupnog ekonomskog rasta. Inače se sve ovo se odvijalo u uslovima ubrzanog rasta u okruženju, te smanjenju svjetskih cijena koje je u najvećoj mjeri dovelo do pada bh izvoznih i uvoznih cijena i deflacije od 1,3% u prvih devet mjeseci 2016. godine.

Ekonomski rast u okruženju obično u velikoj mjeri određuje ekonomska kretanja u BiH ne samo u smislu bh izvozne tražnje nego i kroz finansiranje dijela finalne potrošnje, investicija i sl. Ipak, čini se da se u 2016. godini taj uticaj prije svega manifestovao kroz izvoz dok su prilivi po osnovu finansiranja domaće tražnje bili dosta skromni. Značajan nominalni rast izvoza (roba i usluga) od 4,7% uz još (obzirom na pad izvoznih cijena nekoliko procentnih poena) veću realnu stopu u prvih devet mjeseci je uglavnom bio rezultat ubrzavanja ekonomskog rasta nekih od najvažnijih zemalja u okruženju. Iako je ekonomski rast Euro zone (EU19) od približno 2% u prva tri kvartala bio na nivou ukupne stope iz 2015. godine, pojedine zemlje značajne za BiH bilježe napredak.

Tako je u Njemačkoj devetomjesečni ekonomski rast od približno 2% bio nešto viši u odnosu na stopu od 1,7% iz 2015. godine. Slično ubrzanje je zabilježeno i u Sloveniji gdje je realni rast od 2,3% u 2015. povećan za približno 0,3 procentna poena. U Austriji je takođe ostvareno blago poboljšanje na još uvijek skromnu devetomjesečnu stopu od približno 1,3%. U isto vrijeme Italija je još uvijek daleko od oporavka od višegodišnje recesije obzirom na nizak ekonomski rast ispod 1%. Nasuprot tome, čini se da Hrvatska, koja je takođe zabilježila višegodišnji pad, pokazuje prve znakove oporavka. Na to ukazuje povećanje od približno 2,8% u prva tri tromjesečja što je znatno iznad stope od 1,6% u 2015. godini. Konačno, najveći napredak je ostvaren u Srbiji gdje je tek blag ekonomski rast od 0,8% u 2015. više nego utrostručen u prvih devet mjeseci 2016. godine.

Ipak, podatci iz platnog bilansa ne ukazuju da je pomenuto jačanje ekonomske aktivnosti u okruženju ojačalo rast raspoloživog dohodka građana kojim se finansira finalna potrošnja. Naime, raspoloživi dohodak je u prvih devet mjeseci rastao prije svega uslijed povećanja broja zaposlenih (1,6%), realnog rasta prosječne plate (2%), te socijalnih transfera po osnovu penzija kao rezultat povećanja broja penzionera (2,5%) i realnog rasta prosječne penzije (1,4%). Pri tome je važno pomenuti značaj deflacije (smanjenja potrošačkih cijena) od 1,3% u prvih devet mjeseci koja je kroz jačanje kupovne

moći plata i penzija zaslužna za najveći dio njihovog realnog rasta. S druge strane, tekući prilivi stanovništva iz inostranstva na nivou devet mjeseci su praktički stagnerali (obzirom na njihovo tek neznatno smanjenje od 0,2%). Ovo je prije svega rezultat smanjenja inostranih priliva po osnovu socijalnih beneficija od 4,9% koje je u najvećoj mjeri iskompenzirano rastom inostranih doznaka od 2,7%. Za to vrijeme prilivi po osnovu sezonskog rada u inostranstvu bilježe neznatno smanjenje od svega 0,5% na nivou devet mjeseci. Skroman rast raspoloživog dohodka građana je bio praćen tek blagim povećanjem javnih prihoda nakon izmirenja obaveza vanjskog duga, što nije bilo dovoljno za značajniji rast finalne potrošnje, a pogotovo investicija. Devetomjesečno povećanje PDV prihoda (prema poreskim prijavama) od 3% kojima se oporezuje finalna potrošnja, te istovremeno povećanje vrijednosti uvoza dobara široke potrošnje od približno 7%, ponajviše ukazuju da je došlo do određenog rasta potrošnje.

S druge strane, čini se da su investicije u stalna sredstva stagnerale u prva tri kvartala čime je najvjerovatnije zaustavljen pad (3,5%) iz 2015. godine. Na stagnaciju prije svega ukazuju devetomjesečno smanjenje građevinskih radova od 1,4% koje je bilo neutralisano istovremenim povećanjem vrijednosti uvoza kapitalnih dobara od 2,1%. Ipak, ovdje ohrabruje zaustavljanje pada građevinskih radova koji su u trećem tromjesečju nakon dugo vremena ostvarili godišnji rast od 2,3%. Pored skromnog rasta raspoloživog dohodka i javnih prihoda, slaba ulaganja u stalna sredstva su takođe bila i posljedica izuzetno niskih direktnih stranih ulaganja od svega 274,3 miliona KM, odnosno 0,9% BDP-a iz 2015 godine. Ovo je skoro upola niže u odnosu na već izuzetno skromnih devet mjeseci prethodne godine. Iako ne postoje zvanični podatci o zalihama na kvartalnom nivou, teško je očekivati da bi se mogao ponoviti njihov skok iz 2015. godine koji je proizveo 1,2 procentna poena ukupnog ekonomskog rasta. Drugim riječima, realizacija ove pretpostavke bi mogla objasniti značajno usporavanje ekonomskog rasta u 2016. godini.

Pomenuti rast domaće tražnje i izvoza su doveli do porasta uvoza (roba i usluga) čija je vrijednost prema platnom bilansu u prvih devet mjeseci porasla za 1,1%. Pri tome je realni rast uvoza vjerovatno bio znatno izraženiji obzirom na značajno smanjenje uvoznih cijena na koje ukazuje devetomjesečni pad indeksa jedinične vrijednosti robnog uvoza od približno 6%. Istovremeno smanjenje istog indeksa koji se odnosi na robni izvoz od 3,8% ukazuje da je pad izvoznih cijena bio skoro upola niži od uvoznih. Među važnijim faktorima pada uvoznih cijena u prvih devet mjeseci su bili pad svjetskih cijena sirove nafte od 24% i neznatan pad cijena hrane od 0,2%. S druge strane, pad svjetskih cijena aluminijuma od 8,9% je bio značajan faktor devetomjesečnog smanjenja cijena robnog izvoza. Uprkos pomenutim indikatorima, nepostojanje zvaničnih deflatora vanjske trgovine onemogućava preciznija saznanja o realnom kretanju izvoza, uvoza i vanjskotrgovinskog deficita. Ipak, pretpostavka o znatno intenzivnijem smanjenju uvoznih cijena u odnosu na izvoz bi mogla ukazivati na moguću realnu stagnaciju, ili čak blago devetomjesečno povećanje vanjskotrgovinskog deficita uprkos njegovom nominalnom padu od 5,6%.

Građevinarstvo

Građevinske firme u prvih devet mjeseci 2016. bilježe realno smanjenje građevinskih radova od 1,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo je prije svega bilo posljedica smanjenja radova niskogradnje od 4,7% praćenog stagnacijom radova visokogradnje (koja je zapravo ostvarila neznatan rast od svega 0,3%). Niskogradnja, koju u najvećoj mjeri čine javni radovi, je i u prethodnoj godini bila glavni uzrok još intenzivnijeg ukupnog pada građevinskih radova od 2,5%. Ipak, ohrabruje činjenica da je negativan trend radova niskogradnje započet u četvrtom tromjesečju 2014. godine konačno zaustavljen u drugom kvartalu 2016. kada je zabilježen rast u odnosu na prvi kvartal od 0,9%. U trećem tromjesečju su radovi niskogradnje porasli za dodatnih 0,3% u odnosu na drugi kvartal tako da je nakon dugo vremena ostvareno povećanje u poređenju sa istim periodom prethodne godine ne samo u domenu niskogradnje (1,1%) nego i na nivou ukupnih građevinskih radova (2,3%). Tendencija je na žalost obrnuta kod visokogradnje čiji je dvocifreni rast od 14,4% iz 2015. potpuno zaustavljen

ranije pomenutom stagnacijom u prvih devet mjeseci 2016. godine. Čini se da u okviru visokogradnje stanogradnja bilježi značajan rast u 2016. godini. Ovo je rezultat dvocifrenog devetomjesečnog porasta broja završenih stanova od 24,5% uz sličan rast površine od 22,9%. S druge strane se u isto vrijeme smanjuje broj nedovršenih stanova za 3,6% na godišnjem nivou. Nasuprot trenutnom stanju, budućnost bi mogla izgledati znatno svjetlije ako je suditi prema porastu broja izdatih odobrenja za građenje od 28,4% na nivou devet mjeseci 2016. godine. Pri tome je snažan porast građevinskih dozvola prisutan kako u visokogradnji (22,4%), tako i niskogradnji (63,1%).

Maloprodaja

Kao i u 2015 godini, promet trgovine na malo u prvih devet mjeseci 2016. prema zvaničnim podacima BHAS nastavlja da raste visokim stopama. Naime, nakon izuzetno visokog realnog rasta od 7,7% u 2015., devetomjesečni promet maloprodaje je ponovo povećan za 6,5% na godišnjem nivou. Ovo je rezultat realnog rasta prometa motornih goriva od 3,1%, te rasta trgovine osim motornih goriva od 7,6%. Pri tome hrana, piće i duhan bilježe devetomjesečni rast prometa od približno 6%, dok je rast neprehrambenih proizvoda bio još izraženiji sa realnom stopom od 9,3%. U sklopu neprehrambenih proizvoda, značajan rast je ostvaren u domenu tekstila, odjeće, obuće i proizvoda od kože sa stopom od 23,5%. S druge strane, znatno skromniji rast prometa od svega 1,3% je ostvaren u domenu trajnih potrošnih dobara poput namještaja, rasvjete i električnih aparata za domaćinstvo. Ipak, ovako visoke stope rasta prometa maloprodaje nisu u skladu sa drugim pokazateljima poput PDV prihoda, podataka proizvodnje i uvoza i sl., te ih s toga treba prihvatati sa velikim oprezom. Drugim riječima, ne bi bilo iznenađenje da se vremenom pokaže da je veliki dio ovog rasta bio rezultat kvalitetnijeg statističkog obuhvata koji nije zahvatio prethodne periode.

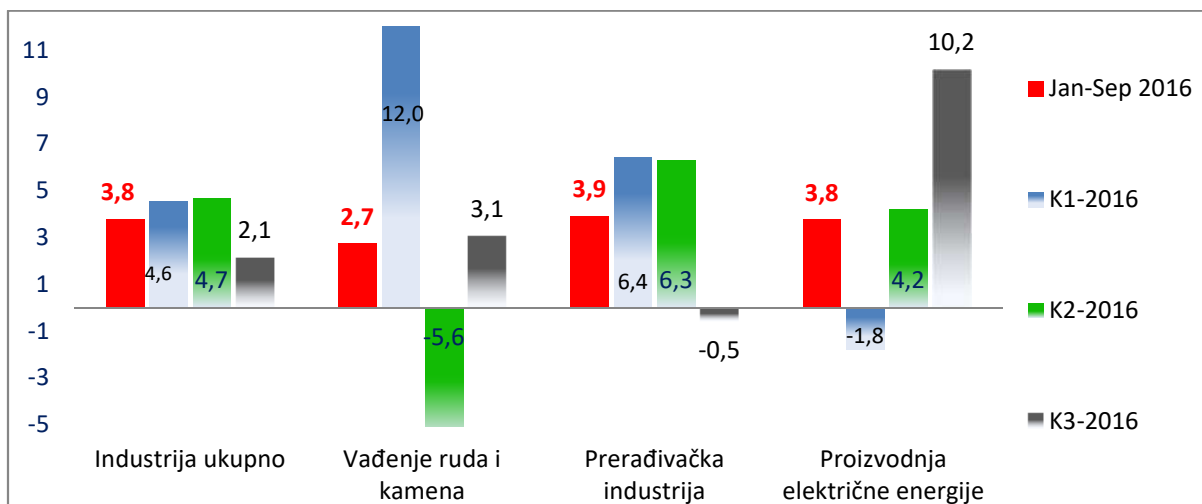
Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini

- *U Bosni i Hercegovini ostvaren rast industrijske proizvodnje na nivou regionalnog prosjeka.*
- *Ostvareni rast djelimično oslabljen tokom trećeg kvartala.*
- *Najznačajniji doprinos rastu u domenu prerađivačke industrije, a rudarstvo i električna energija također ostvarili povećanje proizvodnje.*

U periodu januar-septembar 2016. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od 3,8% u odnosu na isti period prethodne godine.¹Ako se kretanje industrijske proizvodnje posmatra po kvartalima vidljivo je da je rast bio nešto intenzivniji tokom prvog polugodišta K1: 4,6%, K2: 4,7%, dok je tokom trećeg kvartala usljed slabljenja prerađivačke industrije rast ukupne industrijske proizvodnje prerpolovljen i iznosio je K3:2,1%. Sektorski posmatrano na osnovu podataka BHAS-a može se konstatovati da su svi sektori pozitivno doprinosili povećanju industrijske proizvodnje a registrirane stope rasta su iznosile: vađenje ruda i kamena 2,7%, prerađivačka industrija 3,9% i sektor za proizvodnju električne energije 3,8%. Iako su određene međunarodne okolnosti kao što je nizak nivo svjetskih cijena predstavljali izazov za bh. privredu, ipak se čini da su jačanje privredne aktivnosti u zemljama EU a posebno zemljama regiona omogućile povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji što se ispostavilo kao ključni razlog povećanja ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini.

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za septembar 2016. godine", 25.10.2016.

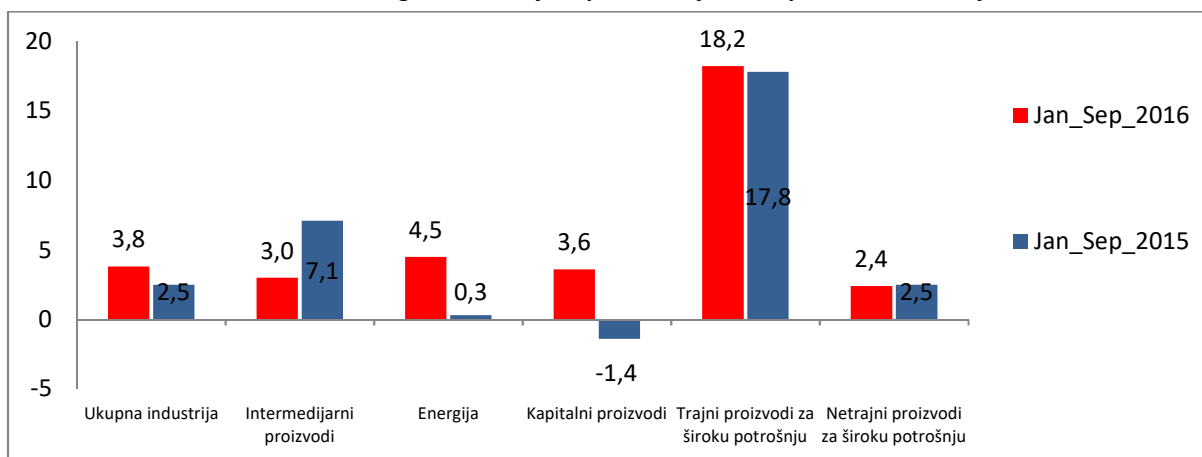
Grafikon 1: Kretanje industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za period januar-septembar 2016. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Ako se struktura industrijske proizvodnje u BiH u periodu januar-septembar 2016. posmatra po klasifikaciji glavnih industrijskih grupa proizvoda vidljivo je da je najznačajniji doprinos ostvaren u kategoriji trajnih proizvoda za široku potrošnju gdje je registrirano povećanje proizvodnje od 18,2%. Pored ovih proizvoda povećanja proizvodnje su registrirana i u okviru ostalih kategorija: energija 4,5%, kapitalni proizvodi 3,6%, intermedijarni proizvodi 3% i netrajni proizvodi za široku potrošnju 2,4%.

Grafikon 2: Pregled industrijske proizvodnje u BiH po GIG klasifikaciji

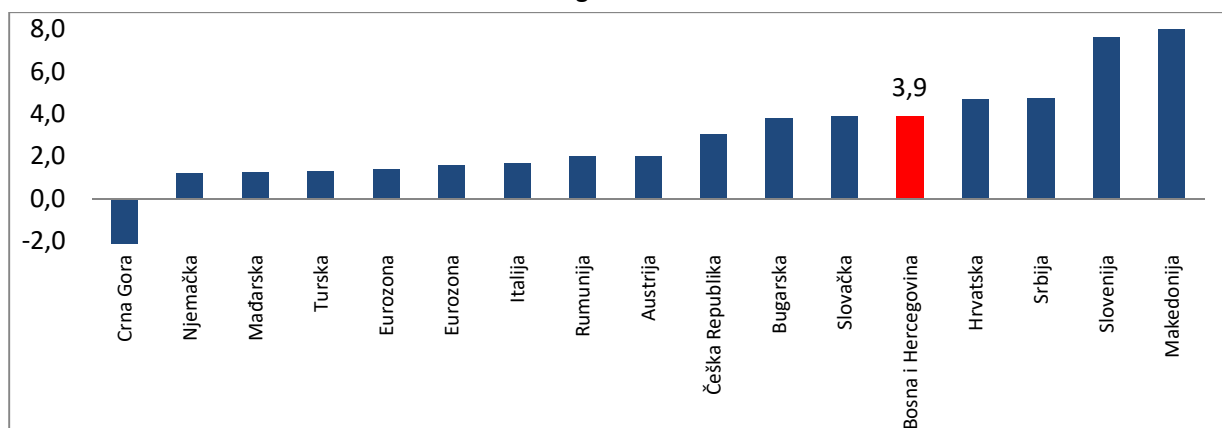

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Prerađivačka industrija u Bosni i Hercegovini

Nastavak pozitivnih ekonomskih prilika u zemljama EU i intenziviranje poslovne aktivnosti u zemljama regiona, unatoč određenim izazovima kako što je nizak nivo svjetskih cijena omogućili su povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji u Bosni i Hercegovini. Tako je prema podacima BHAS-a u periodu januar-septembar 2016. godine u BiH registriran rast prerađivačke industrije od 3,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po kvartalima stope rasta su iznosile K1:6,4%, K2:6,3%, dok je tokom trećeg kvartala registrirana negativna stopa rasta od 0,5% što je znatno umanjilo ukupni ostvareni rezultat na nivou posmatranog perioda.

Grafikon 3: Međunarodno poređenje kretanja prerađivačke industrije za period januar-septembar 2016. godine

Izvor: EUROSTAT

Posmatrano detaljnije po granama prerađivačke industrije evidentno je da su najviše stope rasta ostvarene u okviru proizvodnje namještaja 18,8%, gotovih metalnih proizvoda 15,2%, hemijskih proizvoda 14,3 i prehrambenih proizvoda 8,8% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, pad potražnje i svjetskih cijena za posljedicu su imali smanjenje proizvodnje koksa i rafiniranih naftnih derivata od 10,9%, baznih metala od 7%, mašina i autokomponenti od oko 4%. Međutim, iako je tokom trećeg kvartala došlo do blagog slabljenja u proizvodnji ipak se može konstatovati da je prerađivačka industrija bila ključni generator povećanja industrijske proizvodnje u BiH. S druge strane, iz prikazanog grafa vidljivo je da je rast proizvodnje u prerađivačkoj industriji bio u rangu Srbije i Hrvatske tokom posmatranog perioda što isto tako ukazuje da je ekonomska aktivnost u BiH u periodu januar-septembar 2016. godine na nivou regionalnog prosjeka.

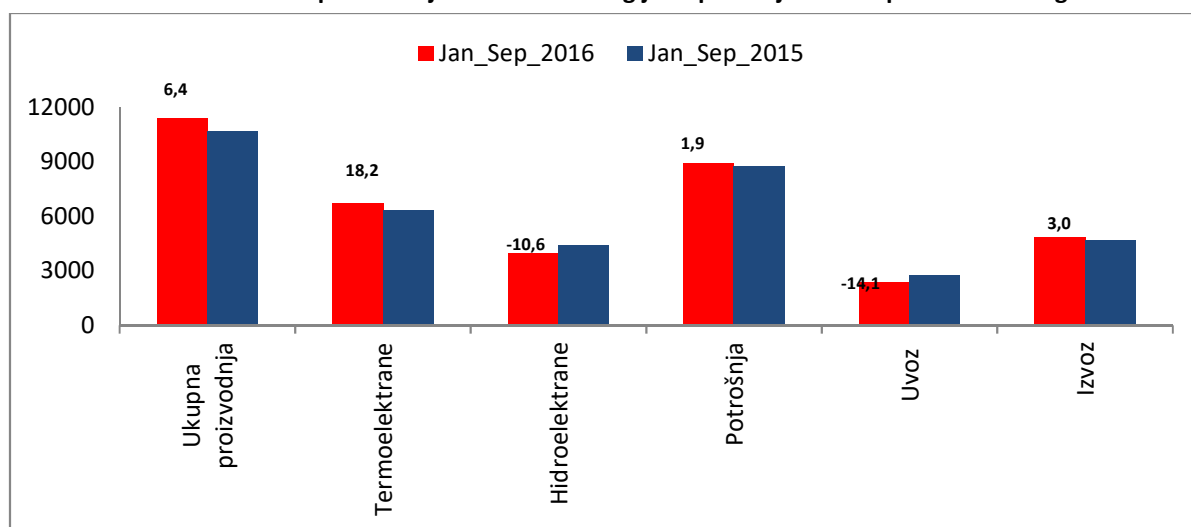
Energetski sektor

Pored prerađivačke industrije pozitivan doprinos rastu ostvaren je i u okviru sektora rudarstvo i proizvodnja električne energije gdje je ostvaren devetomjesečni rast proizvodnje od 2,7% odnosno 3,8%. Povećanje proizvodnje u okviru ovih sektora naročito je bilo izraženo tokom trećeg kvartala kada je sektor rudarstva ostvario povećanje proizvodnje od 3,1%, a proizvodnja električne energije se značajno oporavila i povećana je za 10,2% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Povećanje ukupne proizvodnje električne energije u periodu januar-septembar 2016. godine ostvareno je najviše zahvaljujući povećanju proizvodnje u okviru termoelektrana od 18,2%, dok je proizvodnja u hidroelektranama smanjena za 10,6%². Tako je prema podacima BHAS-a došlo do povećanja izvoza električne energije (posmatrano u fizičkim jedinicama) od 3%³, dok je u nominalnom smislu izvoz električne energije smanjen za 2,3% usljed pada izvoznih cijena električne energije. Ukupna potrošnja električne energije u periodu januar-septembar 2016. godine povećana je za 1,9% u odnosu na isti period prethodne godine.

² Tokom navedenog perioda u strukturi ukupne proizvodnje električne energije u BiH termoelektreane su učestvovala sa 65%, dok je učešće hidroelektrana iznosilo 35%.

³ BHAS, Saopštenje, Statistika energije, „Kratkoročni pokazatelji energetske statistike“, septembar 2016. godine.

Grafikon 4: Sektor za proizvodnju električne energije za period januar- septembar 2016. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tržište rada u BiH

- *Smanjena stopa nezaposlenosti – najznačajniji rast broja zaposlenih u oblasti trgovine i prerađivačke industrije.*
- *Realni rast prosječne neto plate i penzije u BiH brži u poređenju sa nominalnim rastom zbog deflacije.*

Zaposlenost

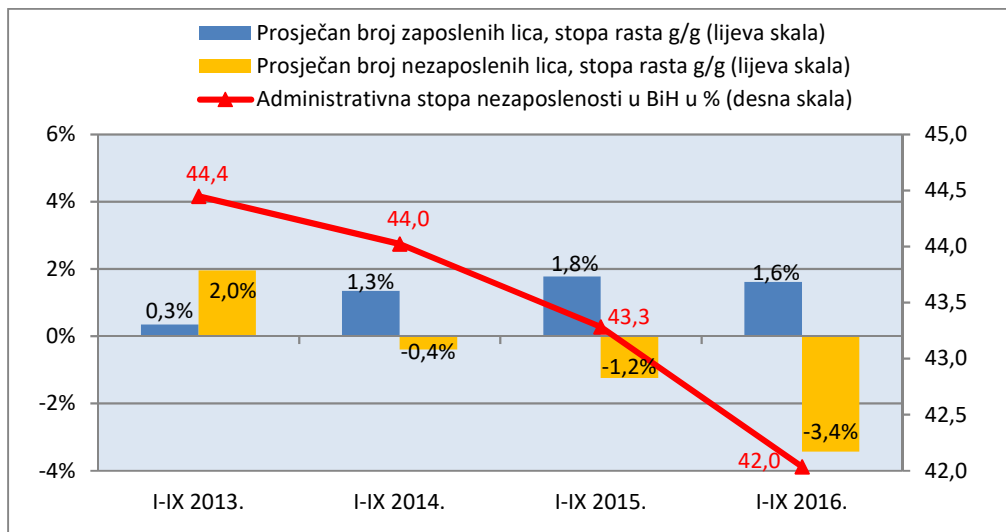
U većini zemalja EU u 2016. godini stopa nezaposlenosti se postepeno smanjuje u poređenju sa 2015. godinom, što kazuje na postepenu stabilizaciju tržištu rada. U I-IX 2016. godine, uz porast broja zaposlenih lica, stopa nezaposlenosti u EU 28 manja je za 0,8 p.p. u poređenju sa istim periodom 2015. godine i iznosi 8,7%. U BiH u posmatranom periodu prosječan broj zaposlenih lica je uvećan (1,6% g/g) i iznosi 723,6 hiljada. Kao i u prvoj polovini godine najznačajniji rast broja zaposlenih lica je u područjima djelatnosti koje zapošljavaju najveći broj lica u BiH (oko 38%) – trgovina i prerađivačka industrija. U oblasti trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala broj zaposlenih lica je povećan za 3,5% g/g, a u prerađivačkoj industriji za 2,4% g/g. Iako je najveća stopa rasta broja zaposlenih lica registrovana u području poslovanja nekretninama (12,6% g/g) njen doprinos ukupnom rastu broja zaposlenih je nešto manji zbog malog udjela (0,4%). U području djelatnosti⁴ javne uprave i odbrane, zdravstva i obrazovanja broj zaposlenih lica je u prosjeku smanjen za 0,5% g/g.

Povećanju broja zaposlenih lica u BiH doprinijeo je rast broja zaposlenih u oba bh. entiteta. U FBiH broj zaposlenih lica je uvećan za 1,6% g/g i iznosi 456,2 hiljada. U RS broj zaposlenih lica u septembru 2016. godine je uvećan za 3,3% g/g i iznosi 257 hiljada.⁵ Najznačajniji rast broja zaposlenih u FBiH i RS je u područjima djelatnosti trgovine i prerađivačke industrije.

⁴ Podatak se odnosi na djelatnosti O - Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje, P - Obrazovanje, Q - Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite.

⁵ Broj zaposlenih lica u RS se objavljuje dva puta godišnje u martu i septembru.

Grafikon 5: Stope rasta broja zaposlenih i nezaposlenih lica u BiH i administrativna stopa nezaposlenosti

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Nezaposlenost

Tokom trećeg kvartala 2016. godine u BiH je naročito intenzivirano smanjenje broja nezaposlenih lica u BiH (-4,2% g/g u K3 vs. -2,5% g/g u K1). Navedena dešavanja su doprinijela da prosječan broj nezaposlenih lica u BiH u periodu I-IX 2016. godine bude značajno manji (-3,4%) u poređenju sa istim periodom 2015. godine i iznosi 524,7 hiljada. Uz porast broja zaposlenih lica, administrativna stopa nezaposlenosti u BiH je smanjena za 1,3 p.p. (g/g) i iznosi 42%. Broj nezaposlenih lica je smanjen u oba entiteta. U FBiH prosječan broj nezaposlenih lica u I-IX 2016. godine iznosi 379,5 hiljada (-2,8% g/g), a u RS 133,4 hiljada (-5,2% g/g). Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje u FBiH i RS primjećuje se da je prema kvalifikacionoj strukturi broj nezaposlenih lica najviše smanjen u kategorijama KV i NKV lica.

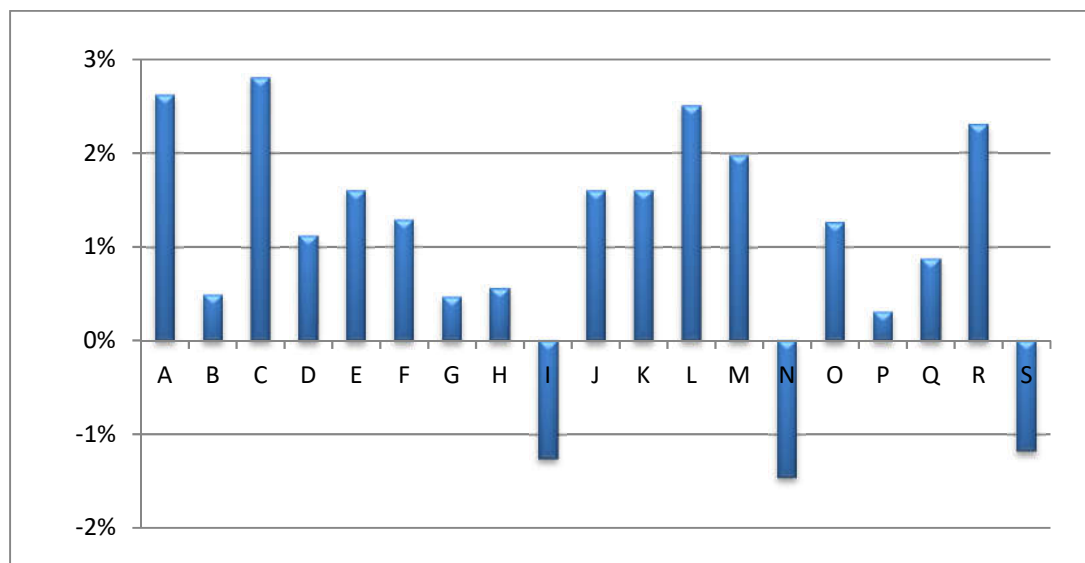
Plate

U BiH je u periodu I-IX 2016. godine prosječna neto plata uvećana za 0,7% g/g i iznosi 836 KM uz brži realni rast (2%). Povećanju prosječne plate doprinijeo je rast plata u oba entiteta koje iznose 836 KM. U FBiH prosječna neto plata je uvećana za 0,8% g/g, a u RS 0,4% g/g. U gotovo svim područjima djelatnosti registrovan je rast neto plate (g/g). Izuzetak su djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti i ostale uslužne djelatnosti.⁶ Međutim, istovremeno je broj zaposlenih lica u pomenutim djelatnostima uvećan, što ukazuje da su poslodavci dali prednost zapošljavanju u odnosu na rast plata. Najveća prosječna neto plata u periodu I-IX 2016. godine je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.377 KM), dok je najniža plata u djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva (517 KM). Najveća stopa rasta neto plate je u oblasti prerađivačke industrije (2,8% g/g), što uz rast broja zaposlenih u ovoj djelatnosti ukazuje na određene pozitivne pomake u ovom sektoru. U području djelatnosti javne uprave i odbrane, obrazovanja i zdravstva neto plate su za prva tri kvartala u prosjeku uvećane oko 1,1% g/g.⁷

⁶ Djelatnosti I, N i S.

⁷ Podatak se odnosi na djelatnosti O - Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje, P - Obrazovanje, Q - Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite.

Grafikon 6: Nominalni rast prosječne neto plate u BiH prema KD⁸ u periodu I-IX 2016. godine (poređenje g/g)

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Penzije

Prosječna penzija u BiH nije se bitno mijenjala i u periodu I-IX 2016. godine iznosila je 359 KM⁹ sa stopom rasta od 0,1% u odnosu na I-IX 2015. godine, ali je realni rast prosječne penzije bio veći (1,4%) zbog deflacije. U isto vrijeme, prosječan broj penzionera u BiH je iznosio 656¹⁰ hiljada uz stopu rasta od 2,5% g/g što je za 1,5 p.p. brže u odnosu na isti period prošle godine. Zbog toga je odnos broja zaposlenih koji uplaćuju doprinose i broja penzionera i dalje negativan. U oba bh. entiteta nije bilo značajnijih promjena penzija. Prosječna penzija u FBiH je uvećana za 0,3% g/g i iznosi 370 KM, a u RS je smanjena za 0,2% g/g i iznosi 342 KM (nominalni rast).¹¹ U strukturi penzija primjećuje se da u 2016. godini postepeno raste udio starosnih penzija, dok se udio ostalih penzija (porodične i invalidske) smanjuje. Pošto nije bilo značajnih izmjena penzija i minimalne/najniže penzije u oba entiteta su ostale nepromijenjene.¹²

⁸ Klasifikacija djelatnosti: A - Poljoprivreda, lov i šumarstvo, B - Vađenje ruda i kamena, C - Prerađivačka industrija, D - Proizv. i snabdijev. el. energijom, gasom, parom i klimatizacija, E - Snadbijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša, F - Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i malo, popravak motor. vozila, motocikala i predmeta za vlastitu upotrebu i domaćinstvo, H - Prevoz i skladištenje, I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo), J - Informacije i komunikacije, K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, L - Poslovanje nekretninama, M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti, N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, O - Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje, P - Obrazovanje, Q - Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite, R - Umjetnost, zabava i rekreacija, S - Ostale uslužne djelatnosti.

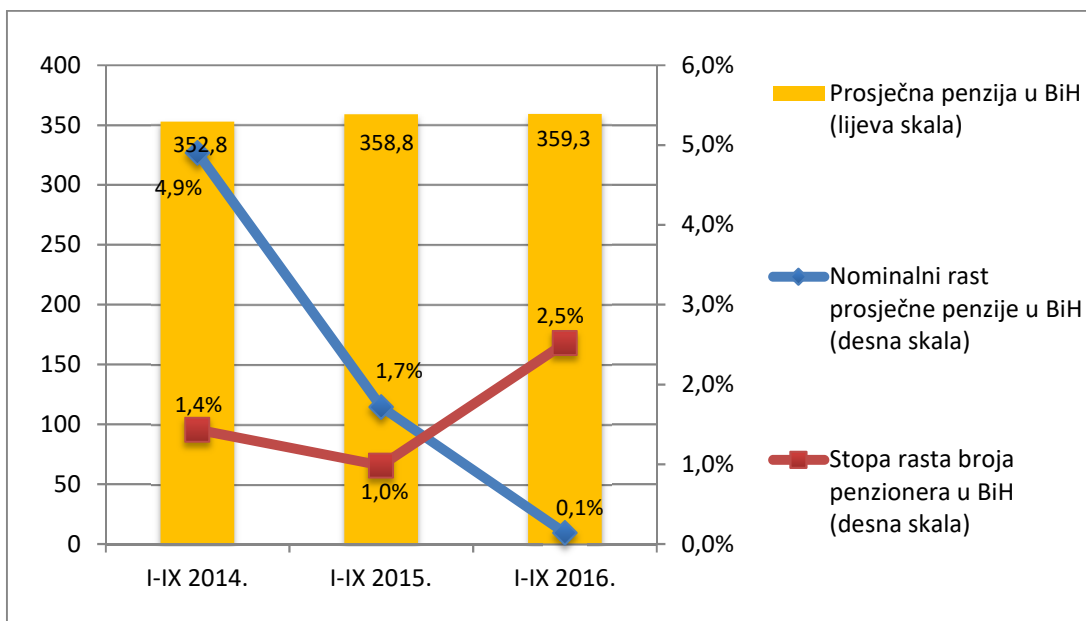
⁹ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera. Najniža penzija u FBiH iznosi 326,2 KM (odnosi se na 20. godina radnog staža), a u RS 174,4 KM (penzijski staž do 15. godina).

¹⁰ Broj penzionera u BiH predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije iz Zavoda za MIO/PIO FBiH i Fonda za PIO RS bez obzira na mjesto prebivališta.

¹¹ Podaci se odnose na prosjek za devet mjeseci posmatrane godine i poređeni su sa istim periodom prošle godine.

¹² Najniža penzija u FBiH iznosi 326,2 KM (odnosi se na 20. godina radnog staža), a u RS 174,4 KM (penzijski staž od 15. godina).

Grafikon 7: Prosječna penzija (u KM) i stope rasta prosječne penzije i broja penzionera u BiH (g/g)

Izvor: Zavod za PIO/MIO FBiH, Fond PIO RS, DEP kalkulacije

II JAVNE FINANSIJE

- *Prihodi po osnovu indirektnih i direktnih poreza, doprinosa i ostalih poreskih prihoda bilježe povećanje*
- *Javna zaduženost BiH je skromno povećana, uz nešto brži rast unutrašnje zaduženosti u odnosu na vanjsku.*
- *Centralna vlast BiH ostvarila suficit*

Indirektni porezi

U periodu januar-septembar 2016. godine, UIO BiH je prikupila oko 4,1 milijardi KM neto prihoda po osnovu indirektnih poreza, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine više za 4,0%. Rast neto prihoda je ostvaren zahvaljujući rastu prikupljenih bruto prihoda od 3,1%, i smanjenje povrata sa JR UIO od 1,1% u istom periodu.

Najveći pokretači rasta tokom devet mjeseci 2016. godine su prihodi od PDV-a (2,8 pp doprinosa rastu), akciza (0,5 pp doprinosa rastu) i prihodi od putarina (0,7 pp doprinosa rastu). Prikupljeni neto prihodi po osnovu PDV-a u posmatranom periodu su iznosili oko 2,5 milijarde KM (rast 4,5%). U istom periodu, a prema poreskim prijavama, prihodi od PDV-a bilježe povećanje od 3,0%. Značajan rast je ostvaren u porastu prihoda u domaćem prometu (8,2%), dok su prihodi po osnovu uvoznog PDV-a ostavili rast od 1,7% (g/g).

Tokom posmatranog perioda, prikupljeno je oko 1,1 milijardi KM neto prihoda od akciza, što je 2,0% više nego u istom periodu prethodne godine. Rast prihoda od akciza je rezultat rasta prihoda od uvoznih akciza (5,4%), jer su prihodi po osnovu akciza u domaćem prometu smanjene (5,4%). Najveći doprinos rastu prihoda od akciza dali su prihodi po osnovu akciza na naftu i naftne derivate (2,8 pp), koji su tokom posmatranog tromjesečja ostvarili rast od 8,6%, dok su prihodi od akciza na duvan i duvanske prerađevine negativno doprinijeli sa 0,8 pp (smanjenje od 1,5%).

Po osnovu putarina, u periodu januar-septembar 2016. godine, je prikupljeno oko 263 miliona KM, što je čak 11,4% više nego u istom periodu prethodne godine.

Kako su se kretali indirektni porezi po kvartalima, kao i za period januar-septembar 2016. može se vidjeti u tabeli ispod.

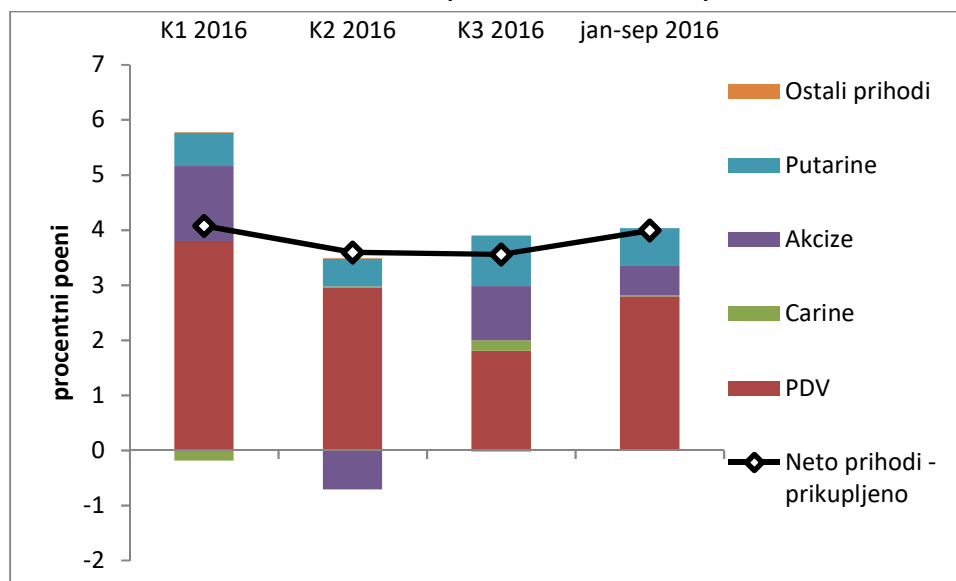
Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	2016 strukt.	2016 jan-sep	2016 K1	2016 K2	2016 K3	jul 16	avg 16	sep 16
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	3,1	3,3	2,9	3,1	-5,3	11,1	3,9
Povrati	16,5	-1,1	-4,0	-0,6	1,0	-5,3	9,1	-0,1
Neto prihodi - prikupljeno	83,5	4,0	5,0	3,6	3,6	-5,3	11,5	4,7
PDV	51,7	4,5	-3,9	4,8	2,9	-7,0	11,9	4,3
Carine	3,7	0,4	5,2	0,3	4,4	-2,1	10,3	5,3
Akcize	22,2	2,0	10,7	-2,6	3,6	-5,8	10,8	6,4
Putarine	5,4	11,4	8,8	8,3	14,6	12,4	20,0	11,0
Ostali prihodi	0,3	-0,6	3,4	3,8	-7,9	-9,0	-8,5	-6,2
Neusklađeni prihodi	0,3	-8,3	-42,8	0,0	-99,1	...	-50,0	-100,0
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	3,0	3,0	2,7	3,2	-4,3	9,4	4,7
Minimalne rezerve	16,8	-1,2	-3,8	-0,7	0,8	-4,2	6,7	0,3
Budžeti	83,2	3,9	4,6	3,4	3,6	-4,3	9,9	5,5
Servisiranje vanjskog duga	10,1	24,2	-5,1	23,0	69,2	-5,9	42,2	151,4
FBiH	6,5	24,1	-5,2	19,5	78,7	-8,6	52,3	180,6
RS	3,6	25,0	-5,7	30,8	59,1	-1,0	26,5	128,4
BD	0,0	-13,9	855,7	-0,6	-54,9	0,0	2,4	-56,8
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	73,1	1,6	5,7	0,4	-0,7	-4,2	8,3	-5,9
Institucije BiH	11,8	0,3	2,4	-0,8	-0,8	-9,4	8,7	-0,8
FBiH	38,9	0,8	4,7	-0,6	-1,1	-3,1	7,6	-7,8
RS	19,8	3,7	10,3	2,7	-0,5	-3,6	9,1	-6,9
BD	2,5	4,7	3,6	4,2	6,1	-3,7	10,0	12,6

Izvor: UIO BiH

Ranije spomenuti rast neto prihoda je doveo do povećanja ukupno alociranih sredstava različitim nivoima vlasti, sa stopom od 3,9% na kraju devet mjeseci 2016. godine. Sredstva namijenjena za finansiranje obaveza vanjskog duga su tokom posmatranog perioda povećana za 24,2%. Navedeno povećanje je rezultat značajnog povećanja servisiranja vanjskog duga tokom trećeg tromjesečja od 69,2%, s obzirom da je smanjenje izdvajanja po ovom osnovu bilo prisutno tokom cijele prethodne godine, kao i u prvom kvartalu tekuće. Uprkos povećanju servisiranja obaveza vanjskog duga, budžetska sredstva doznačena krajnjim korisnicima su ostvarili rast (1,6%).

Grafikon 8: Rast neto prihoda od indirektnih poreza

Izvor: UIO BiH

Direktni porezi i doprinosi

Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-sep			RS jan-sep			BiH jan-sep		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2015	2016		2015	2016		2015	2016	
Direktni porezi	387,4	574,8	33,3	312,6	329,1	5,3	743,8	903,9	21,5
Porez na dohodak	220,0	269,7	22,6	167,3	159,3	-4,8	387,4	429,0	10,8
Porez na dobit	141,8	178,2	25,7	116,0	145,6	25,5	257,8	323,9	25,6
Porezi građana	68,5	125,7	83,6	29,3	24,1	-17,5	97,8	149,9	53,3
Ostali porezi	0,9	1,1	20,4	0,0	0,0	-	0,9	1,1	20,4
Ostale takse, kazne i naknade	416,2	483,5	16,2	255,6	264,1	3,4	671,7	747,6	11,3
Doprinosi	2.151,0	2.265,8	5,3	1.055,4	1.006,0	-4,7	3.206,4	3.271,8	2,0
PIO	1.145,3	1.201,1	4,9	555,6	556,6	0,2	1.700,9	1.757,7	3,3
Zdravstvo	828,7	879,2	6,1	371,8	366,8	-1,4	1.200,6	1.245,9	3,8
Nezaposleni	92,9	98,8	6,3	28,3	28,0	-0,9	121,2	126,8	4,6
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	41,7	42,0	0,9	41,7	42,0	0,9
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	2,9	3,2	10,5	2,9	3,2	10,5
Fond solidarnosti	84,1	86,8	3,2	55,1	9,4	-83,0	139,2	96,2	-30,9
UKUPNO	3.082,5	3.410,9	10,7	1.678,7	1.608,6	-4,2	4.761,2	5.019,5	5,4

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

Za devet mjeseci posmatrane godine prihodi koje je prikupila PU FBiH su rasli 10,7%, dok su prihodi koje je prikupila PU RS zabilježili smanjenje (4,2%), što je rezultiralo da navedeni prihodi na BiH nivou ostvare rast od 5,4%. U posmatranom periodu prikupljeno je prihoda od direktnih poreza, doprinosa i ostalih prihoda u iznosu od preko 5 milijardi KM. Rast prihoda u nadležnosti PU FBiH je rezultat rasta svih pojedinačnih kategorija prihoda. U nadležnosti RS, slika je drugačija. Kod direktnih poreza, jedino porezi na dobit bilježe povećanje. U kategoriji doprinosa, izdvajanja za PIO su ostala nepromjenjena, dok su prihodi izdvajani za dječiju zaštitu i zapošljavanje osoba sa invaliditetom ostvarili pozitivan rast, ali su ukupno prikupljeni doprinosi smanjeni za 4,7%¹³. Prihodi prikupljeni po osnovu taksi, kazni i naknada su takođe povećani (3,4%).

Javna zaduženost BiH

U prvih devet mjeseci 2016. godine, a prema podacima CB BiH, ukupna javna zaduženost BiH je iznosila oko 12 milijardi KM što je više za 3,0% u odnosu na isti period prethodne godine. U odnosu na isti period prethodne godine, ukupan dug je povećan za svega 345,3 miliona KM (stanje). Stanje vanjskog duga je povećano za 190,5 miliona KM (2,2%), a unutrašnjeg 154,8 miliona KM (5,1%). Prema ročnoj strukturi, ukupan kratkoročni javni dug je smanjen za 22,5%, a dugoročni povećan za 3,9%.

Na kraju posmatranog perioda stanje vanjskog duga je dostiglo iznos od oko 8,8 milijardi KM. Dospjele obaveze, na kraju trećeg tromjesečja tekuće godine, po osnovu vanjskog duga BiH su servisirane na vrijeme i u iznosu od oko 478 milion KM, što je više za 23,3% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Na otplatu glavnice je utrošeno za 25,7% više sredstava nego u istom

¹³ Od 01.01.2016. u RS na snazi je novi Zakon o fondu solidarnosti. Po njemu, svi zaposleni i poenzioneri, čija mjesečne primanje prelaze 500 KM su u obavezi plaćati ovaj doprinos. Na snazi je i nova stopa koja je smanjena sa 1,5% na 0,4%. U prihodima od doprinosa koje ostvari PU RS prikazani su prihodi po osnovu doprinosa za Fond solidarnosti, koji su zbog navedenog smanjenja stope značajno smanjeni u odnosu na prethodnu godinu.

periodu prethodne godine, odnosno oko 393 miliona KM. U istom periodu, na otplatu kamata utrošeno je za 13,2% više sredstava.

Prema podacima Ministarstva finansija i trezora BiH u prvih devet mjeseci povučeno je ukupno oko 543,6 miliona KM kreditnih sredstava. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, povučeno je za 116,3% više kreditnih sredstava (292,3 miliona KM). Ovako visoka stopa rasta ipak nije neki pokazatelj, s obzirom da u prethodnoj godini nije bilo značajnijeg povlačenja novih kredita, ali i postojećih kreditnih sredstava. Od ovog iznosa, 154,6 miliona KM (63,4 miliona SDR) jeste novoodobreni aranžman sa MMF.

Unutrašnji dug BiH, prema podacima CB BiH, na kraju K3 posmatrane godine je iznosio oko 3,2 milijarde KM. Zaduživanje kroz uzimanje kredita kod komercijalnih banaka i tokom posmatranog perioda nastavlja da se smanjuje u korist povećanja udjela zaduživanja kroz vrijednosne papire. Navedeno zaduženje kod komercijalnih banaka bilježi smanjenje od 10,2%. U RS je ovaj vid zaduživanja smanjen za 14,8%, dok u FBiH raste neznatno (1,0%). Međutim, zaduživanje opšte vlade kroz vrijednosne papire i dalje ima visoku stopu rasta (32,5%), u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Na ovaj način FBiH se zadužila za 39,5% više, a RS za 25,1%.

Prošireni aranžman BiH sa MMF

07.09.2016. godine Izvršni odbor MMF-a je razmotrio i odobrio zahtjev vlasti BiH za finansijsku podršku u okviru trogodišnjeg proširenog aranžmana Fonda (engl. Extended Fund Facility - EFF). EFF će pomoći ekonomskim reformama vlasti ispunjavanjem platnobilansnih potreba zemlje u iznosu od oko 554 miliona eura (443,0 miliona SDR ili 167,1 procenata kvote) i podržavanjem strukturnih reformi.

EFF (engl. Extended Fund Facility) je prošireni finansijski aranžman MMF-a koji se odobrava zemljama članicama suočenim sa poremećajima u platnom bilansu. Sredstva za aranžman se obezbjeđuju iz opštih izvora (General Resources Account - GRA) pod uslovima koje članica dogovara sa MMF-om kroz program reformi koje se definišu u Memorandumu o ekonomskoj i finansijskoj politici i Pismu namjere članice. EFF aranžman odobrava Izvršni odbor MMF-a. Uobičajeno je da aranžman traje tri godine (najviše 4 godine), sredstva se odobravaju fazno u tranšama (ratama kredita), a svaka tranša se otplaćuje u dvanaest jednakih polugodišnjih rata. Odobrenju tranše prethodi pregled koji vrši misija MMF-a o ispunjenosti uslova i ostvarenom napretku u skladu sa dogovorenim programom reformi za prethodni period.

Odlukom Izvršnog odbora je omogućeno neposredno doznačavanje iznosa od 63,4125 miliona SDR (oko 79,2 miliona eura), već 09.09.2016. dok će ostatak sredstava biti raspoloživ u 11 anuiteta zavisno od zaključivanja kvartalnih pregleda.

Tabela 3: Finansijski aranžmani BiH sa MMF u SDR

Aranžman	datum odobrenja sredstava	datum angažovanja sredstava	odobreni iznos	angažovani iznos	otplaćeni iznos	ostatak duga
I stand-by 1998-01	29.05.1998.	29.05.2001.	94.420.000	94.420.000	94.420.000	0
II stand-by 2001-04	02.08.2002.	29.02.2004.	67.600.000	67.600.000	67.600.000	0
III stand-by 2009-12	08.07.2009.	07.07.2012.	1.014.600.000	338.200.000	338.200.000	0
IV stand-by 2012-14	29.09.2012.	30.06.2015.	558.030.000	422.750.000	57.071.250	365.678.750
EFF 2016-19	09.09.2016.	31.08.2019.	443.042.000	63.412.500	0	63.412.500

Izvor: CB BiH, Finansijski aranžmani BiH sa MMF-om od 08.11.2016.

<http://www.imf.org/external/lang/bosnian/np/tr/2016/tr0916.pdf>

<http://www.imf.org/external/np/fin/tad/exfin2.aspx?memberKey1=75&date1key=2016-12-30>

Konsolidovana centralna vlada BiH¹⁴

Centralna vlast BiH na kraju trećeg tromječja 2016. godine je ostvarila suficit od 9,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Navedni suficit je ostvaren zahvaljujući rastu prihoda doznačenih budžetima po stopi od 1,8%, uz nepromjenjene rashode (0,3%).

Institucije BiH u posmatranom periodu su ostvarile deficit, kao rezultat povećanja rashoda (2,0%) uz stagnaciju kretanja prihoda (0,0%). Rast rashoda je ostvaren usljed povećanja izdvajanja za kamate 13,2% kao i rast aostalih troškova od 76,2%.

Konsolidovana centralna vlast FBiH je ostvarila suficit, kao rezultat bržeg rasta prihoda (4,8%) u odnosu na rast rashoda (2,2%) tokom perioda januar-septembar 2016. godine. Na strani rashoda naknade zaposlenim i izdvajanja za subvencije bilježe smanjenje, dok su ostale kategorije rashoda imale pozitivan predznak ispred stope rasta.

Tabela 4: Konsolidovani budžet BiH (centrani nivo vlasti)

	K3 2015	K3 2016	promjena
1 PRIHODI	7946,3	8091,6	1,8%
11 Porezi	4038,0	4170,9	3,3%
12 Socijalni doprinosi	3157,1	3230,3	2,3%
13 Grantovi	14,6	17,6	20,9%
14 Ostali prihodi	736,6	672,8	-8,7%
2 RASHODI	7363,9	7386,0	0,3%
21 Nadoknada zaposlenima	2133,6	2120,0	-0,6%
22 Korištenje robe i usluga	1206,5	1229,2	1,9%
23 Amortizacija	0,0	0,0	0,0%
24 Kamata	149,7	158,9	6,1%
25 Subvencije	187,1	162,2	-13,3%
26 Grantovi	97,7	63,4	-35,1%
27 Socijalna pomoć	3346,7	3396,5	1,5%
28 Ostali troškovi	242,5	255,7	5,4%
Bruto operativni bilans (1-2+23)	582,4	705,7	21,2%
TRANSAKCIJE U NEFINANSIJSKIM SREDSTVIMA	101,8	181,0	77,8%
31 Neto nabavka nefinansijskih sredstava	101,8	181,0	77,8%
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (1-2-31)	480,6	524,7	9,2%

Izvor: Centralna banka BiH

Konsolidovana centralna vlast RS je ostvarila deficit, kao rezultat bržeg smanjenja prihoda (3,1%) u odnosu na smanjenje rashoda (2,5%). Rezultat smanjenih prihoda jeste smanjenje prihoda po osnovu doprinosa (0,6%) i ostalih prihoda. Na strani rashoda pozitivne stope imaju izdvajanja za kamate 4,7% i izdvajanja za socijalnu pomoć (0,5%).

Centralna vlast BD je ostvarila suficit, usljed rasta prihoda od 2,4% i smanjenja rashoda od 16,8%.

¹⁴ Konsolidovana centralna vlada BiH uključuje vlade na svim nivoima vlasti (Institucije BiH, Vlada FBiH, Vlada RS i vlada BD), vlade kantona i fondove (FBiH, RS i BD).

III CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR

Cijene

- U BiH nastavljeno smanjenje indeksa potrošačkih cijena – najznačajniji doprinos u odjeljcima prevoza, odjeće i obuće, hrane i bezalkoholnih pića.
- U I-IX 2016. godine na svjetskom tržištu energenata cijene sirove nafte i gasa i dalje niže u poređenju sa 2015. godinom.

U periodu I-IX 2016. godine na svjetskom tržištu energenata primjetan je nastavak smanjenja cijena nafte i gasa u poređenju sa prošlom godinom. Cijena sirove nafte u posmatranom periodu u prosjeku je iznosila 41 \$/barelu, što je za 24% manje u poređenju sa istim periodom 2015. godine.¹⁵ Međutim, posmatrajući cijene nafte po kvartalima, primjetno je da su cijene nafte u K3 znatno sporije padale (-8,4% g/g) u odnosu na K1 (-36,7% g/g). Sličan trend zabilježen je i kod cijena prirodnog gasa koje su u periodu I-IX 2016. godine smanjene približno 45% g/g uz slabljenje intenziteta od K1 do K3. Uz navedene promjene cijena energenata u većini zemalja u okruženju opšti nivo cijena je smanjen. U EU 28 u periodu I-IX 2016. godine registrovan je gotovo nepromijenjen nivo cijena (0,1% g/g inflacija).

Iako je u BiH tokom trećeg kvartala nastavljeno smanjenje ukupnog indeksa potrošačkih cijena, primjećuje se da je intenzitet deflacije nešto slabiji u poređenju sa prvom polovinom godine. U BiH u periodu I-IX 2016. godine registrovana je deflacija od 1,3% g/g, a najznačajnije smanjenje cijena je odjeljcima prevoza, odjeće i obuće, hrane i bezalkoholnih pića (grafikon ispod). Uslijed navedenih promjena u kretanju sirove nafte, u odjeljku prevoza u posmatranom periodu cijene su smanjene za 6,6% g/g. Istovremeno, cijene u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića su smanjene za 1,2% g/g prvenstveno zbog cijena hrane jer se cijene bezalkoholnih pića nisu mijenjale. U odjeljku stanovanja, vodosnabdijevanja, el. energije, plina i drugih energenata (komunalije) nije bilo značajnih promjena cijena (g/g). Električna energija je poskupila za 1,1% g/g u periodu I-IX 2016. godine zbog poskupljenja u K2 2016. godine. Istovremeno, u skladu sa pomenutim kretanjem cijena gasa na svjetskom tržištu, cijena gasa u BiH je smanjena za 25% g/g.¹⁶ Međutim zbog malog udjela, uticaj cijena gasa na cijeli odjeljak stanovanja je bio manji.

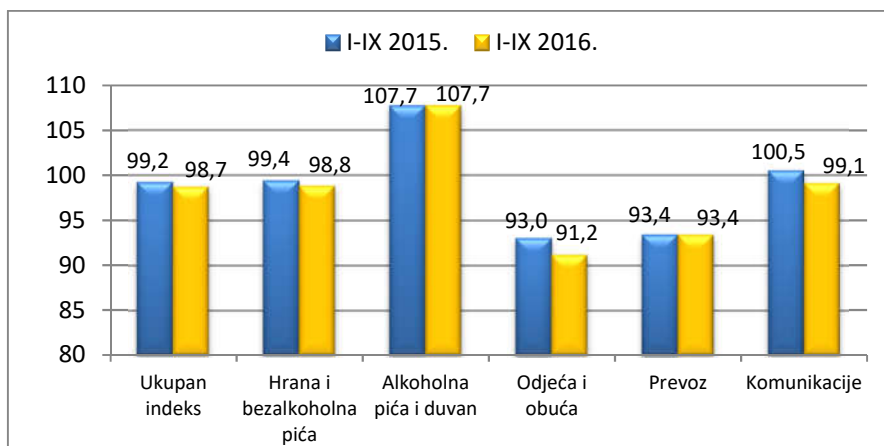
Jedini odjeljak koji je doprinio usporavanju deflacije su alkoholna pića i duvan. Zbog ranijeg povećanja akciza na duvan i cigarete cijene u ovom odjeljku su uvećane za 7,7% g/g.¹⁷

¹⁵ Izvor: MMF baza podataka – Commodity prices.

¹⁶ Cijene gasa u BiH su smanjene u februaru, aprilu i avgustu 2016. godine.

¹⁷ Detaljnije o povećanju akciza na duvan i cigarete u Ekonomskim trendovima januar-mart 2016. godine.

Grafikon 9: Indeks potrošačkih cijena – odabrani odjelci (poređenje g/g)

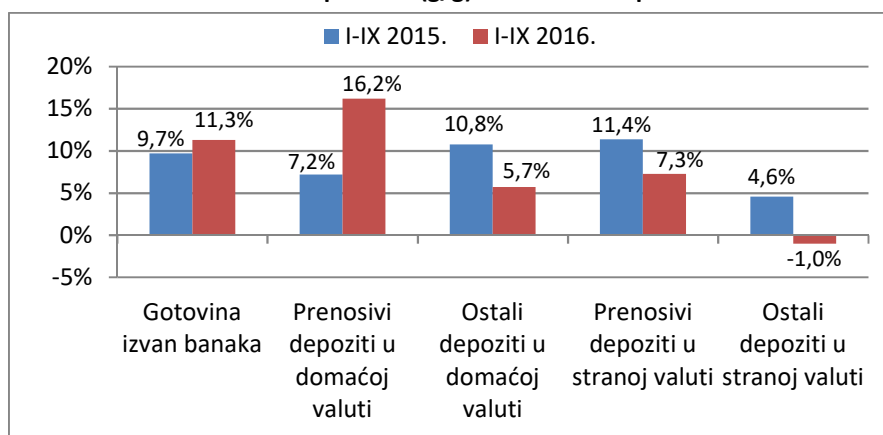
Izvor: CBBiH

Monetarni sektor u BiH

- Nastavljen rast ukupne novčane mase.
- Rast bruto deviznih rezervi – povećan udio depozita kod nerezidentnih banaka uz smanjenje udjela investicija u vrijednosne papire.
- Jedinstvena stopa obavezne rezerve od 10% na osnovicu za obračun obavezne rezerve.

Na kraju perioda I-IX 2016. godine **ukupna novčana masa (M2)** uvećana je za 7,5% (1,4 mlrd. KM) u poređenju sa istim periodom prošle godine i iznosi 19,7 mlrd. KM. Povećanju ukupne novčane mase najviše je doprinijeo rast prenosivih depozita u domaćoj valuti (4,3 p.p.) i gotovine izvan banaka (1,9 p.p.). Iako su ostali depoziti u domaćoj valuti kao i prenosivi depoziti u stranoj valuti takođe ostvarili rast (g/g), njihov doprinos rastu je bio nešto manji zbog manjeg učešća u M2.

Grafikon 10: Stope rasta (g/g) osnovnih komponenti M2

Izvor: CBBiH

Rast **rezervnog novca (M0)** nastavljen je tokom trećeg kvartala. Na kraju I-IX 2016. godine je iznosio 8,2 mlrd. KM što je za 12,6% više u odnosu na isti period prošle godine. Sve komponente rezervnog novca u posmatranom periodu zabilježile su rast. Međutim, najznačajniji doprinos uvećanju M0 dali su gotovina izvan monetarnih vlasti i depoziti banaka kod monetarnih vlasti. Zbog bržeg rasta M0 u odnosu na M2 novčana multiplikacija¹⁸ je nešto usporenija u odnosu na isti period 2015. godine i iznosi 2,405.

¹⁸ Odnos između novčane mase i rezervnog novca.

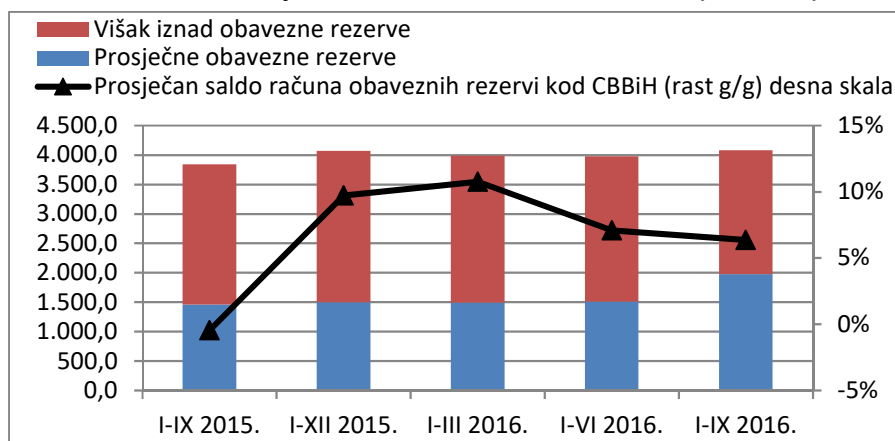
Tabela 5: Rezervni novac (M0) u periodu I-IX 2016. godine

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	M0
1	2	3	4	5=2+3+4
Stanje (u mil. KM)	3.985,4	4.160,1	31,2	8.176,8
Stopa rasta g/g	14,0%	11,3%	8,8%	12,6%
Učešće u M0	48,7%	50,9%	0,4%	100,0%
Doprinos rasti (u p.p.)	6,7	5,8	0,03	12,6

Izvor: CBBiH

U periodu I-IX 2016. godine **prosječan saldo računa obaveznih rezervi** kod CBBiH uvećan je za 6,4% u odnosu na isti period prethodne godine i iznosi 4,1 mlrd. KM. Od 1. jula 2016. godine stupila je na snagu Odluka Upravnog vijeća CBBiH a odnosi se na visinu stope obavezne rezerve i naknadu na ta sredstva. Prema novoj Odluci, stopa obavezne rezerve iznosi 10%. Na iznos sredstava obavezne rezerve CBBiH neće obračunavati naknadu, dok će na višak sredstava obračunavati naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka (ECB) na depozite komercijalnih banaka.¹⁹ Time je stopa rasta prosječne obavezne rezerve znatno uvećana u posmatranom periodu (35,5% g/g), a višak iznad obaveznih rezervi je smanjen za 11,5% g/g. Implicitna²⁰ stopa obavezne rezerve iznosila je 20,7%.

Grafikon 11: Prosječan saldo računa obaveznih rezervi (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Bruto devizne rezerve CBBiH u periodu I-IX 2016. godine nastavile su se uvećavati po nešto bržoj stopi rasta u poređenju sa istim periodom prošle godine (14,1% g/g vs. 7%) i iznosile su 9,4 mlrd. KM. Brži rast bruto deviznih rezervi je rezultat izrazito visoke stope rasta depozita kod nerezidentnih banaka, što je uticalo na promjenu strukture deviznih rezervi. Istovremeno, investicije u vrijednosne papire, kao najdominantnija komponenta bruto deviznih rezervi, smanjene su za 16,8% g/g i u strukturi deviznih rezervi smanjile su svoj udio sa 89% na 64,8% (tabela ispod).

¹⁹ Izvor: CBBH, <http://cbbh.ba/press/ShowNews/1103>.

²⁰ Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH/osnovica za obračun obavezne rezerve.

Tabela 6: Struktura bruto deviznih rezervi

Period	Zlato	Držanje SDR ²¹	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne rezerve
I-IX 2015.	2,3%	0,0%	1,1%	7,6%	89,0%	100,0%
I-IX 2016.	2,3%	0,0%	1,7%	31,2%	64,8%	100,0%

Izvor: CBBiH

Pokrivenost rezervnog novca deviznim rezervama iznosila je 115,5% čime su ispoštovane odredbe valutnog odbora. Iznos deviznih rezervi bio je dovoljan za finansiranje 7,4 mjeseci uvoza roba i usluga.²²

Bankarski sektor u BiH

- *Bh. bankarski sektor ostvario pozitivan finansijski rezultat manji za 3% g/g.*
- *Učešće nekvalitetnih kredita 12,1%.*

Na osnovu izvještaja entitetskih agencija za bankarstvo ukupan finansijski rezultat bankarskog sektora na kraju trećeg kvartala 2016.god. je dostigao iznosi 217,08 mil KM²³ što je manje za 3% g/g. Banke u FBiH su ostvarile finansijski rezultat uz pad dobiti od 0,9% g/g, a banke u RS pad od 10% g/g.

Tabela 7: Finansijski rezultat bankarskog sektora za K3 2016. godine u mil.KM

Opis	FBiH	RS	BiH
1. neto dobitak	210,82	54,78	265,6
2. neto gubitak	38,44	10,08	48,52
3. finansijski rezultat (1.-2.)	172,38	44,7	217,09
4. finansijski rezultat u % (g/g)	-0,9%	-10,4%	-3%

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Prema konsolidovanom bilansu komercijalnih banaka²⁴ BiH na kraju K3 2016 ukupna aktiva u bankama ostvarila rast od 3,9% g/g. Posmatrajući kretanje pojedinih dijelova aktive, rast su ostvarile rezerve kao i sva potraživanja izuzev negativne stope rasta potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća i strane aktive (-6,8% g/g). Nije se mjenjalo učešće potraživanja od nefinansijskih sektora sa 29,8% u ukupnoj aktivu dok je učešće potraživanje od domaćih sektora sa 31,9% se povećalo za 0,1 p.p. u odnosu na prošli mjesec. U isto vrijeme je došlo do smanjenja učešća strane aktive (8,9%) za 0,7 p.p. u odnosu na prošli mjesec.

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) ima pozitivan trend od početka godine. U K3 2016. godine je iznosio 0,9% g/g i u odnosu na kraj prvog kvartala je porastao za 0,5 p.p., a u odnosu na prošli kvartal za 0,2 p.p. Povrat na prosječan kapital (ROAE) je takođe u porastu sa stopom rasta od 7,1% g/g, i u odnosu na kraj prvog kvartala je porastao za 4 p.p. dok u odnosu na prošli kvartal je ostvario rast od 1,5 p.p.. Stopa adekvatnosti kapitala je iznosila 16,1%.

²¹ Specijalna prava vučenja u ukupnoj strukturi deviznih rezervi učestvuju sa 0,029%.

²² Uvoz roba i usluga dobijen je na osnovu podataka iz platnog bilansa koju objavljuje CBBiH.

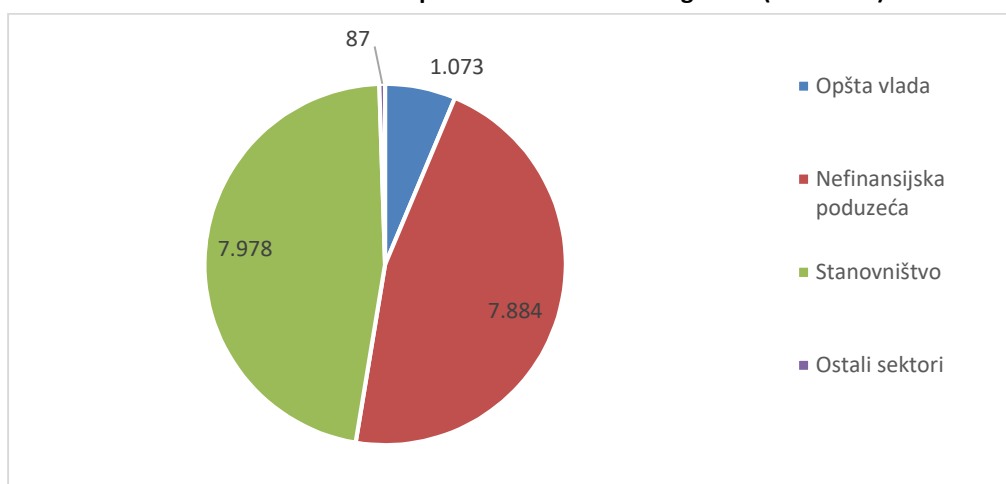
²³ Nekonsolidovani podaci. Izvor: entitetske agencije za bankarstvo.

²⁴ Konsolidovana bilansa komercijalnih banaka. Izvor: CBBiH.

Kredit i depoziti

Ukupni krediti na kraju K3 2016. godine su iznosili 17,02 mlrd. KM uz rast od 1,8% g/g. Gledajući u odnosu na vrijednost u januaru kada je stopa iznosila 2,9% g/g vidimo da rast kredita usporava. Na ovo je najvećim dijelom uticao pad stope kredita opštoj vladi koja je na kraju devetog mjeseca dostigla negativnu vrijednost od (-6% g/g) kao i pad stope rasta kredita stanovništvu sa 4,3% (vrijednost u januaru) na 2,9% g/g. Ujedno je učešće kredita plasiranih stanovništvu poraslo u odnosu na početak godine za 0,7 p.p. i iznosi 46,9%. U isto vrijeme je učešće kredita plasiranih nefinansijskom sektoru palo za 0,1 p.p. (46,3%) a učešće kredita opštoj vladi palo pa za 0,4 p.p. (6,3%), što znači da se nastavlja trend rasta potrošačkih kredita u odnosu na investiranje u nefinansijska preduzeća.

Grafikon 12: Struktura ukupnih kredita u K3 2016. godine (u mil. KM)²⁵

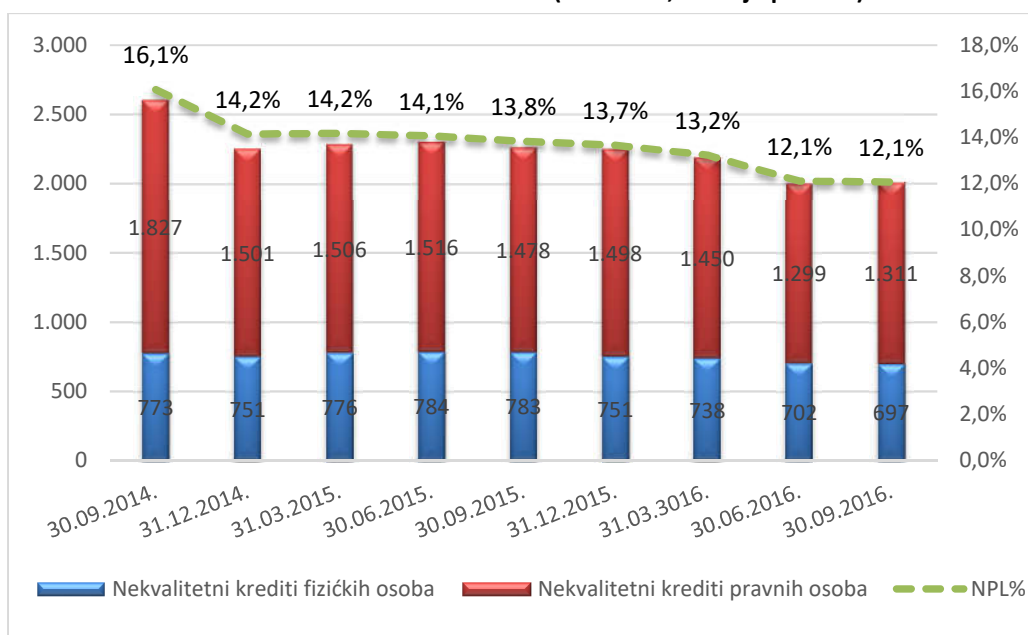
Izvor: CBBiH

U analizi kvaliteta kredita u K3 2016. godine primjećuje se trend smanjenja **nekvalitetnih kredita** (C-E) u ukupnim kreditima plasiranim fizičkim i pravnim osobama. Tako je učešće od 13,8% koliko je iznosilo na kraju K3 2015. godine smanjilo na 12,1% i na kraju K3 2016. godine iznose 2,01 mlrd. KM²⁶. U strukturi nekvalitetnih kredita, pravne osobe učestvuju sa 65,3%, dok fizičke osobe učestvuju sa 34,7%. U strukturi nekvalitetnih kredita došlo je do promjene u odnosu na prošli kvartal tj. smanjenja učešća nekvalitetnih kredita fizičkih osoba sa 35,1% na 34,7% dok je učešće pravnih osoba poraslo sa 64,9% na 65,3%.

²⁵ Sektor nefinansijskih poduzeća obuhvata nefinansijska privatna i javna preduzeća. Sektor opšte vlade obuhvata sve nivoe vlada u BiH. Za potrebe izrade ove publikacije kategorija ostali sektori obuhvataju sektor ostalih finansijskih institucija (nebankarskih institucija), sektor neprofitnih organizacija i ostali sektori jer pojedinačno imaju malo učešće u ukupnim kreditima/depozitima.

²⁶ Podaci o kvaliteti aktive i kreditnog portfolija dobiveni su od entitetskih agencija za bankarstvo. Nekvalitetni krediti su krediti čije servisiranje kasni više od 90 dana. Obuhvataju kredite u kategoriji C (kašnjenje više od 90 dana), D (>180 dana) i E (>270 dana – nenaplativi krediti). Krediti pravnim osobama odnose se na sektor poljoprivrede (AGR), proizvodnju (IND), građevinarstvo (CON), trgovinu (TRD), ugostiteljstvo (HTR) te ostale sektore uključujući promet, skladištenje i komunikacije (TRC), finansijsko posredovanje (FIN), poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER), javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (GOV).

Grafikon 13: Nekvalitetni krediti (u mil. KM, nakraju perioda)

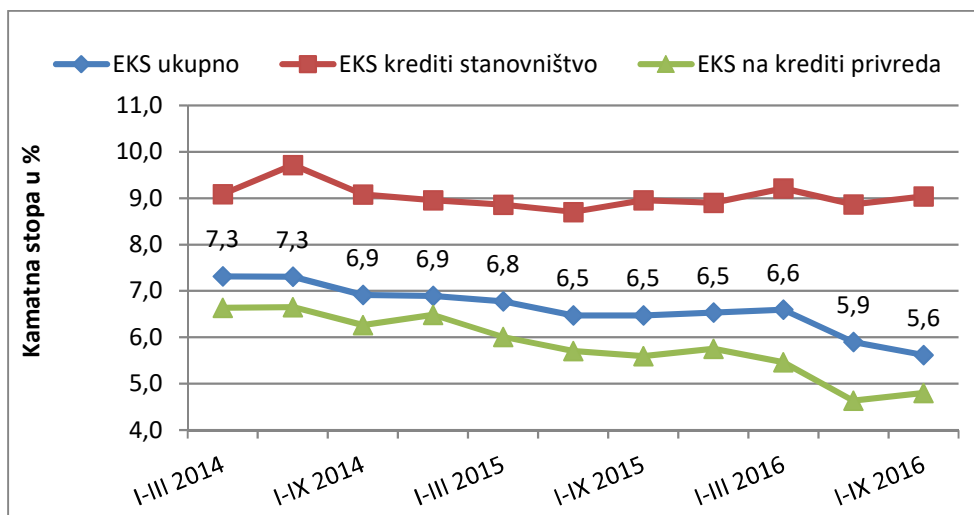
Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Posmatrajući efektivne **kamatne stope na kredite** vidimo da se za dva najvažnija sektora (preduzeća i stanovništvo), nastavlja opadajući trend. Tako je na kraju devetog mjeseca za preduzeća zabilježen pad sa 5,7% (koliko je bilo na kraju 2015. godine) na 4,8%, dok je za stanovništvo sa 8,9% na 9%²⁷. U okviru kredita stanovništvu, ponderirana prosječna EKS na kratkoročne kredite za posmatrani period je iznosila 15% i veća je za 2,1 p.p. u odnosu na kraj 2015. godine. Ponderirana prosječna EKS za stanovništvo na dugoročne kredite iznosila je 8,8% što je manje 0,1 p.p. u odnosu na kraj 2015. godine.

Kod kredita plasiranih privredi, efektina kamatna stopa (EKS) na kratkoročne kredite je na kraju devetog mjeseca iznosila 4,6% i manja je u odnosu na kraj 2015. godine za 1,1 p.p., dok je za dugoročne kredite iznosila 5,6% i pala je u odnosu na kraj godine za 0,5 p.p..

²⁷ Ponderisana prosječna efektivna kamatna stopa na ukupne kredite/depozite za cijelu BiH (kao i kratkoročna i dugoročna EKS za BiH) dobivena je ponderiranim prosjekom ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite za RS i ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite u FBiH. Kao ponderi su korištena učešća ukupnih novoodobrenih kredita/novoprimljenih depozita u FBiH i RS u ukupnim novoodobrenim kreditima/novoprimljenim depozitima u BiH. U novoodobrenim kreditima u određenom razdoblju uključeni su i prolongirani i restrukturirani krediti, kao i prekoračenja po računima. Podaci o iznosu kredita/depozita i kamatnih stopa po entitetima dobiveni su od entitetskih agencija za bankarstvo. Podaci o kamatnim stopama koje objavljuje CBBiH nalaze se u dodatku.

Grafikon 14: Kretanje prosječne EKS na kredite

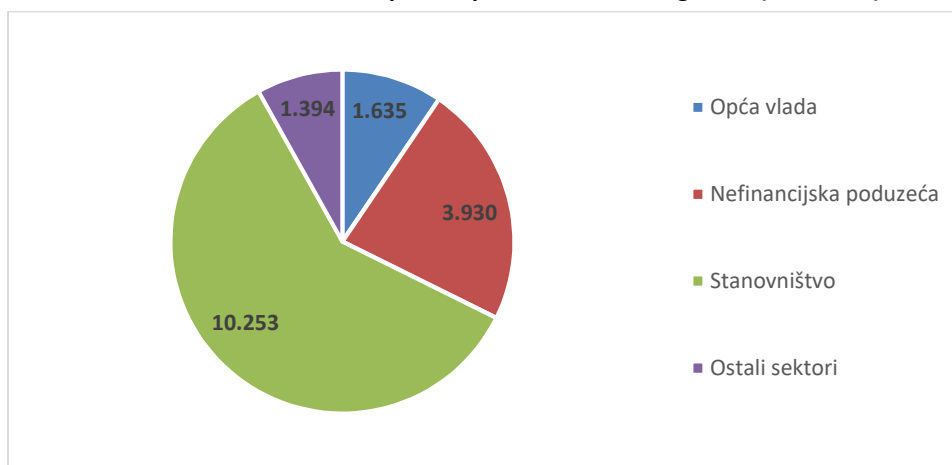

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Interesantno je da se nastavlja trend povećanja učešća i kratkoročnih i dugoročnih kredita plasiranih u FBiH u odnosu na RS. Tako je odnos ukupnih kredita u FBiH 84,9% vs RS 15,1% (FBiH 78,2% vs RS 21,8% na kraju 2015. godine).

Na kraju K3 2016. godine **ukupni depoziti** su iznosili 17,2 mlrd.KM uz stopu rasta 7,4% g/g. Najznačajniji doprinos su svakako dali depoziti stanovništva sa stopom rasta 6,6% g/g uz učešće u ukupnim depozitima 58,9%. Depoziti privredi su rasli sa stopom 6,5% g/g dok su depoziti vladi ostvarili rast od 19,3% g/g²⁸. Gledajući strukturu depozita interesantno je da se nastavlja trend smanjenja učešća stanovništva (60,7% koliko je bilo na kraju pola godine na 59,6% na kraju devetog mjeseca) dok se učešće depozita nefinasijskih preduzeća povećava (sa 22,3% na kraju pola godine na 22,8% na kraju devetog mjeseca), što pokazuje da se povećanje potrošnje u odnosu na privrednu aktivnost.

Grafikon 15: Struktura ukupnih depozita za K3 2016. godine (u mil. KM)

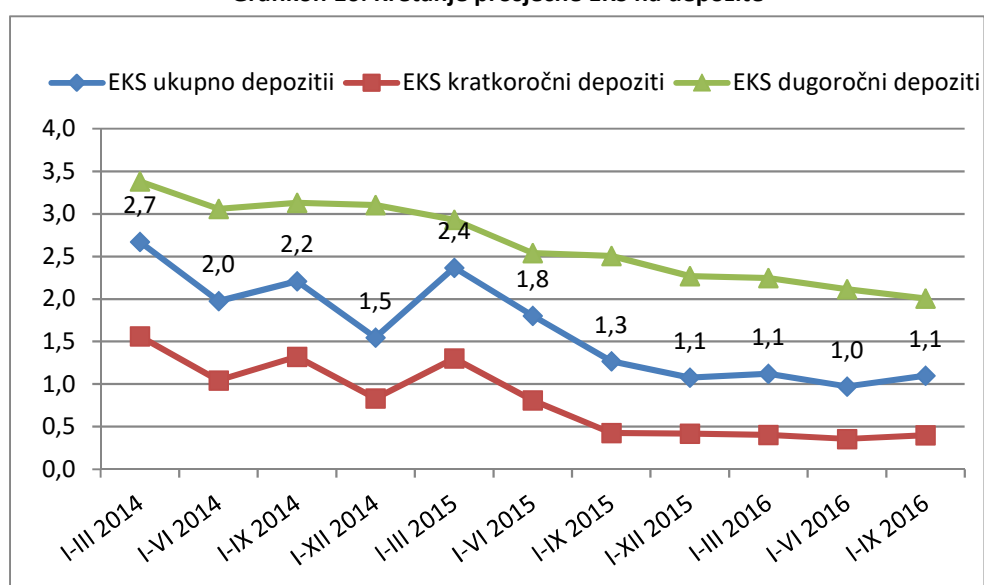
Izvor: CBBiH

²⁸ Učešće u ukupnim depozitima je 9,5% od ukupnih depozita.

Interesantno je da se nastavlja trend povećanja učešća i kratkoročnih i dugoročnih depozita u FBiH u odnosu na RS. Tako je odnos ukupnih depozita u FBiH 71,8% vs RS 28,2% (FBiH 67,7 % vs RS 32,3% na kraju 2015. godine).

U K3 2016. godine ponderisana prosječna EKS na ukupne depozite je iznosila 1,1% i u odnosu na kraj 2015. godine je veća za samo 0,02 p.p.. EKS na kratkoročne depozite je takođe smanjena sa 0,4% koliko je iznosila na početku godine na 0,4%, dok je EKS na dugoročne depozite smanjena je sa 2,3% na kraju 2015. godine na 2%. Interesantno je da je u trećem kvartalu došlo do promjene u trendu opadanja kamatnih stopa na depozite za privredu, tako da je došlo ustvari do rasta EKS sa 1,7% u K2 na 1,8% u K3 2016. godine (zahvaljujući rastu EKS na kratkoročne depozite za 0,2 p.p. u odnosu na prethodni kvartal). EKS na depozite za stanovništvo je na kraju devetog mjeseca iznosila 1,9% i u odnosu na kraj 2015. godine je pala za 0,3 p.p..

Grafikon 16: Kretanje prosječne EKS na depozite

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Tržište kapitala

- *Berzanski indeksi u BiH (BIFX, FIRS, ERS-10) su značajno izgubili na vrijednosti u prva tri kvartala 2016. god. Jedino je SASX-10 ostvario rast od 4,7%*
- *Manji promet i kapitalizacija na bh. berzama u odnosu na isti period prošle godine.*

Indeksi

Na kraju K3 2016. godine, berzanski indeksi u USA i UK su ostvarili rast g/g dok su vrijednost evropskog indeksa Stoxx Europe 600 uglavnom padao. Od događaja koji su najviše obilježili kretanje indeksa je svakako nagli pad vrijednosti na berzama²⁹ na početku godine, izazvan padom cijena sirovina na svjetskom tržištu (prvenstveno padom cijena nafte) te kratkotrajan pad u junu mjesecu izazvan odlukom o izlasku UK iz EU³⁰. Poslije ovih događaja došlo je do oporavka prvenstveno

²⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/2015%E2%80%99316_stock_market_sell-off

³⁰ <http://www.reuters.com/article/us-britain-eu-banks-idUSKCN0Z92G8>

indeksa na američkom tržištu dok evropski index bilježi konstantan blagi pad poredeći sa vrijednostima u istome periodu prošle godine. Na bečkoj berzi vrijednost bosanskog indeksa BATX³¹ je ostala ista g/g kao i vrijednost srbijanskog indeksa SRX (minimalno pao za 0,1% g/g), dok je hrvatski CROX je ostvario rast od 0,25%.

Tabela 8: Promjena vrijednosti (u %) vodećih berzanskih indeksa u svijetu

Period	DJIA	Nasdaq	S&P 501	FTSE 100	Stoxx Europe 600	Nikkei 225
30.09.2016./30.06.2016.	<u>2,1%</u>	<u>9,7%</u>	<u>3,3%</u>	<u>6,1%</u>	<u>4,0%</u>	<u>5,6%</u>
30.09.2016./31.12.2015.	<u>5,1%</u>	<u>6,1%</u>	<u>6,1%</u>	<u>10,5%</u>	<u>-6,3%</u>	<u>-13,6%</u>
30.09.2016/30.09.2015.	<u>12,4%</u>	<u>15,0%</u>	<u>12,9%</u>	<u>13,8%</u>	<u>-1,4%</u>	<u>-5,4%</u>

Izvor:WSJ,Bloomberg

Slična situacija je i sa domaćim indeksima čija je vrijednost uglavnom padala u proteklom periodu. Značajan pad ostvarili su indeksi investicionih fondova, na SASE (BIFX pao za 22,6% g/g) i na BLSE (FIRS pao za 11% g/g). Takođe je i Berzanski Indeks Republike Srpske (BIRS pao za 19,2%³² g/g) kao i Indeks preduzeća Elektroprivrede RS (ERS-10 je pao za 36,8% g/g). Jedino je indeks SASX-10, kao index koji prati kretanje cijena prvih deset kompanija na tržištu FBiH ostvario skroman rast od 4,7% g/g.

Ukupni promet i kapitalizacija

Ukupan promet u prva tri kvartala 2016. godine na bh. berzama je iznosio 939,24 mil. KM što je za 25,8% manje u odnosu na promet u istom periodu prošle godine.

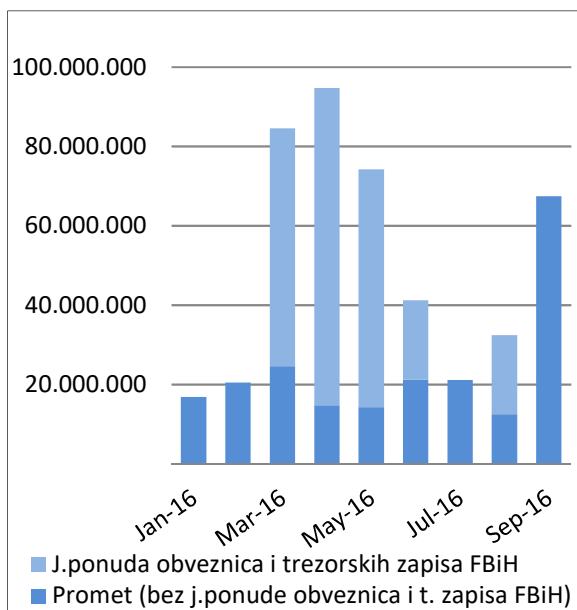
Na Sarajevskoj berzi (SASE) u posmatranom periodu ostvaren je promet u iznosu od 453,1 mil. KM, što čini 48,2% od ukupnog ostvarenog prometa na bh. berzama. Emisijom Trezorskih zapisa i obveznica FBiH prikupljeno je 239,85 mil. KM (što čini 52,9% ostvarenog prometa). Interesantno je da je u prvih devet mjeseci emisija obveznica manja za 71,4%, a trezorskih zapisa 22,3% gledajući na isti period u prošloj godini.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u prva tri kvartala 2016. godine je takođe ostvaren rast ukupnog prometa (22,6% g/g) koji iznosi 486,16 mil. KM (51,8% ukupnog prometa ostvarenog na bh. berzama). Od ovoga iznosa 268,4 mil. KM je ostvareno javnom ponudom Obveznica i Trezorskih zapisa RS što iznosi 78% ostvarenog prometa na BLSE. Za razliku od (značajnijeg pada) emisije na SASE, na BLSE je došlo do rasta emisije Obveznica RS za 42,3% i Trezorskih zapisa RS za 15,7% u odnosu na isti period u prošloj godini.

³¹ Indeksi listirani na Bečkoj berzi. Učešće u indeksu BATX: „BH Telecom“ d.d. Sarajevo 24,26%, „Bosnalijek“ d.d. Sarajevo 11,57%, „Fabrika Duhana Sarajevo“ d.d. Sarajevo 12,42%, „JP Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo 13,86%, „Nova Banka A.D.“ Banja Luka 11,52%, „Telekom Srpske“ 25,37%.

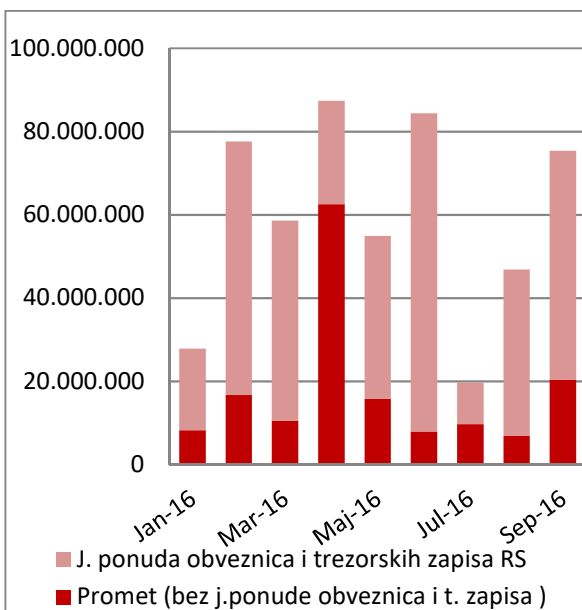
³² Na pad ERS-10 najviše je uticao pad RiTE Ugljevik a.d. Ugljevik (-62,1%) i RiTE Gacko a.d. Gacko (-44,4%).

Grafikon 17: Ukupan promet ostvaren na SASE

Izvor: SASE

Grafikon 18: Ukupan promet ostvaren na BLSE

Izvor: BLSE

Ukupna kapitalizacije na bh. berzama na kraju K3 2016. godine iznosi 9,4 mlrd. KM što je za 4,7% manje g/g. Kapitalizacija na Sarajevskoj berzi, koja čini 58,3% ukupne kapitalizacije, iznosi 5,4 mlrd. KM uz pad od 1,4% g/g. Istovremeno, kapitalizacija na Banjalučkoj berzi (BLSE) na kraju posmatranog perioda bilježi pad od 9,1 % g/g i iznosi 3,9 mlrd. KM godine (41,7% ukupne kapitalizacije).

Interesantno je da u isto vrijeme kapitalizacija u Hrvatskoj ostvaruje rast od 11,3% g/g dok vrijednost kapitalizacije Beogradske berze pada značajnih 27,8% g/g³³.

Od događaja koji su značajnije obilježili promet u trećem kvartalu 2016 godine su dvije prodaje putem vanrednih aukcija na sarajevskoj berzi. Alberine Investment Ltd. sa Kipra je prodala dionice ZIF BIG Investicione grupe za 15,7 mil. KM, dok su dionice Fabrike duhana Sarajevo (u vlasništvu Federacije BiH) u ukupnoj vrijednosti 42,7 mil. KM prodane firmi British American Tobacco.

³³ Vrijednosti kapitalizacije izražene u EUR prema vladajućem kursu na taj dan.

IV VANJSKI SEKTOR

Platni bilans Bosne i Hercegovine

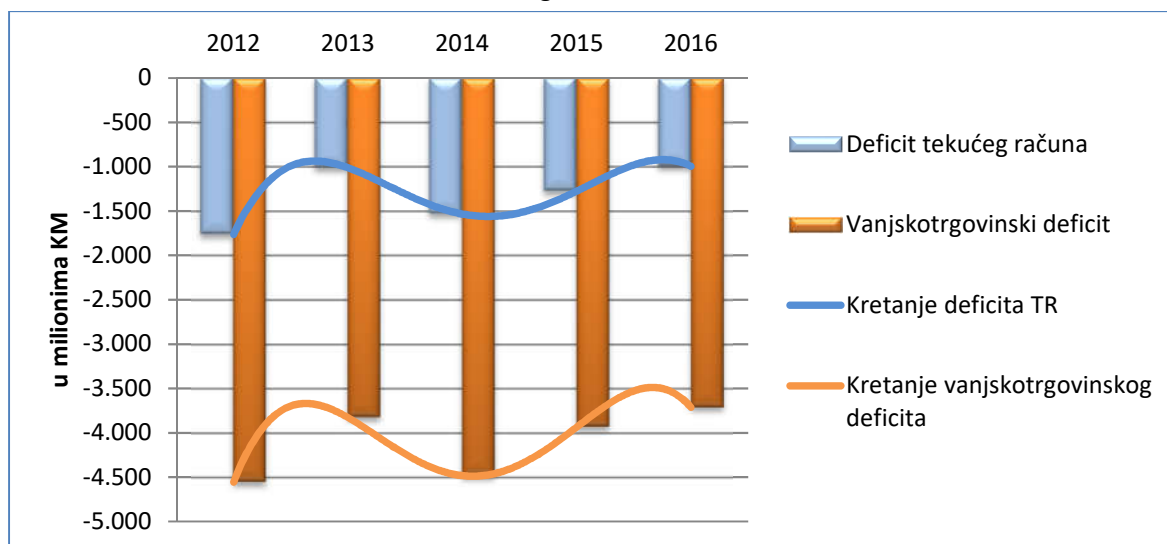
- Deficit tekućeg računa u tri kvartala 2016. godine milijardu KM

Deficit tekućeg računa u tri kvartala 2016. godine bilježi znatno smanjenje od 22% u odnosu na isti period prošle godine. U posmatranom periodu deficit je iznosio milijardu KM (K1-K3 2016) dok je u prošloj godini taj iznos bio 1,27 milijardi KM (K1-K3 2015)³⁴.

Kao što je i do sada bio slučaj, deficit tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine u najvećoj mjeri i dalje prati kretanja vanjskotrgovinskog bilansa roba i usluga.

Prema dostupnim podacima Centralne banke BiH vanjskotrgovinski deficit umanjen je za 5,6% (K1-K3 2016/ K1-K3 2015).

Grafikon 19: Uporedno kretanje deficita tekućeg računa BiH i vanjskotrgovinskog deficita u periodu K1-K3 po godinama

Izvor: Centralna banka BiH

U posmatranom periodu je došlo do blagog rasta tekućih neto priliva od 2,1% koji je najvećim dijelom uzrokovan porastom doznaka radnika iz inostranstva za skoro 50 miliona KM (2,7% g/g) uz smanjenje socijalnih beneficija iz inostranstva za 41 milion KM (4,9% g/g). Također su povećani prilivi po osnovu dolazaka nerezidenata u Bosni i Hercegovini (koji se odnose na privatne osobe) i gotovo su u potpunosti nadoknadili smanjenje priliva u sektoru telekomunikacija i informacijskih tehnologija. Prilivi po osnovu putovanja (poslovnih i privatnih) u ovom periodu su iznosili milijardu KM i bilježe rast od 6,3 % (g/g).

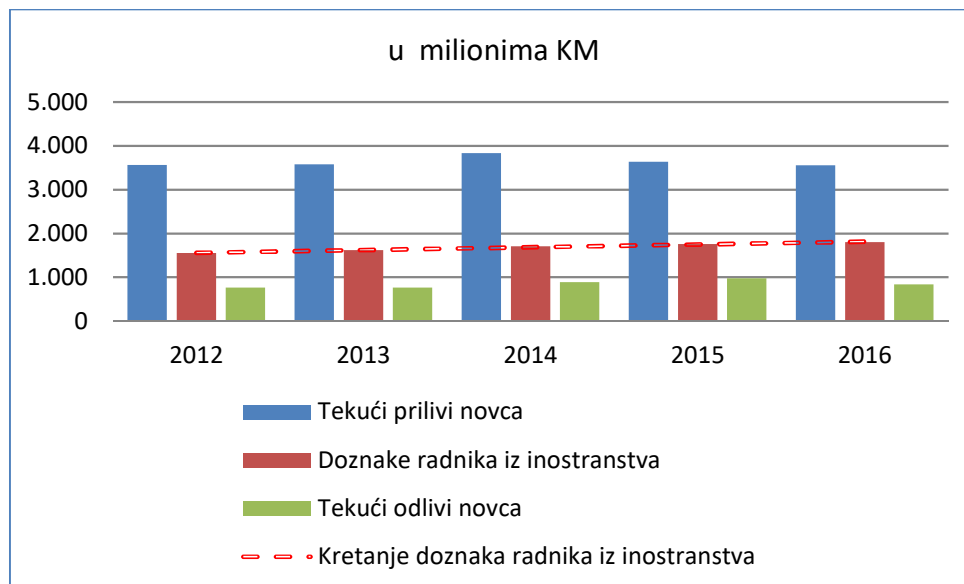
U periodu K1-K3 2016. godine nastavljeno je sa smanjenjem tekućih odliva novca u inostranstvo za 14,1% (g/g). U K1 2016. pad odliva bio je 2%, u K2 2016., pad odliva bio je 9,9% dok je u K3 2016. godine taj pad bio najveći i iznosio je 21,3%.

Smanjenje tekućih odliva novca u inostranstvo je u najvećoj mjeri uzrokovano padom odliva dohodka na vlasnički kapital i udjele u investicionim fondovima kod nefinansijskih preduzeća od 24,5% (smanjenje dividendi i reinvestirane dobiti od direktnih i portfolio investicija). Također se može primjetiti blagi porast od 5% za odlive novca koji se tiču kamata na vanjski dug opšte vlade (g/g).

³⁴ Izvor podataka: Centralna banka BiH

Deficit tekućeg računa u tri kvartala 2016. godine je najviše financiran kroz povlačenje strane aktive od 403 miliona KM, povećanjem inostranih obaveza za 732 miliona (strana ulaganja u vlasnički kapital u BiH u iznosu od 285 miliona KM, vanjsko zaduživanje od 62 miliona KM te iz sredstva trgovinskih kredita 385 miliona KM), uz sredstva sa kapitalnog računa 238 miliona KM te uz neto greške i propuste od 405 miliona KM. Može se primjetiti da je usljed smanjenja vanjskotrgovinskog deficita proisteklo i smanjenje potrebe za finansiranjem deficita tekućeg računa, te da je usljed toga u ovom periodu došlo do porasta sredstava deviznih rezervi za 782 miliona KM³⁵.

Grafikon 20: Tekući prilivi/odlivi novca i doznake radnika iz inostranstva u periodu K1-K3 po godinama

Izvor: Centralna banka BiH

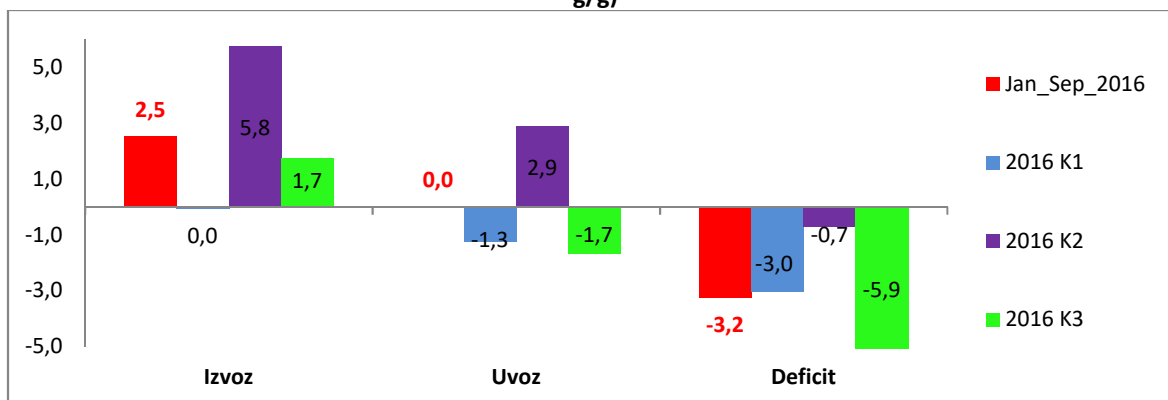
Pregled vanjske trgovine u Bosni i Hercegovini

- Izvozna tražnja u EU i zemljama regiona omogućila nastavak uzlaznog trenda u bh. robnoj razmjeni.
- Ostvaren rast izvoza roba unatoč niskom nivou cijena tradicionalnih izvoznih proizvoda.
- Vrijednosno posmatrano stagnacija bh. robnog uvoza, dok je realni rast uvoza u blagom porastu.
- Smanjenje vanjskotrgovinskog robnog deficita.

Na osnovu dostupnih pokazatelja BHAS-a o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni za prvih 9 mjeseci 2016. godine može se konstatovati da su inostrana potražnja za bh. izvoznim proizvodima, povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji i pad svjetskih cijena sirovina, energenata i u manjoj mjeri hrane omogućili rast izvoza, stagnaciju uvoza roba i smanjenje robnog deficita u Bosni Hercegovini. Međutim, potrebno je također istaći da je tokom trećeg kvartala došlo do blagog usporavanja trenda rasta u bh. vanjskotrgovinskoj razmjeni usljed sporijeg rasta izvoza i smanjenja uvoza u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

³⁵ Za razliku od poglavlja III Cijene, monetarni i finansijski sektor gdje se analizira stanje deviznih rezervi na kraju perioda ovdje se prate tokovi novca

Grafikon 21: Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinskih indikatora po kvartalima u 2016. godini (stopa rasta g/g)

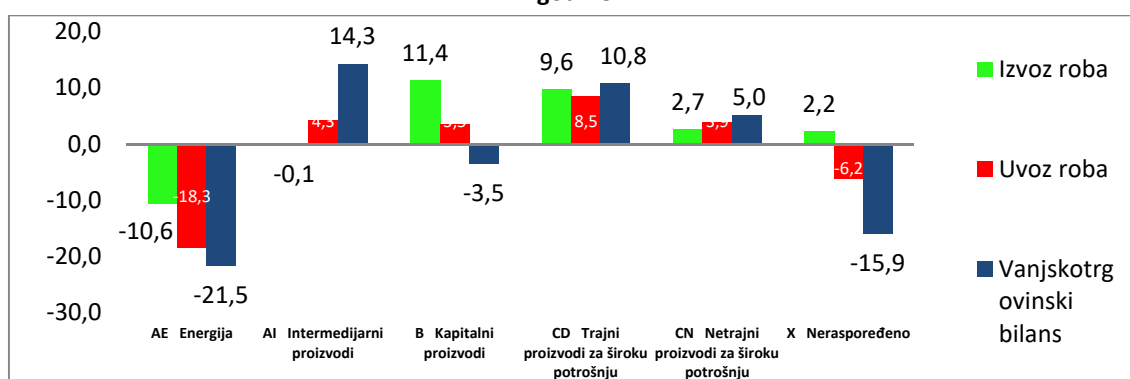

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tokom prvih 9 mjeseci 2016. godine BiH je ostavila izvoz roba u vrijednosti od 6,861 milijardi KM, što predstavlja nominalno povećanje od 2,5% u odnosu na isti period prethodne godine.³⁶ Međutim, potrebno je također istaći da je tokom posmatranog perioda došlo do smanjenja izvoznih cijena za bh. proizvode od 3,8%³⁷, tako da je realni rast izvoza roba bio znatno viši, odnosno da je količinski gledano stopa rasta izvoza bila znatno viša u odnosu na vrijednosnu. Posmatrano po kvartalima registrirane stope rasta (nominalne) su iznosile K1: 0,0%, K2: 5,8%, K3: 1,7%. Na osnovu ovih pokazatelja može se zaključiti da ja tokom trećeg kvartala došlo do blagog usporavanja rasta izvoza u odnosu na prvu polovinu godine.

Posmatra li se struktura ostvarenog rasta izvoza na nivou perioda januar-septembar 2016. godine vidljivo je da su povećanja a samim tim i najznačajniji doprinos rastu izvoza ostvarena uglavnom u okviru izvozno orijentiranih grana bh. prerađivačke industrije. Tako su najviše stope rasta i najznačajniji doprinos rastu izvoza gledano po GIG klasifikaciji ostavrene u okviru kapitalnih proizvoda 11,4% (1,6 p.p), trajnih proizvoda za široku potrošnju 9,6% (1 p.p), netrajnih proizvoda za široku potrošnju 2,7% (0,6 p.p) i kategorije neraspređeno 2,3%(0,1 p.p), dok je izvoz smanjen u kategoriji energija za 10,6% (-0,8 p.p) a u okviru intermedijarnih proizvoda je stagnirao.

Grafikon 22: Pregled vanjskotrgovinskih indikatora po GIG klasifikaciji za period januar-septembar 2016. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

³⁶ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika robne razmjene sa inostranstvom januar-septembar 2016. godine", 20.10.2016. godine.

³⁷ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika uvoznih i izvoznih cijena", 20.12.2016. godine.

Posmatrano na nivou pojedinačnih proizvoda, najznačajnija povećanja izvoza roba su registrirana u okviru kategorija proizvodnja gotovih metalnih proizvoda 22% (1,7 p.p)³⁸, hemijskih proizvoda 16% (0,9 p.p), namještaja 10% (0,9 p.p) i prehrambenih proizvoda od oko 5% (0,5 p.p). Tako su ove grane uspjele nadoknaditi smanjenja izvoza koja su registrirana u okviru baznih metala 20% (-2,5 p.p), nafte i koksa 17,2% (-0,6 p.p), te sekundarnih sirovina 2,5% (-0,7 p.p) koje su tokom prethodnih godina predstavljale glavni oslonac bh. robnog izvoza. Potrebno je također istaći da su smanjenja u okviru ovih kategorija uglavnom posljedica svjetskih smanjenja potražnje i cijena ovih proizvoda.

Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima i blokovima tokom prvih 9 mjeseci 2016. godine, izvoz na tržište zemalja EU iznosio je 4,997 milijardi KM što predstavlja povećanje od 3,4%, dok je vrijednost izvezeno robe na tržište zemalja CEFTA-e iznosila 990 miliona KM i smanjena je za 1,8%. Tako da je izvoz u zemlje EU iznosio 72,8% od ukupnog bh. izvoza, dok je učešće zemalja CEFTA-e iznosilo 14,4%. Ako se bh. robni izvoz u istom periodu posmatra po zemljama vidljivo je da su povećanja izvoza a samim tim i doprinos rastu izvoza zabilježeni prilikom izvoza u Njemačku 6,3% (1,0 p.p), Sloveniju 6,5% (0,5 p.p) i Hrvatsku 3,5% (0,4 p.p). S druge strane, tokom navedenog perioda došlo je do smanjenja izvoza u Italiju 10,1% (-1,4 p.p), Austriju 3,6% (-0,3 p.p) i Srbiju 2,8% (-0,2 p.p).

Prema raspoloživim podacima BHAS-a za period januar-septembar 2016. godine u Bosni i Hercegovini je došlo povećanja poslovne aktivnosti u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je u BiH rast BDP-a bio posljedica kako agregatne ponude tako i domaće tražnje. Obzirom da BiH dobar dio potreba domaće tražnje zadovoljava iz uvoza, navedena dešavanja su se odrazila na kretanje bh. uvoza roba. Tako je BiH tokom navedenog perioda ostvarila uvoz roba od 11,813 milijardi KM što predstavlja stagnaciju u odnosu na isti period prethodne godine u nominalnom smislu. Posmatrano na kvartalnom nivou registrirane stope rasta uvoza su iznosile: K1: -1,3%, K2: 2,9%, K3: -1,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim, ako se ima u vidu značajan pad uvoznih cijena od oko 6% sa sigurnošću se može konstatovati da je bh. uvoz roba u realnom smislu ostvario pozitivnu stopu rasta.

Posmatrano po GIG klasifikaciji, BiH je tokom navedenog perioda ostvarila povećanje uvoza u okviru kategorija: intermedijarni proizvodi (hemijski proizvodi, bazni metali) 4,2%, trajni (električni aparati za domaćinstvo) i netrajni proizvodi za široku potrošnju (prehrambeni proizvodi i dojeća) 8,2% odnosno 3,8%, dok je uvoz kapitalnih proizvoda (motorna vozila) povećan za oko 2% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, u istom vremenskom periodu smanjen je uvoz energije(sirova nafta, naftni derivati i koks) 18,8% i u okviru kategorije neraspoređeno (živa životinje) 6,3%. Navedena smanjenja su uglavnom posljedica cjenovnih kretanja, odnosno pada cijene nafte na svjetskom tržištu.³⁹

Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima tokom perioda januar-septembar 2016. godine ukupni bh. uvoz roba iz EU iznosio je skoro 7,282 milijardi KM i u poređenju sa istim periodom prethodne godine povećan za 2,1%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 1,505 milijardi KM što predstavlja povećanje od 3,6%. Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima najznačajnija povećanja uvoza registrirana su prilikom uvoza roba iz Italije 6,4%, Slovenije 5,2%, Srbije 4,5% i Njemačke od 4,1%, dok je uvoz roba iz Kine i Rusije smanjen za 1% odnosno 27,8% u odnosu na isti period prethodne godine.

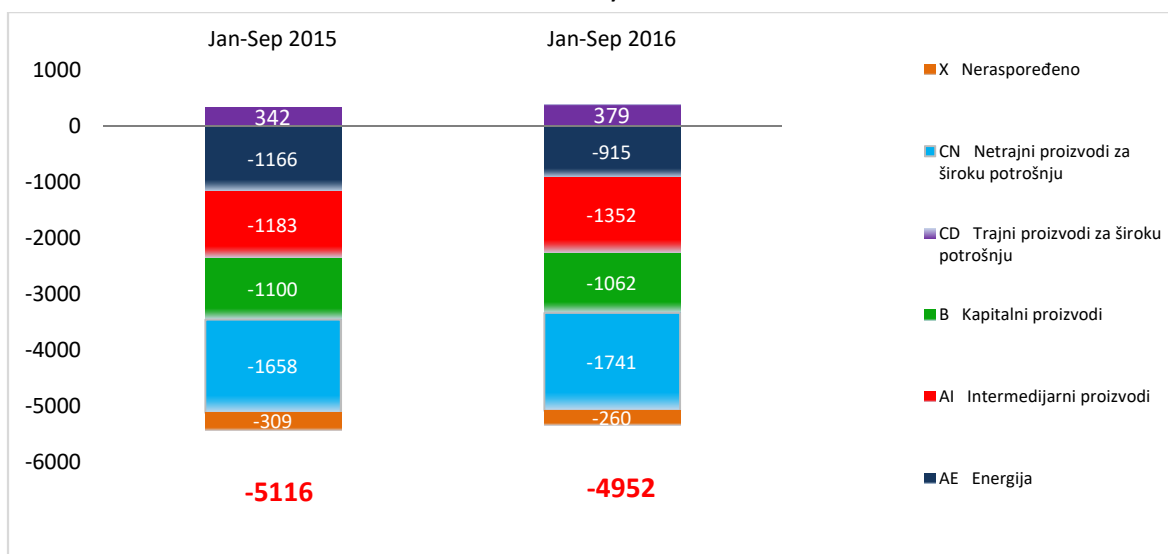
Vanjskotrgovinski robni deficit u Bosni i Hercegovine u periodu januar-septembar 2016. godine iznosio je 4,952 milijardi KM i u odnosu na isti period prethodne godine smanjen je za 164 milion KM, što predstavlja smanjenje od 3,2%. Najznačajnija smanjenja deficita registrirana su u okviru

³⁸ Prilikom izrade ovog izvještaja u zagradi su navedeni procentni poeni koji predstavljaju doprinos rastu izvoza u okviru pojedinačnih grana.

³⁹ IMF, Commodity Prices, September 2016.

kategorija energija (nafta, naftni derivati i koks) 21,5%, neraspoređeno (žitarice i sjemenja) 16% i kapitalni proizvodi (mašine i oprema) 3,5%. S druge strane povećanje deficita registrirano je u okviru kategorija intermedijarni proizvodi (hemijski proizvodi) 14,3% i netrajni proizvodi za široku potrošnju (odjeća i kožni proizvodi) 5% u odnosu na isti period prethodne godine. Bosna i Hercegovina je tokom posmatranog perioda u okviru kategorije trajni proizvodi za široku potrošnju (namještaj) zabilježila suficit od 379 miliona KM što predstavlja povećanje od 10,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama, značajnija smanjenja deficita registrirana prilikom vanjskotrgovinske razmjene sa Rusijom 28,7% i Hrvatskom 19%, te u nešto manjoj mjeri sa Njemačkom, Austrijom i Slovenijom.

Grafikon 23: Struktura vanjskotrgovinskog robnog deficit u BiH za period januar-septembar 2016. godine (u KM)

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u Bosni i Hercegovini u periodu januar-septembar 2016. godine poboljšana je za 1,4 p.p i iznosila je 58,1%. Ako se pokrivenost uvoza izvozom posmatra po trgovinskim blokovima vidljivo je da BiH u prvih 9 mjeseci 2016. godine ostvarila pokrivenost uvoza izvozom roba sa zemljama EU od 68,6%, dok je pokrivenost u okviru CEFTA-e iznosila 65,8%. Detaljniji pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom u periodu januar-septembar 2016. godine prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 9: Vanjskotrgovinska robna razmjena u BiH prema HS klasifikaciji za period januar-septembar 2016. godine.

		IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				
Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema hamonizovanom sistemu kodova (HS)		Jan_Sep_2015	Jan_Sep_2016	Jan_Sep 2016 promjena %		Jan_Sep_2015	Jan_Sep_2016	Jan_Sep 2016 promjena %		Jan_Sep_2015	Jan_Sep_2016	Jan_Sep 2016 promjena %		Pokrivenost uvoza izvozom
		u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
	UKUPNO	6692	6861	2.5	2.5	11808	11813	0.0	0.0	-5116	-4952	-3.2	-3.2	58.1%
1	ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	143	110	-23.1	-0.5	378	343	-9.3	-0.30	-235	-233	-0.9	-0.04	32.1%
2	PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	139	191	37.4	0.78	575	574	-0.2	-0.01	-436	-383	-12.2	-1.04	33.3%
3	MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BILJNOG	80	92	15.0	0.18	111	140	26.1	0.25	-31	-48	54.8	0.33	65.7%
4	PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	223	267	19.7	0.66	1053	1088	3.3	0.30	-830	-821	-1.1	-0.18	24.5%
5	PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	560	503	-10.2	-0.85	1735	1426	-17.8	-2.62	-1175	-923	-21.4	-4.93	35.3%
6	PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH	507	535	5.5	0.42	1173	1193	1.7	0.17	-666	-658	-1.2	-0.16	44.8%
7	PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	212	236	11.3	0.36	746	801	7.4	0.47	-534	-565	5.8	0.61	29.5%
8	KOŽA I KRZNO	123	108	-12.2	-0.22	344	342	-0.6	-0.02	-221	-234	5.9	0.25	31.6%
9	DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	488	536	9.8	0.72	151	177	17.2	0.22	337	359	6.5	-0.43	302.8%
10	CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	192	192	0.0	0.00	287	301	4.9	0.12	-95	-109	14.7	0.27	63.8%
11	TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	363	378	4.1	0.22	757	807	6.6	0.42	-394	-429	8.9	0.68	46.8%
12	OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	492	506	2.8	0.21	259	254	-1.9	-0.04	233	252	8.2	-0.37	199.2%
13	PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH	40	45	12.5	0.07	243	261	7.4	0.15	-203	-216	6.4	0.25	17.2%
14	BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO	10	10	0.0	0.00	9	10	9.9	0.01	0	-1	-225.0	0.02	95.0%
15	BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	1277	1144	-10.4	-1.99	1140	1154	1.2	0.12	137	-10	-107.3	2.87	99.1%
16	MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	755	785	4.0	0.45	1590	1613	1.4	0.19	-835	-828	-0.8	-0.14	48.7%
17	TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	238	242	1.7	0.06	803	870	8.3	0.57	-565	-628	11.2	1.23	27.8%
18	SATOV I, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	13	19	43.8	0.09	162	157	-3.1	-0.04	-149	-138	-7.2	-0.21	11.9%
19	ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	76	121	59.2	0.67	5	7	40.0	0.02	71	114	60.6	-0.84	1728.6%
20	RAZNI PROIZVODI	750	838	11.7	1.31	261	287	10.0	0.22	489	551	12.6	-1.20	291.8%
21	UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	0	0	0	0.00	200.0%
98	NERAZVRSTANO	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	#DIV/0!

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

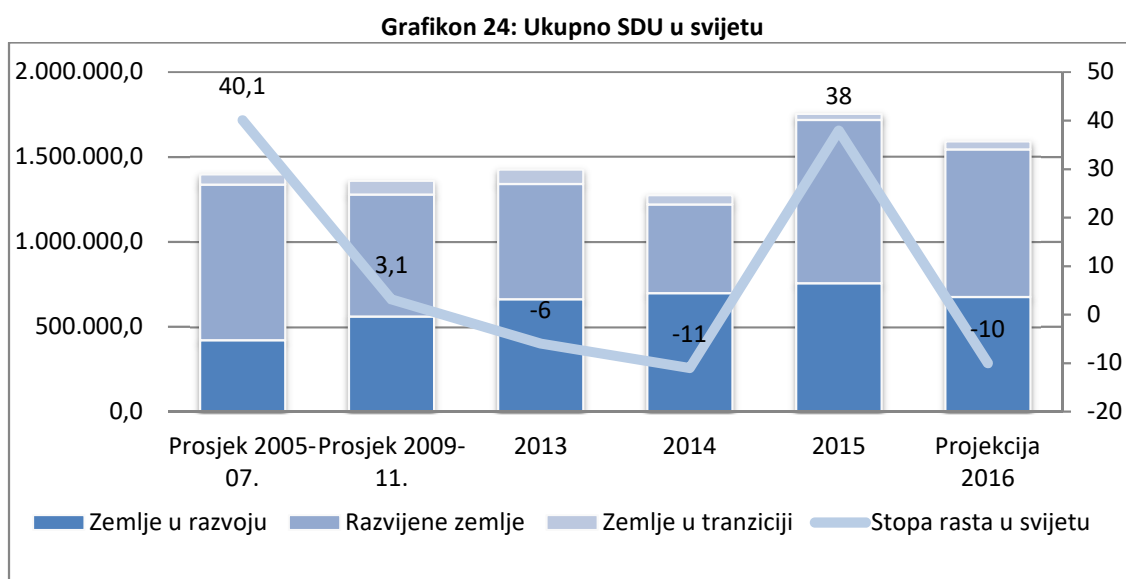
V STRANA DIREKTNA ULAGANJA

- U BiH, prema podacima u platnom bilansu za tri kvartala 2016. god., SDU su smanjena 45,1% g/g.
- U BiH najviše ulagano u trgovinu i opskrbu električnom energijom.

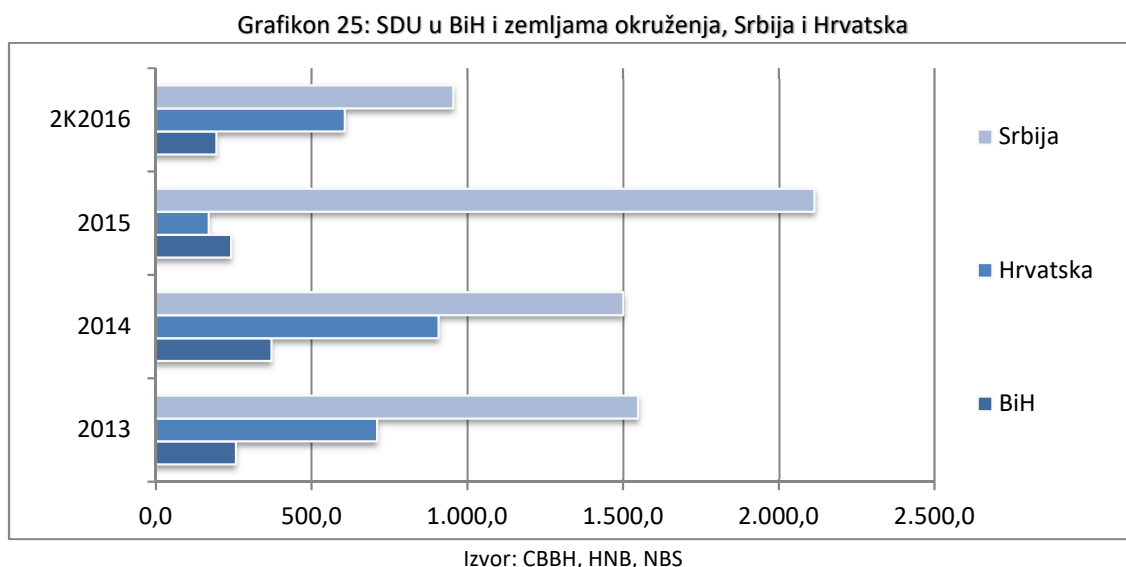
Ulaganja u svijetu i regionu

Globalni pad SDU u 2016. godini će prema UNCTAD-ovim dostupnim podacima i procjenama kretati po stopi između od -10 do -15% g/g i najviše će se odraziti na pad ulaganja prema zemljama u razvoju i razvijenim zemljama.

Tako da će se promijeniti trend ulaganja poslije skoka koji je zabilježen u 2015. godini koji je bio usmjeren prema razvijenim zemljama.

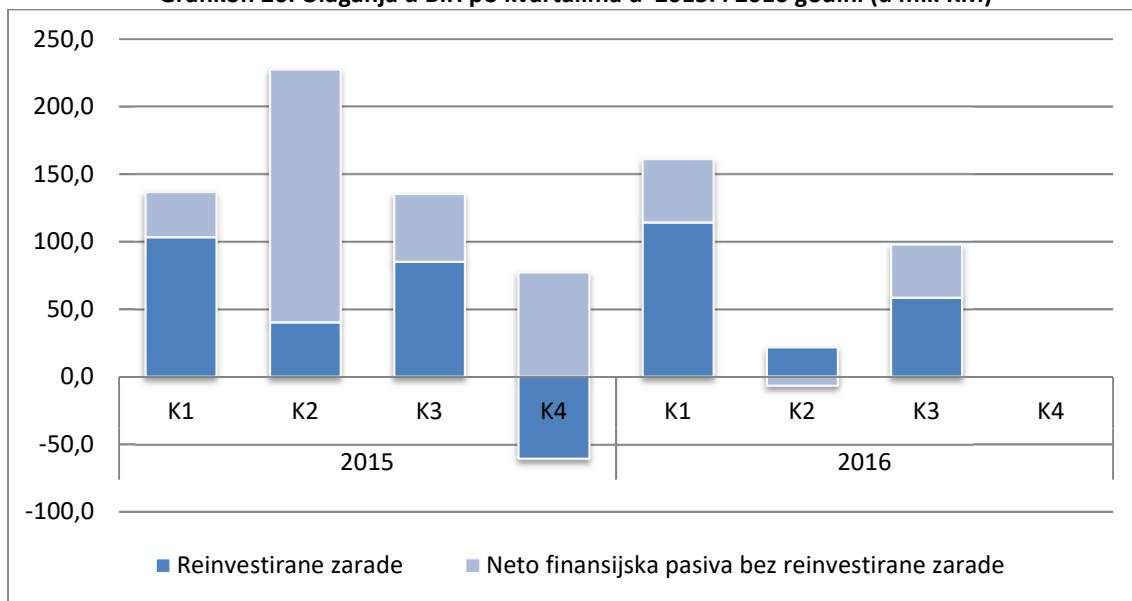
Sličan trend u 2016. godini se očekuje i u BiH dok se u Hrvatskoj očekuje veći iznos na osnovu rezultata za pola godine.

Ulaganja u Bosni i Hercegovini

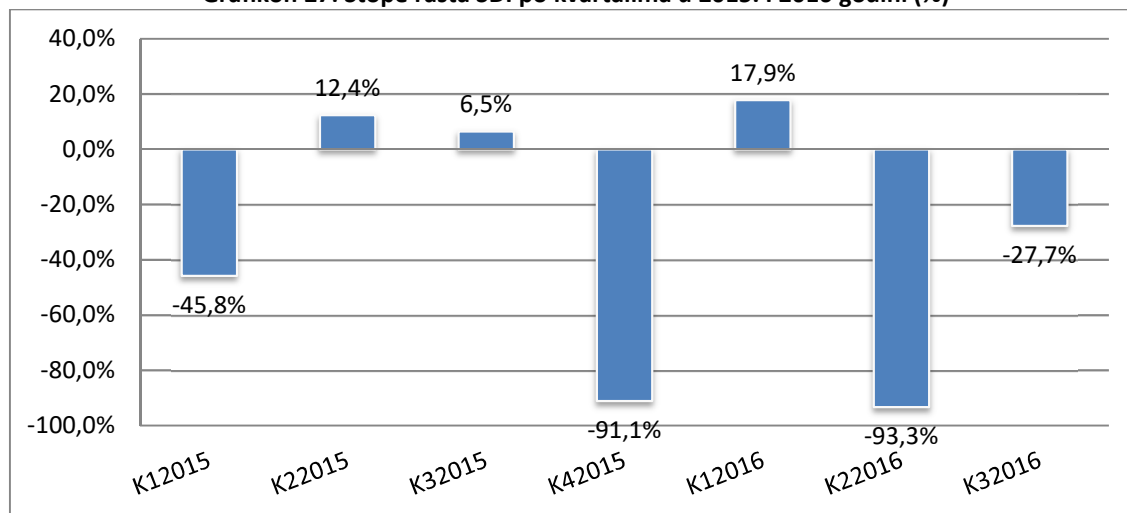
U BiH je prema podacima objavljenim u platnom bilansu CBBiH došlo do smanjenja od gotovo 45,1% g/g. gdje ukupna strana ulaganja u prva tri kvartala⁴⁰, iznose 274,3 mil. KM (neto finansijska pasiva). Reinvestirane zarade za prva tri kvartala su iznosile 194,6 mil. KM što predstavlja u strukturi SDU oko 71%. Poredeći sa istim periodom prošle godine kada su reinvestirane zarade činile 45% (228 mil. KM) ukupnih SDU, vidljivo je da je u strukturi došlo do promjene tj. da je smanjen udio novih projekata u odnosu na već postojeće. Ulaganja u trećem kvartalu 2016. godine iznosila su 97,9 mil. KM i manja su za 27,7% g/g. Potrebno je napomenuti da ovaj iznos ne sadrži dio koji se odnosi na stavku zadržane zarade koje se zbog računovodstvenih razloga objavljuju samo na kraju godine.

Grafikon 26: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2015. i 2016 godini (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

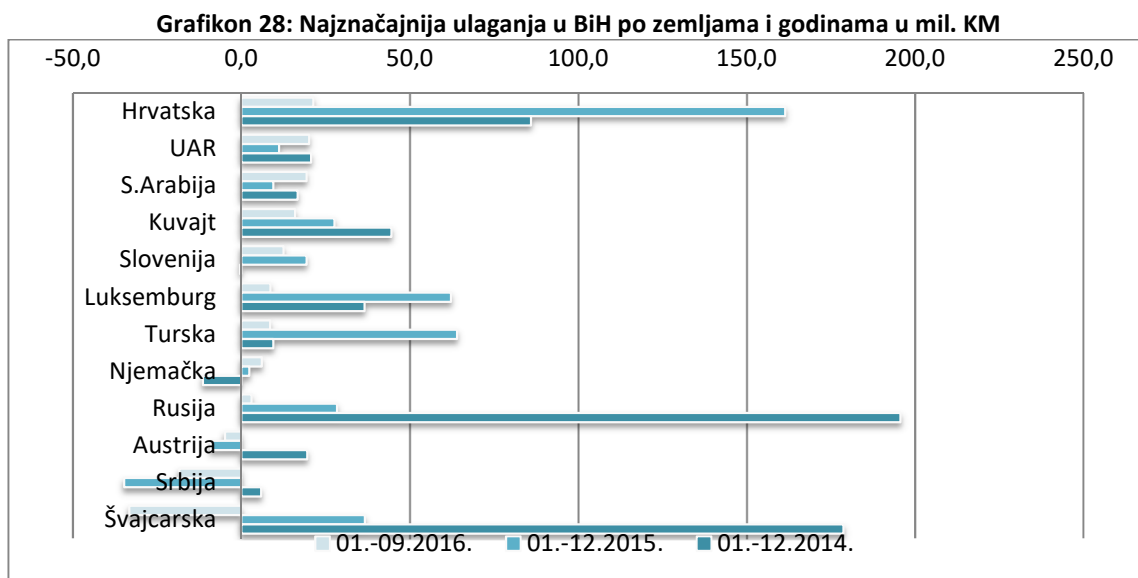
Grafikon 27: Stope rasta SDI po kvartalima u 2015. i 2016 godini (%)

Izvor: CBBiH

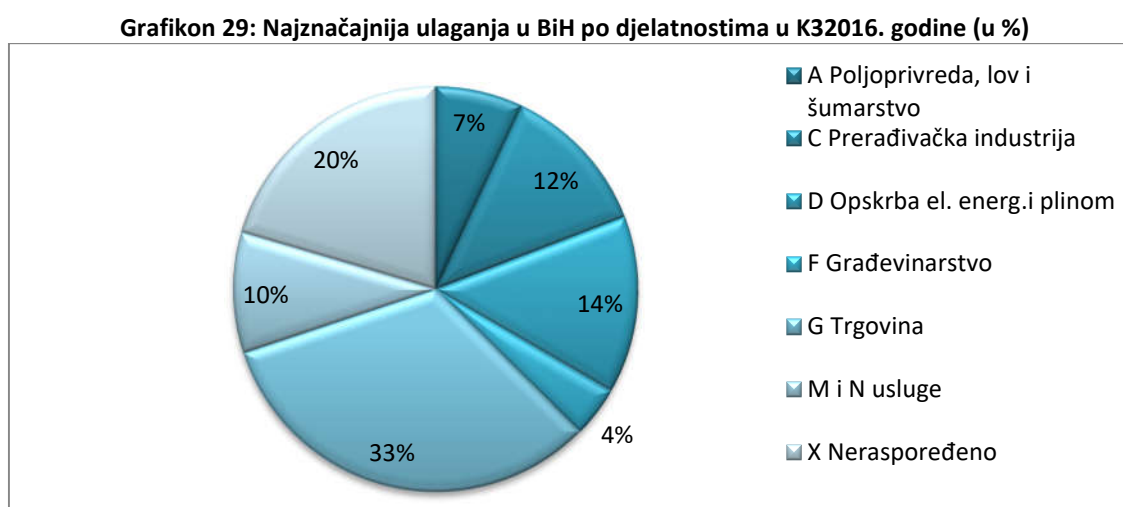
⁴⁰ Podaci objavljeni u platnom bilansu za tri kvartala 2016. godine.

Prema podacima statistike CBBH (tokovi SDU koji se prikupljaju po drugoj metodologiji⁴¹) trend smanjenja SDU iz prethodne dvije godine se nastavio i u prva tri kvartala 2016. godine. Naročito je evidentan pad ulaganja pa čak i povlačenje kapitala iz zemalja koje su do sada najviše ulagale u BiH kao što su Srbija, Rusija, Austrija i Švajcarska. U K3 2016. godine najviše je bilo ulaganja iz Hrvatske (21,4 mil. KM), Ujedinjenih Arapskih Emirata (20,1 mil. KM) i Saudijske Arabije (19,4 mil. KM). Najveće povlačenje kapitala je bilo u Austriju (33,3 mil. KM) i Švajcarsku (18,4 mil. KM).

Najviše je ulagano u trgovinu 30,7 mil. KM, opskrbu el.energijom 13,4 mil. KM i prerađivačku industriju 11,5 mil. KM.

Interesantna je da je i po strukturi ulaganja gledajući isti period prošle godine došlo do povećanja ulaganja u trgovinu dok je u isto vrijeme došlo da smanjenja ulaganja u prerađivačku industriju i telekomunikacije i informacijske uslužne djelatnosti. Na smanjenje je znatno je uticalo i smanjenje tj. povlačenje kapitala iz oblasti poslovanja nekretninama (64,3 mil. KM). Procentualni iznosi ulaganja po djelatnostima su predstavljeni na grafikonu ispod.

⁴¹ Zadržane zarade se evidentiraju na kraju godine. Izvor: Statistika direktnih stranih investicija, CBBiH.

Na negativan trend ulaganja pored nepovoljne međunarodne situacije (globalni pad ulaganja u svijetu prema zemljama u tranziciji) svakako da utiče činjenica da je BiH prema ocjenama međunarodnih organizacija svrstana na posljednjem ili predposljednjem mjestu po konkurentnosti u privlačenje SDU. Takođe i kreditni rejting je među najlošijim među zemljama u okruženju i regionu. Na visinu ulaganja u 2016. godini svakako je utjecala i činjenica da je došlo do odlaganja početka izgradnje najavljivanih većih elektroenergetskih projektata. TE Ugljevik 3, HE Mrsovo i HE Ulog. Takođe, najavljena izgradnja Blok 7, TE Tuzla kao i drugi veći elektroenergetski objekti u narednom periodu se planiraju finansirati putem kreditnog zaduženja a ne direktnim stranim ulaganjem. Najavljena veća ulaganja u oblasti turizma i obnovljivih izvora energije bi mogla u narednom periodu popraviti nizak nivo ulaganja koja su evidentirana u prva tri kvartala 2016. godine.

Kreditni rejting BiH

Jedan od determinirajućih faktora niskih SDU prema BiH je svakako i nepovoljan kreditni rejting, čije bi poboljšanje trebalo da bude jedan od prioriteta. Agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je 09.09.2016. godine BiH suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima“. Ocjene B („S&P“) odnosno B3 („Moody's“) svrstavaju BiH u grupu zemalja rizičnim za ulaganje⁴².

Tabela 10: Kreditni rejting BiH i zemalja u okruženju

Zemlja	S&P	S&P	Moody's	Moody's
Češka R.	AA-	stabilno	A1	stabilno
Slovačka	A+	stabilno	A2	stabilno
Litvanija	A-	stabilno	A3	stabilno
Latvija	A-	stabilno	A3	stabilno
Slovenija	A-	pozitivno	Baa3	stabilno
Poljska	BBB+	negativno	A2	negativno
Rumunija	BBB-	stabilno	Baa3	stabilno
Bugarska	BB+	stabilno	Baa2	stabilno
Hrvatska	BB-	negativno	Ba2	negativno
Srbija	BB-	stabilno	B1	pozitivno
Crna Gora	B+	negativno	B1	negativno
Albanija	B+	stabilno	B1	stabilno
BiH	B	stabilno	B3	stabilno

Izvor: CBBiH, S&P, Moody's

⁴² „B“, „B3“, credit rating speculative, high credit risk.

VI INDEX POSLOVNOG POVJERENJA I POVJERENJA POTROŠAČA U BIH

Uvod

Ankete poslovnog povjerenja i povjerenja potrošača pružaju bitne informacije za praćenje ekonomije (privrede), kratkoročna predviđanja i ekonomska istraživanja. Osim toga, ove ankete se u velikoj mjeri koriste za otkrivanje prekretnica u ekonomskom ciklusu. Ove ankete su prema tome, ključne za upotpunjavanje službenih statistika, koje su često dostupne tek nakon određenog perioda, posebno u Bosni i Hercegovini. Anketni podaci su posebno korisni za praćenje ekonomskog razvoja i usporedbu BiH sa EU. Visoka učestalost, pravovremenost i kontinuirano praćenje su neke od glavnih karakteristika ovih istraživanja.

Bosna i Hercegovina do sada nije sistematski koristila neke od ovih anketa. Imajući u vidu da se Bosna i Hercegovina zalaže za to da se jednog dana i sama pridruži EU, vrlo je prirodno da se u BiH implementiraju isti standardi koji se primjenjuju u EU po pitanju ovakvih anketa. Jedan od tih standarda je HARMONIZIRANI PROGRAM EVROPSKE UNIJE ZA ANKETE BIZNISA I POTROŠAČA.

Ovim Harmoniziranim programom anketa upravlja Direkcija za opšta ekonomska i finansijska pitanja (DG ECFIN). Ovaj program je pokrenut 1961. godine. Polje djelovanja ovog programa se znatno proširilo u smislu obuhvaćenih zemalja i sektora. Podaci koje DG ECFIN objavljuje svaki mjesec, proizilaze iz anketa provedenih od strane raznih institute, agencija i organizacija u državama članicama i državama kandidatima. S tim podacima, DG ECFIN gradi kompozitne indikatore putem kojih se prate ciklična kretanja u određenom sektoru ili u privredi kao cjelini. Anketne rezultate DG ECFIN onda koristi za ekonomsku analizu, praćenje i kratkoročna predviđanja. Pored Evropske komisije, Evropske centralne banke, istraživački instituti i finansijske institucije često koriste podatke anketa EU-a za kvalitativne i kvantitativne analize.

Imajući u vidu sve navedene koristi od ove studije, Direkcija za ekonomsko planiranje pri Vijeću ministara BiH, uz podršku GIZ-a (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH) u ime Njemačke vlade, te saradnju sa profesionalnom agencijom Prism Research & Consulting je pokrenula dvogodišnji projekat kontinuiranog istraživanja poslovnog povjerenja u BiH, a u skladu sa harmoniziranim programom Evropske unije za ovu vrstu istraživanja.

Opis metodologije

U okviru ovog istraživanja je planirano da se ukupno spovede 8 kvartalnih valova istraživanja u period juni 2015 – juni 2017 godine.

U svakom od 8 valova istraživanja se sprovodi anketa na reprezentativnom uzorku od 1000 domaćinstava, odnosno potrošača širom BiH uz korištenje metode CATI telefonske ankete. U okviru te ankete se koristi isti upitnik koji se koristi u istom istraživanju koje se sprovodi u svih zemljama EU, kao i zemljama koje imaju kandidatski status (Srbija, Crna Gora, Makedonija i Turska).

Osim ankete domaćinstava, odnosno potrošača, u svakom od 8 valova se sprovode i ankete biznisa, odnosno firmi na reprezentativnom uzorku od po 300 firmi iz sektora industrijske proizvodnje, građevinarstva, trgovine i usluga – ukupno 1200 firmi u svakom valu istraživanja. Kao metoda prikupljanja podataka se koriste samo-administrirajući intervjui, telefonska anketa, online anketa, anketa putem e-maila, face-to-face intervjui. I u okviru ove ankete se koristi isti upitnik koji se koristi u istom istraživanju koje se sprovodi u svih zemljama EU, kao i zemljama koje imaju kandidatski status.

Budući da se u BiH koristi ista metodologija koja se koristi u svim zemljama EU i zemljama koje imaju kandidatski status, moguće je po prvi put porediti rezultate dobijene u BiH sa svim drugim zemljama u okruženju i EU.

Zbog toga vjerujemo da ovi podaci mogu baciti dodatno svjetlo na situaciju u BiH ekonomiji, pogotovo u smislu poređenja trendova u BiH sa trendovima u zemljama okruženja i BiH.

U nastavku prikazujemo usporedne rezultate za 5 ključnih indeksa – indeks povjerenja potrošača, indeks poslovnog povjerenja industrije, građevinarstva, trgovine, usluga, te sveobuhvatni indeks ekonomskog sentimenta (ESI) koji kombinira svih 5 indeksa u jedan indeks. Rezultati su prikazani za 5 valova istraživanja sprovedena u period juni 2015 – septembar 2016 godine.

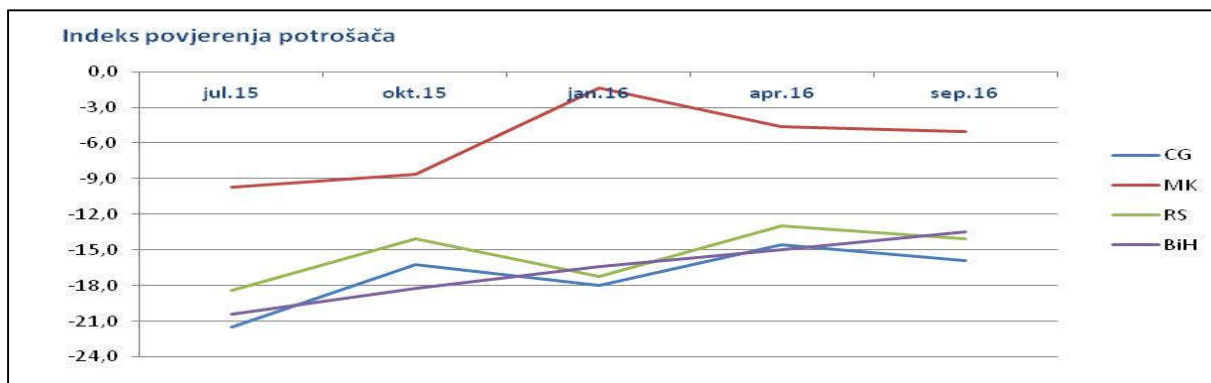
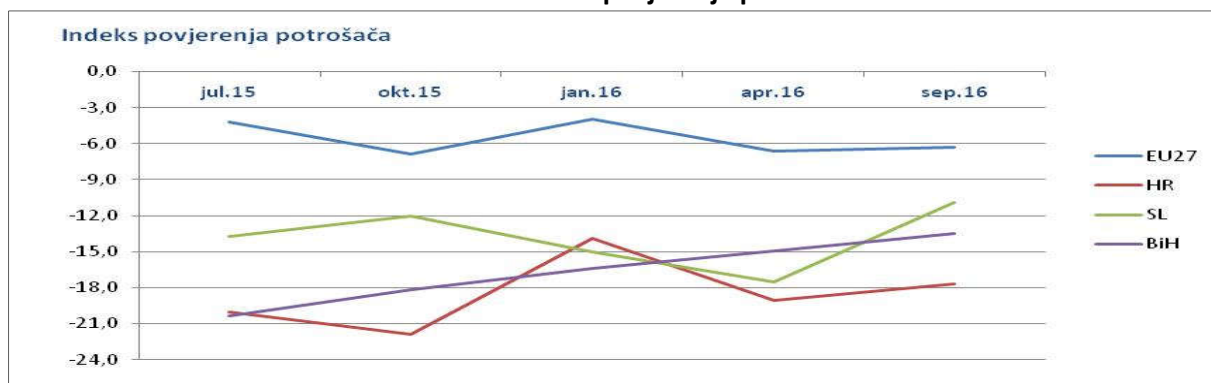
Svaki od ovih 5 indeksa je izračunat tako da odslikava opću percepciju i očekivanja potrošača (građana) te vlasnika ili ključnih rukovodilaca firmi po pitanju ekonomskih aktivnosti. Svaki pojedinačni indeks je izračunat kao aritmetička sredina bilansi odgovora na pojedinačna pitanja unutar svakog od sektora (npr. "Kako s se kretala Vaša proizvodnja u protekla tri mjeseca. Da li se povećala, smanjila, ostala ista?").

Rezultati istraživanja

Anketa potrošača

Na osnovu sprovedene analize izračunali smo rezultate za 5 anketa potrošača u BiH, sprovedenih u period juni 2015 – septembar 2016. Za sve periode smo uzeli podatke za sve zemlje EU, zatim pojedinačno za Sloveniju i Hrvatsku, kao i za sve zemlje iz regiona, koje imaju status kandidata. Na Grafiku 30 su prikazani rezultati.

Grafikon 30: Indeks povjerenja potrošača

Iz navedenih grafika se vidi da je indeks povjerenja potrošača u BiH za navedeni period relativno niži u odnosu na indeks u zemljama EU, u svim tačkama mjerenja. Također vidimo da je taj indeks relativno izjednačen u poređenju sa indeksima u Hrvatskoj i Sloveniji. U poređenju sa zemljama iz regiona, vrijednost indeksa je skoro pa jednaka, osim za Makedoniju u kojoj je vrijednost indeksa nešto pozitivnija. Kada je u pitanju trend, vidimo da indeks povjerenja potrošača u BiH u navedenom period bilježi stalni uspon, u poređenju sa indeksima u zemljama zemljama regiona.

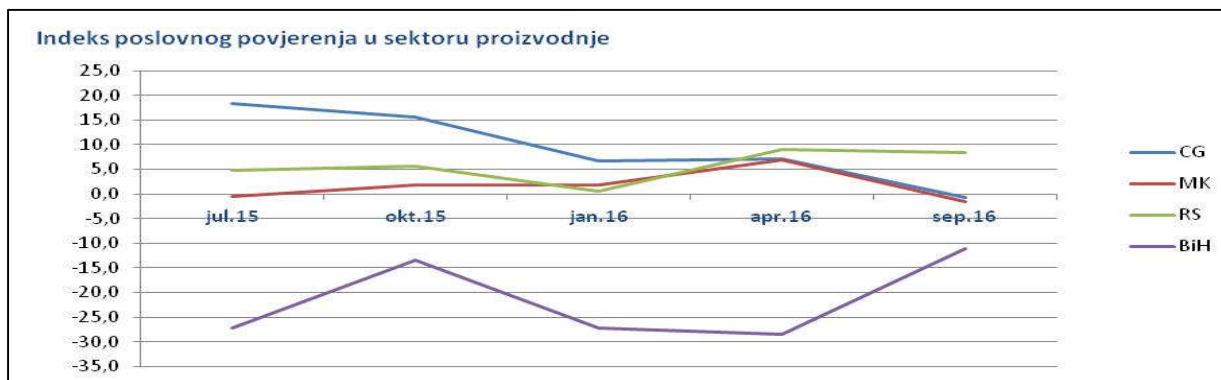
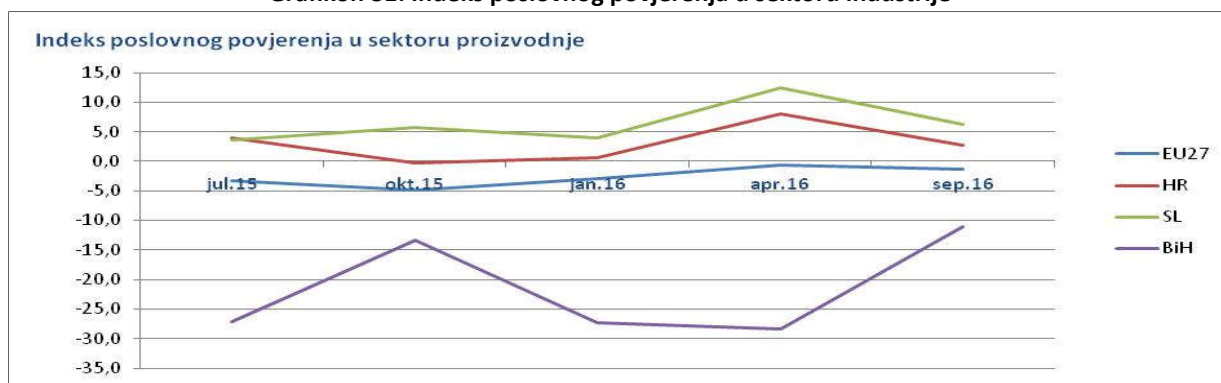
Ankete biznisa

Kada su u pitanju biznis ankete, izračunati su indeksi povjerenja za četiri sektora ekonomije: industrija, građevinarstvo, maloprodaja i usluge, i to za pet kvartala u periodu juni 2015 – septembar 2016 godine. Inače, u zemljama EU ovo se istraživanje sprovodi svaki mjesec, i to na značajno većem uzorku firmi.

Indeks poslovnog povjerenja u sektoru industrije

Na Grafiku 31 su prikazani rezultati za Indeks poslovnog povjerenja u sektoru industrije

Grafikon 31: Indeks poslovnog povjerenja u sektoru industrije

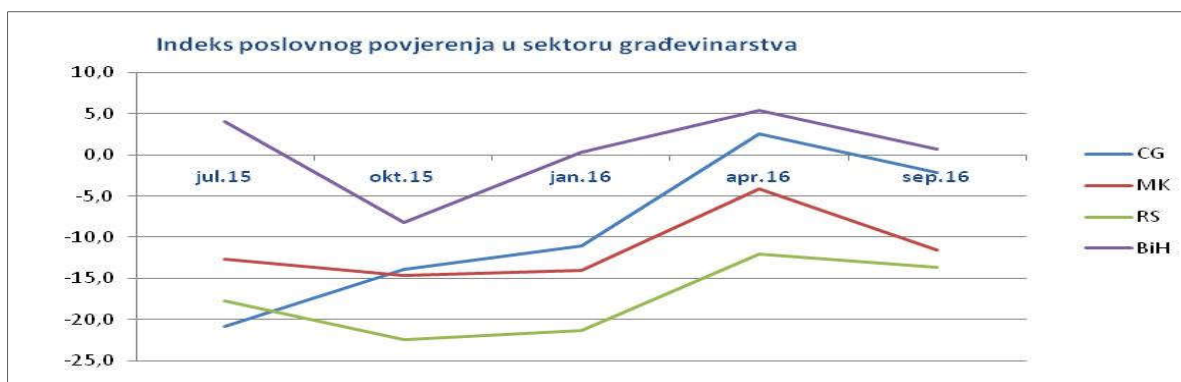
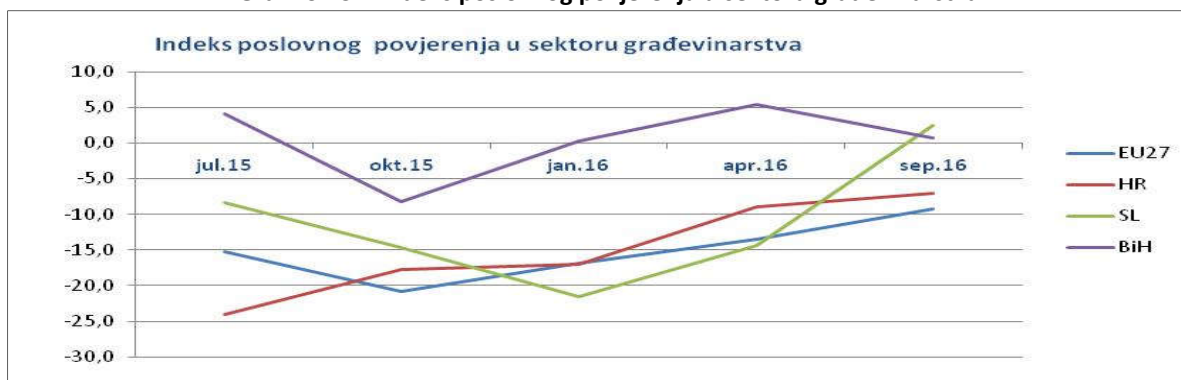

Iz navedenih grafika se vidi da je indeks poslovnog povjerenja u sektoru industrije u BiH za navedeni period znatno niži u odnosu na indeks u zemljama EU, Hrvatskoj i Sloveniji, u svim tačkama mjerenja. Ne samo to, svi indeksi u EU, Hrvatskoj i Sloveniji su u pozitivnoj zoni za razliku BiH. Također vidimo da je taj indeks značajno rastao u periodu juni 2015-januar 2016, u vrijeme kada je isti indeks bio relativno stabilan u zemljama EU, Sloveniji i Hrvatskoj. U periodu januar – april 2016 je došlo do značajnog pada i stabilizacije tog indeksa na nivou iz juna 2015 godine. Međutim, u period april – septembar 2016 je došlo do snažnog uzleta ovog indeksa. U zemljama iz regiona, vidimo da su skoro svi indeksi u navedenom periodu u pozitivnoj zoni, za razliku od BiH gdje su indeksi ostali u negativnoj zoni. Čini se da je sektor industrijske proizvodnje u BiH u period od aprila do septembra 2016 godine postao znatno optimističniji.

Indeks poslovnog povjerenja u sektoru građevinarstva

Na Grafiku 32 su prikazani rezultati za Indeks poslovnog povjerenja u sektoru građevinarstva

Grafikon 32: Indeks poslovnog povjerenja u sektoru građevinarstva

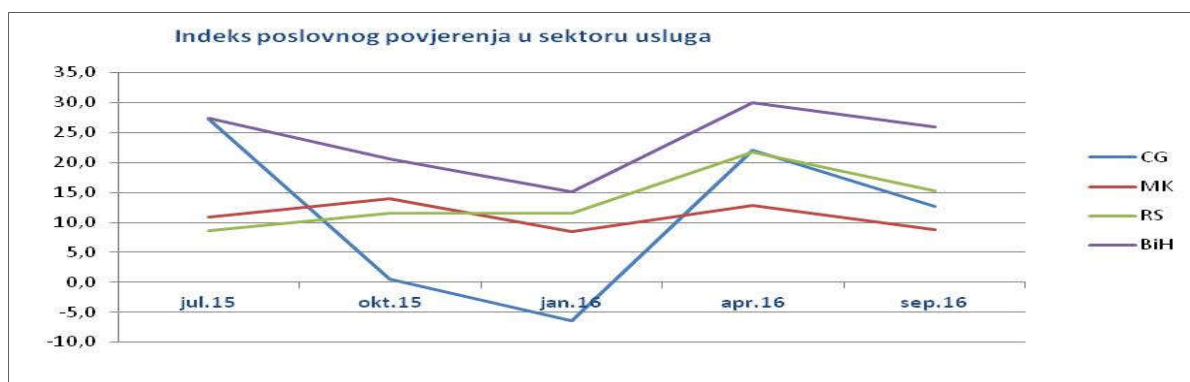
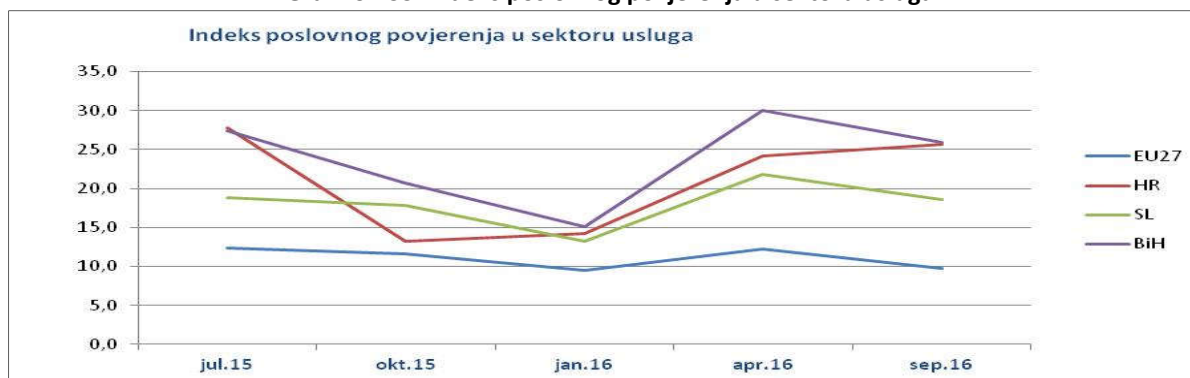

Za razliku od indeksa povjerenja potrošača i indeksa poslovnog povjerenja u sektoru industrije, iz navedenih grafika se vidi da je indeks poslovnog povjerenja u sektoru građevinarstva nešto veći u BiH za navedeni period znatno u odnosu na EU, Hrvatsku i Sloveniju, kao i sve zemlje iz regiona, i to u svim tačkama mjerenja. U poređenju sa tim zemljama bilježi se i isti trend relativnog blagog rasta. Sadašnje vrijednosti su u pozitivnoj zoni što je odraz rastućeg optimizma u sektoru građevinarstva.

Indeks poslovnog povjerenja u sektoru usluga

Na Grafiku 33 su prikazani rezultati za Indeks poslovnog povjerenja u sektoru građevinarstva

Grafikon 33: Indeks poslovnog povjerenja u sektoru usluga

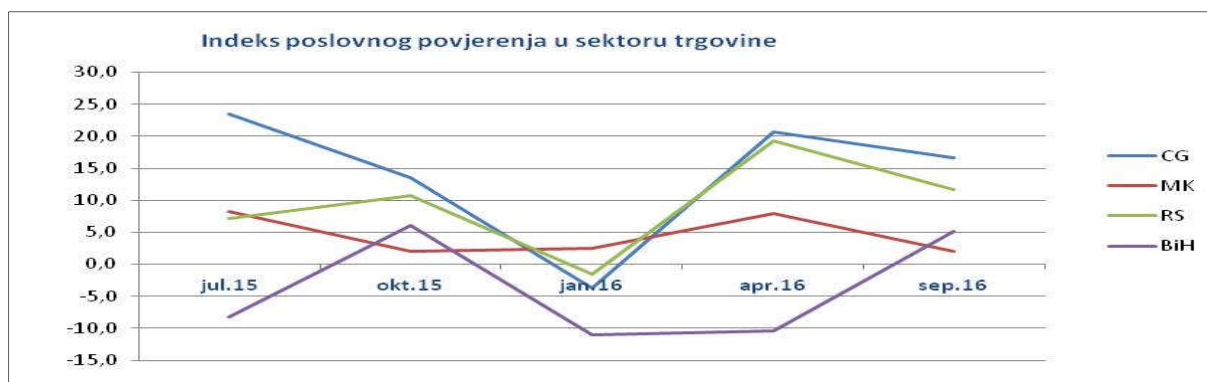
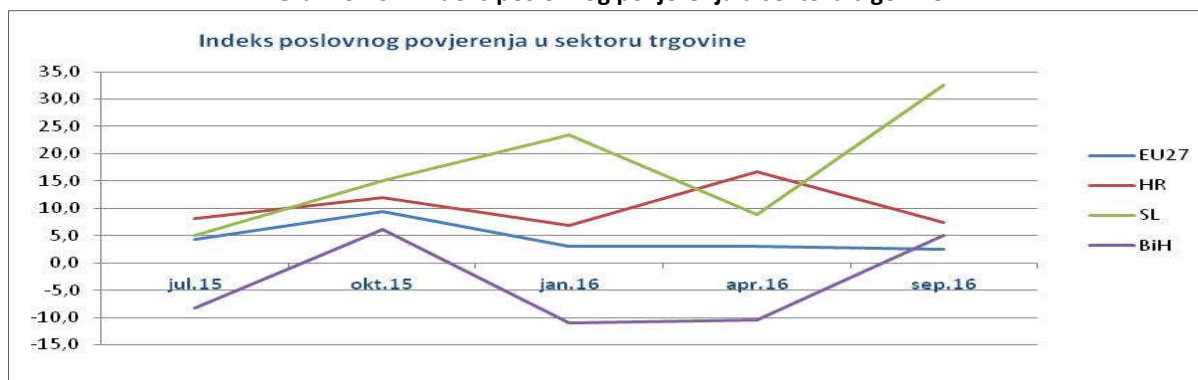

Iz navedenih grafika se jasno vidi da je situacija u sektoru usluga trenutno najoptimističnija. Svi indeksi, u svim zemljama u periodu januar – septembar 2016 godine su pozitivni. U tom smislu se BiH ističe sa najpozitivnijim indeksima. U cjelini gledano BiH u navdenom period prati trendove pada, odnosno rasta u poređenju sa drugim zemljama iz regiona, ali i EU. Međutim, u period april – septembar 2016 je došlo do određenog pada ovog indeksa u BiH.

Indeks poslovnog povjerenja u sektoru trgovine

Na Grafiku 34 su prikazani rezultati za Indeks poslovnog povjerenja u sektoru trgovine

Grafikon 34: Indeks poslovnog povjerenja u sektoru trgovine

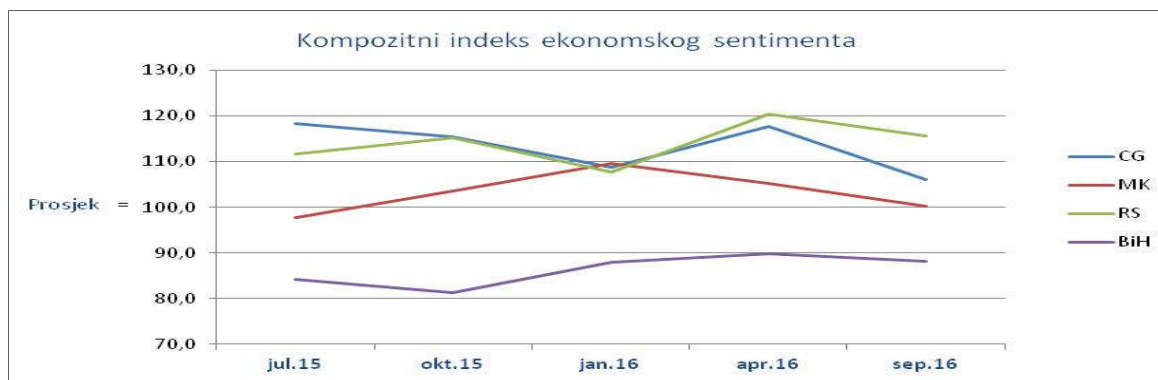
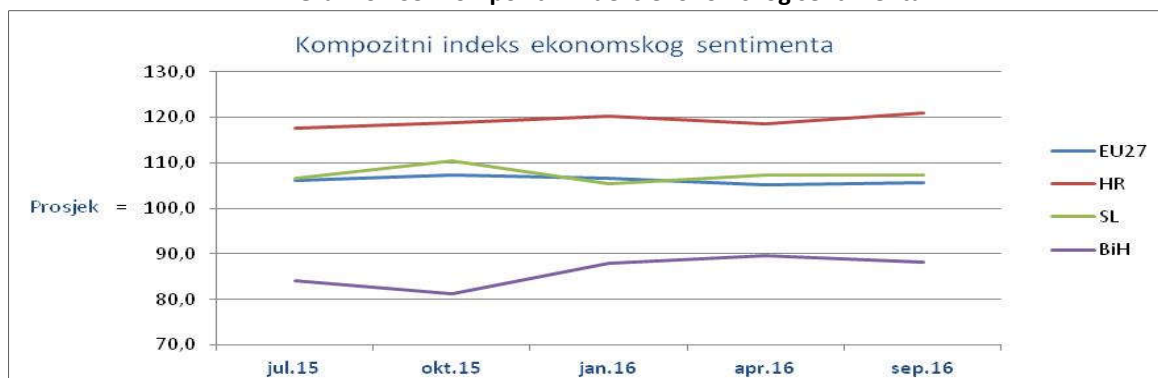

Iz navedenih grafika se vidi da je indeks poslovnog povjerenja u sektoru trgovine u BiH za navedeni period nešto niži u odnosu na indeks u zemljama EU, al i u poređenju sa zemljama regiona. Sa izuzetkom prosjeka na nivou EU, svi indeksi su u pozitivnoj zoni za razliku BiH koja se zadržala u negativnoj zoni. Također vidimo da je taj indeks značajno rastao u periodu april - septembar 2016, u vrijeme kada je isti indeks ostao stabilan u zemljama EU, rastao u Sloveniji i padao u Hrvatskoj. Ono što je bitno naglasiti je da je taj indeks trenutno veću BiH nego u zemljama EU.

Kompozitni indeks ekonomskog sentimenta

Na Grafiku 35 su prikazani rezultati za Kompozitni indeks ekonomskog sentimenta

Grafikon 35: Kompozitni indeks ekonomskog sentimenta

Iz navedenih grafika se vidi je opći kompozitni indeks ekonomskog sentimenta u BiH u navedenom period znatno niži u poređenju sa EU, Slovenijom i Hrvatskom, te svim zemljama regiona. Ono što je pozitivno je da vidimo da taj indeks bilježi stalni blagi rast od oktobra 2015 pa sve do sada, kada se relativno stabilizirao.

DODATAK

Januar/siječanj-septembar/rujan 2016.

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2010=100	2014	2015	2016													
		Jan-Dec	Jan-Dec	Jan.	Febr.	Mart	K1	April	Maj	Juni	K2	P1	Juli	Aug.	Sept.	K3	Jan-Sep
Industrija ukupno	100.0	0.1	2.6	-3.3	6.5	10.3	4.5	2.9	3.9	7.2	4.7	4.6	0.3	2.5	3.6	2.1	3.8
Proizvodi za međufaznu potrošnju	30.3	5.3	6.6	1.8	13.3	3.8	6.3	8.0	2.6	6.5	5.7	5.9	-4.0	1.2	-3.3	-2.0	3.0
Energija	33.5	-6.9	-0.8	-5.2	-3.3	18.6	3.4	-5.5	3.7	5.8	1.3	2.3	8.2	6.1	13.5	9.3	4.5
Kapitalni proizvodi	8.9	0.6	-2.4	-13.4	-4.7	7.6	-3.5	-3.3	6.2	18.0	7.0	2.0	7.7	4.6	7.3	6.5	3.6
Trajni proizvodi za široku potrošnju	2.9	1.6	22.5	63.2	83.8	62.9	70.0	40.9	-0.3	-14.9	8.6	35.0	-16.2	-14.7	-4.8	-11.9	18.2
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	24.5	2.7	4.4	-3.7	9.6	10.0	5.3	5.3	5.0	4.3	4.9	5.1	-7.3	1.4	-1.5	-2.5	2.4
B Vađenje ruda i kamena	12.8	-2.1	3.5	5.2	14.4	17.3	12.3	2.5	-8.4	-10.0	-5.3	2.6	-5.0	7.0	7.3	3.1	2.7
C Prerađivačka industrija	66.2	3.8	4.8	-1.1	11.6	8.5	6.3	7.4	5.2	6.4	6.3	6.3	-1.8	-0.2	0.3	-0.6	3.9
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	21.0	-9.6	-1.2	-9.7	-7.9	13.2	-1.5	-11.5	6.6	20.7	5.3	0.9	8.3	10.6	11.7	10.2	3.8
B05 Vađenje ugljena i lignita	10.1	-0.7	1.9	14.1	22.4	32.8	23.1	8.3	-5.4	-16.0	-4.4	8.1	-1.9	14.9	13.3	8.8	8.3
B07 Vađenje metalnih ruda	1.4	-3.9	11.6	-51.0	-3.0	-21.2	-25.1	-21.3	-15.7	-4.8	-13.9	-17.9	-14.1	-16.0	-6.0	-12.0	-15.6
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	1.3	-7.8	5.6	-10.0	-17.7	11.1	-5.5	18.5	-18.0	13.2	4.6	0.9	-1.9	-1.4	-7.4	-3.6	-0.9
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	10.6	3.3	6.4	4.3	14.9	15.4	11.5	8.2	12.2	8.7	9.7	10.6	-2.5	11.3	8.9	5.9	8.8
C11 Proizvodnja pića	3.7	-1.0	3.0	-13.9	-4.0	-10.6	-9.5	12.1	-9.3	8.3	3.7	-2.1	9.9	-13.7	-15.4	-6.4	-3.7
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0.9	-14.1	-12.6	-45.5	-6.7	5.5	-15.6	-2.0	-1.4	29.1	8.6	-5.4	-24.1	-29.6	-31.1	-28.3	-13.2
C13 Proizvodnja tekstila	3.1	-2.6	-7.5	-15.4	3.7	15.7	1.3	4.4	2.2	7.9	4.8	2.9	-19.1	-3.9	12.0	-3.7	0.9
C14 Proizvodnja odjeće	2.4	1.0	14.2	-1.4	-1.8	-2.1	-1.8	-3.8	7.2	-2.1	0.4	-0.8	-2.2	-1.1	-20.7	-8.0	-3.8
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2.7	6.3	-2.0	-6.4	4.5	12.8	3.6	-3.1	3.6	-4.3	-1.3	1.0	-15.3	0.8	-2.9	-5.8	-1.6
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	3.2	4.8	0.1	0.1	46.8	24.7	23.9	9.5	2.6	-6.3	1.9	10.6	-7.2	-0.6	5.8	-0.7	6.3
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2.0	-9.9	23.5	15.6	19.4	-5.7	9.8	2.6	3.7	18.9	8.4	9.7	-20.6	-36.9	-33.9	-30.5	-5.0
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1.4	23.6	5.6	-3.9	12.9	6.6	5.2	5.4	-0.9	8.4	4.3	4.6	13.0	36.0	36.7	28.6	12.8
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	2.4	7.3	-1.1	-30.8	-42.6	6.3	-22.4	1.0	-6.5	-22.6	-9.4	-15.8	20.0	-37.3	31.8	4.8	-10.9
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2.0	12.4	7.6	0.0	11.8	10.0	7.3	27.2	12.0	15.1	18.1	12.8	14.8	10.8	26.7	17.4	14.3
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	1.1	6.3	-6.0	-17.8	0.7	19.9	0.9	-1.9	-11.3	-16.3	-9.8	-4.4	-32.0	50.9	6.3	8.4	-3.0
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	2.5	26.9	7.0	-5.5	26.4	13.1	11.3	17.1	10.9	20.9	16.3	14.1	18.6	12.0	12.5	14.4	14.2
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	4.9	-6.0	0.7	6.9	62.4	19.3	29.5	15.7	-6.1	6.8	5.5	11.3	-6.5	1.2	-0.4	-1.9	5.7
C24 Proizvodnja baznih metala	7.3	-1.9	1.3	-1.0	-3.7	-12.4	-5.7	2.3	2.4	-9.0	-1.4	-3.7	-14.8	-9.7	-15.4	-13.3	-7.0
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	6.6	4.6	9.6	-1.4	20.0	12.4	10.3	12.7	18.2	23.4	18.1	14.7	20.4	22.4	7.3	16.7	15.2
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0.4	-49.7	-19.3	-16.8	-27.3	-20.4	-21.5	46.9	-21.7	-0.6	8.2	-9.2	-24.9	-44.9	-39.1	-36.3	-18.9
C27 Proizvodnja električne opreme	1.5	-0.4	2.7	-0.7	4.8	13.5	5.9	19.9	8.9	20.4	16.4	11.4	21.4	22.8	0.6	14.9	12.2
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	1.9	8.9	1.3	-8.1	-13.1	-8.0	-9.7	-11.3	-3.2	10.4	-1.4	-5.7	-15.6	18.8	-0.9	0.8	-4.1
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	1.4	13.4	-11.3	-26.0	-2.1	2.7	-8.5	-8.9	1.0	11.3	1.1	-3.4	-17.8	-2.4	1.9	-6.1	-4.3
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0.1	-11.8	-19.3	-82.9	-53.4	24.7	-37.2	-59.3	55.7	9.0	1.8	-37.0	-69.5	-77.5	-79.6	-75.5	-54.8
C31 Proizvodnja namještaja	2.6	2.4	27.0	66.1	91.2	66.5	74.6	38.9	-1.1	-15.8	7.3	36.0	-18.0	-14.2	-3.5	-11.9	18.8
C32 Ostala prerađivačka industrija	0.3	6.8	7.8	-6.1	20.3	21.9	12.0	20.8	59.2	43.5	41.2	28.8	15.1	-26.7	24.2	4.2	20.6
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	1.4	-1.4	-7.9	0.6	5.2	-13.0	-2.4	-25.5	-22.6	-1.3	-16.5	-11.4	-12.5	-7.2	-15.3	-11.7	-11.4
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	21.0	-9.6	-1.2	-9.7	-7.9	13.2	-1.5	-11.5	6.6	20.7	5.3	0.9	8.3	10.6	11.7	10.2	3.8

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 2: Industrijska proizvodnja u FBiH

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2010=100	2014	2015	2016													
		Jan-Dec	Jan-Dec	Jan.	Febr.	Mart	K1	April	Maj	Juni	K2	P1	Juli	Aug.	Septembar	K3	Jan-Sep
Industrija ukupno	100.0	0.0	1.6	-3.7	4.9	5.3	2.2	3.1	3.0	8.5	4.9	3.5	-1.7	0.8	-0.4	-0.4	2.2
Proizvodi za međufaznu potrošnju	29.1	6.5	7.4	5.2	11.0	5.4	7.1	11.1	4.2	10.5	8.6	7.8	-2.8	0.5	-5.1	-2.5	4.1
Energija	31.8	-6.7	-1.8	-3.4	-3.4	5.2	-0.5	-8.9	-3.3	4.9	-2.4	-1.6	1.0	-2.8	2.4	0.2	-1.0
Kapitalni proizvodi	9.4	-1.7	-1.3	-19.6	-1.2	8.7	-3.8	-6.4	10.9	15.9	6.8	1.6	7.4	1.6	4.6	4.5	2.6
Trajni proizvodi za široku potrošnju	2.7	-4.9	-3.7	13.8	24.6	22.1	20.1	28.8	11.0	12.4	17.4	18.9	16.8	9.7	16.0	14.2	17.2
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	27.1	2.4	2.8	-6.8	6.6	6.1	2.0	7.2	4.1	3.9	5.0	3.6	-7.1	1.3	-3.0	-2.9	1.3
B Vađenje ruda i kamena	11.6	-1.3	-1.1	14.8	20.3	16.1	17.1	10.0	-7.2	-4.2	-0.5	7.6	-1.1	5.6	9.8	4.8	6.6
C Prerađivačka industrija	68.8	3.7	4.3	-3.0	11.0	5.4	4.4	7.6	5.6	8.9	7.4	5.9	-3.3	2.6	-1.6	-0.8	3.6
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	19.6	-10.1	-1.5	-10.2	-14.6	1.1	-7.9	-16.3	-1.2	12.9	-1.5	-5.6	2.1	-8.2	-3.2	-3.1	-4.8
B05 Vađenje ugljena i lignita	10.0	-0.2	-2.4	16.0	22.8	15.9	18.1	8.1	-5.3	-7.0	-1.4	7.8	0.4	8.3	13.6	7.4	7.7
B07 Vađenje metalnih ruda	0.3	-3.1	6.4	-6.0	-1.2	-5.7	-4.1	-11.9	8.6	33.9	10.2	5.4	-4.9	-29.2	9.5	-8.2	-1.0
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	1.3	-7.3	7.1	-8.2	-16.2	27.1	1.7	28.2	-22.4	8.0	4.6	2.9	-1.0	-9.6	-11.9	-7.5	-1.3
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	10.3	3.8	5.2	-4.8	4.5	10.0	3.3	11.6	10.5	6.7	9.6	6.5	-4.1	13.7	8.3	6.0	6.2
C11 Proizvodnja pića	4.7	-0.7	1.9	-16.2	-4.4	-11.4	-10.6	12.8	-14.1	7.6	2.1	-3.7	9.9	-17.5	-24.8	-10.8	-6.4
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	1.2	-14.1	-18.6	-49.6	-10.2	2.8	-23.9	-2.1	-9.2	33.2	7.3	-8.3	-30.5	-33.4	-35.4	-33.1	-16.4
C13 Proizvodnja tekstila	3.8	-1.0	-7.3	-16.2	5.4	18.4	1.8	5.5	4.4	11.5	7.1	4.4	-18.1	-9.6	13.9	-4.6	1.8
C14 Proizvodnja odjeće	2.6	-3.2	18.2	4.5	5.3	1.0	3.6	-1.8	13.9	-8.3	1.3	1.9	-2.0	-4.7	-20.2	-9.0	-2.3
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2.0	1.4	-7.9	-5.7	3.0	-0.6	-1.1	-9.4	8.3	4.4	1.1	-0.1	-0.4	9.8	5.3	4.9	1.2
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	2.4	11.5	0.1	-7.1	35.6	11.7	12.6	13.5	4.6	-1.0	5.7	8.6	-6.1	-1.4	2.1	-1.8	4.7
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2.2	-12.3	30.4	17.5	23.1	-5.6	13.9	3.6	2.5	21.9	9.3	11.3	-22.4	-44.6	-41.3	-36.1	-6.4
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1.7	26.1	8.0	1.2	20.2	11.8	10.9	8.0	2.5	11.8	7.4	8.9	17.7	36.7	36.8	30.4	16.5
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	2.1	20.6	-0.2	-33.5	-29.4	-19.4	-27.5	-18.3	-22.1	-11.1	-17.2	-22.2	-10.2	-9.8	18.5	-0.5	-15.8
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2.0	11.5	9.3	4.6	9.8	13.5	9.4	11.4	2.3	16.6	10.1	9.6	9.1	11.5	22.1	14.2	11.1
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	1.4	7.1	-5.7	-17.7	-9.0	2.1	-7.8	-0.7	-8.3	-29.5	-12.8	-10.2	-39.6	53.1	-5.0	2.8	-8.9
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	2.8	23.0	5.2	-5.2	22.9	6.5	8.4	18.1	7.5	21.0	15.5	12.1	18.4	19.4	18.5	18.8	14.4
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	5.3	-5.1	-0.2	10.9	69.4	23.5	30.9	13.8	-7.7	7.8	4.6	11.8	-5.9	-0.7	-7.6	-4.7	4.9
C24 Proizvodnja baznih metala	8.6	0.6	1.0	0.1	-3.9	-9.8	-4.6	3.9	3.8	-9.5	-0.6	-2.7	-14.2	-9.1	-14.4	-12.6	-6.1
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	6.7	4.8	11.4	-5.6	30.6	11.7	11.8	16.4	27.1	32.8	25.4	19.3	25.8	23.3	4.9	18.0	18.5
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0.5	-54.9	-16.4	-40.1	-32.5	-16.6	-29.9	70.7	-23.6	18.4	21.8	-10.5	-46.7	-46.8	-51.4	-48.3	-24.3
C27 Proizvodnja električne opreme	1.4	4.8	-4.9	-6.9	3.5	14.8	3.8	20.3	-1.2	12.5	10.5	7.1	18.6	24.5	-0.2	14.3	9.3
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2.3	11.8	3.6	-12.8	-18.2	-11.9	-14.4	-23.7	-3.4	8.1	-6.3	-10.6	-16.3	9.2	-4.5	3.9	-8.7
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	1.7	15.0	-13.0	-27.5	-3.5	5.3	-8.6	-9.8	2.7	11.8	1.5	-3.3	-20.1	-6.0	1.0	-8.4	-5.0
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0.1	-14.6	-16.5	-86.9	-59.5	89.0	-62.9	-64.4	76.4	36.7	16.2	-38.8	-77.4	-84.7	-89.3	-83.8	-61.0
C31 Proizvodnja namještaja	2.4	-5.1	2.5	14.2	33.8	26.6	24.8	19.9	9.9	10.2	13.3	18.9	12.3	12.9	19.8	15.0	17.6
C32 Ostala prerađivačka industrija	0.3	5.6	18.9	18.5	48.8	35.4	33.0	22.3	124.1	33.2	59.9	46.0	1.9	-8.1	26.1	6.6	31.6
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	0.4	-23.9	-14.3	-21.3	-8.1	-17.7	-16.2	-1.4	15.3	-7.5	2.1	-7.5	-14.6	-17.4	-24.3	-18.8	-11.5
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	19.6	-10.1	-1.5	-10.2	-14.6	1.1	-7.9	-16.3	-1.2	12.9	-1.5	-5.6	2.1	-8.2	-3.2	-3.1	-4.8

Izvor: Zavod za statistiku FBiH

Tabela 3: Industrijska proizvodnja u RS

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2010=100	2014	2015	2016													
		Jan-Dec	Jan-Dec	Jan.	Febr.	Mart	K1	April	Maj	Juni	K2	P1	Juli	Aug.	Sept.	K3	Jan-Sep
Industrija ukupno	100.0	0.7	2.7	-7.7	5.1	20.5	6.0	4.3	6.7	4.0	5.0	5.6	6.8	7.8	14.3	9.6	7.0
Proizvodi za međufaznu potrošnju	32.7	3.3	4.4	-10.2	17.5	-1.2	2.0	2.1	0.1	1.1	1.1	1.5	-3.6	2.6	2.5	0.5	1.1
Energija	38.8	-7.5	1.0	-9.1	-3.4	47.0	11.5	2.1	15.9	7.2	8.4	9.7	22.5	23.2	36.3	27.3	15.3
Kapitalni proizvodi	7.9	8.4	-5.6	18.6	-15.7	2.8	1.9	11.2	-11.1	26.3	8.8	3.5	8.5	18.0	18.7	15.1	7.3
Trajni proizvodi za široku potrošnju	2.9	11.6	2.4	-28.3	6.1	9.6	-4.2	4.2	-1.8	-10.4	-2.7	-3.0	-16.9	-3.9	4.6	-5.4	-4.0
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	17.7	5.2	7.4	1.8	11.7	23.2	12.2	3.3	8.6	0.6	4.2	7.9	-8.5	2.5	2.7	-1.1	4.5
B Vađenje ruda i kamena	16.6	-3.3	10.2	-9.5	5.1	18.8	4.8	-9.0	-10.0	-17.1	-12.1	-4.3	-9.5	8.6	4.2	1.1	-2.3
C Prerađivačka industrija	59.0	5.0	2.7	-3.9	3.5	13.4	4.4	9.8	5.4	-0.9	4.7	4.7	4.8	-6.4	7.0	1.8	3.8
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	24.5	-9.0	-1.0	-9.2	5.5	40.9	12.4	-2.0	20.5	35.5	18.0	13.7	22.3	51.9	43.8	39.3	21.4
B05 Vađenje ugljena i lignita	10.9	-1.6	10.1	10.7	21.7	69.3	33.9	8.7	-5.5	-29.3	-8.7	8.7	-5.3	25.7	12.9	11.1	9.4
B07 Vađenje metalnih ruda	4.5	-4.0	12.0	-53.3	-3.1	-22.2	-26.2	-22.1	-17.6	-8.2	-16.0	-19.7	-14.9	-14.7	-7.3	-12.3	-16.8
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	1.2	-9.6	0.7	-21.6	-24.5	-34.3	-26.8	-15.3	2.8	32.1	6.5	-6.6	-4.5	27.9	9.8	11.1	0.6
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	9.6	6.2	5.3	21.2	26.1	27.8	25.1	9.0	18.4	3.2	10.2	17.0	1.2	8.1	11.6	7.0	13.2
C11 Proizvodnja pića	1.4	-2.5	9.5	-3.4	-1.6	-4.0	-3.0	8.3	24.1	12.0	14.8	7.2	9.4	11.3	47.6	22.8	12.3
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0.1	-17.1	300,02)	213.0	51.9	74.7	113.2	-0.4	169.0	-13.2	51.8	54.8	26.0	16.6	5.5	16.0	34.7
C13 Proizvodnja tekstila	1.3	-18.2	-9.2	-0.8	-17.9	-11.2	-10.0	-9.2	-22.6	-27.4	-19.7	-16.0	-28.5	236.2	-6.2	67.2	-11.1
C14 Proizvodnja odjeće	1.9	15.4	2.9	-22.3	-22.2	-10.3	-18.3	-9.4	-13.8	24.6	0.5	-9.4	-2.7	10.1	-22.3	-5.0	-8.5
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	4.6	11.1	3.2	-7.1	5.9	26.2	8.4	2.7	-0.4	-10.8	-2.8	2.0	-25.8	-5.6	-8.0	-13.1	-3.9
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	5.2	1.0	-2.6	9.2	55.1	36.4	33.6	11.0	2.8	-7.1	2.3	14.1	-5.0	-3.3	6.1	-0.7	8.4
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1.5	-0.3	-1.3	6.0	2.4	-5.9	0.8	-1.7	9.7	6.2	4.8	2.6	-10.4	1.8	1.8	-2.3	1.0
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	0.8	4.8	-16.0	-43.2	-36.0	-41.0	-40.1	-24.5	-41.0	-29.7	-31.7	-36.2	-40.0	26.7	33.4	6.7	-26.5
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	3.4	-8.3	-2.4	6.7	-60.7	45.8	-2.7	85.1	16.3	-34.8	22.2	-4.1	88.5	-70.7	64.2	27.3	-2.1
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2.1	14.9	2.7	-16.5	20.1	-1.5	0.7	109.2	42.8	11.6	54.5	23.3	31.1	9.0	39.6	26.6	24.3
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	0.4	2.2	-7.4	-18.4	55.4	183.7	73.6	-9.2	-20.3	60.4	10.3	26.0	-2.3	42.6	61.5	33.9	26.2
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	1.9	35.6	12.3	-6.6	42.3	37.0	24.2	16.8	24.6	23.4	21.6	22.4	21.4	-10.9	1.0	3.8	16.2
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	4.2	16.7	4.6	-11.2	39.0	2.9	10.2	22.9	1.7	3.3	9.3	9.0	-8.6	8.6	25.6	8.5	8.9
C24 Proizvodnja baznih metala	4.2	-25.8	5.0	-18.9	-1.2	-45.4	-21.8	-19.7	-15.1	-3.0	-12.6	-17.3	-21.4	-17.6	-27.1	-22.0	-19.0
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	6.2	10.9	6.0	2.8	-13.5	8.2	-0.8	5.7	-4.9	7.7	2.9	0.8	10.3	23.7	15.6	16.5	5.7
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0.2	-20.6	-28.6	124.4	0.3	-36.2	29.5	-38.5	-15.7	-31.1	-28.4	-4.0	88.5	-36.6	22.8	24.9	4.5
C27 Proizvodnja električne opreme	1.8	-9.1	19.2	-9.2	7.4	12.5	3.6	20.1	27.7	36.8	28.2	16.6	27.9	20.9	5.5	18.1	16.8
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	0.7	-9.3	-16.6	63.7	56.3	31.3	50.4	96.5	-2.0	39.6	44.7	47.9	-9.7	117.3	38.9	48.8	44.8
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	0.7	0.5	3.5	-11.9	7.1	-15.5	-6.8	-0.3	-12.2	8.2	-1.5	-4.1	-1.1	30.4	9.5	12.9	0.6
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0.0	1.7	-30.9	-31.8	-30.8	-47.3	-36.6	-36.4	-15.6	-14.3	-22.1	-29.9	-9.8	-15.7	4.7	-6.9	-22.8
C31 Proizvodnja namještaja	2.7	14.4	2.9	-28.5	7.2	10.9	-3.4	6.1	-2.6	-11.3	-2.6	-2.7	-17.6	-5.1	5.7	-5.7	-3.8
C32 Ostala prerađivačka industrija	0.3	8.0	-3.3	-50.7	-9.8	8.0	-17.5	19.3	5.8	53.3	26.1	10.0	33.0	-58.6	21.4	-1.4	7.1
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	3.8	4.7	-6.6	6.9	8.1	-12.1	1.0	-30.1	-26.6	0.0	-18.9	-12.1	-12.2	-5.6	-13.2	-10.3	-11.4
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	24.5	-9.0	-1.0	-9.2	5.5	40.9	12.4	-2.0	20.5	35.5	18.0	13.7	22.3	51.9	43.8	39.3	21.4

Izvor: Zavod za statistiku RS

Tabela 4: Realni sektor - industrija i usluge (Rast g/g u %)

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2015				2016		
									jan-sep	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3
Industrija	Industrijska proizvodnja - fizički obim	-6.6	4.3	2.2	-3.7	5.3	0.2	3.0	3.8	-0.2	5.1	3.8	3.4	4.6	4.7	2.1
	<i>Intermedijarni proizvodi</i>	-19.0	9.9	5.3	-4.4	4.9	5.3	6.6	3.0	0.6	11.1	8.7	5.4	6.1	5.6	-2.1
	<i>Energija</i>	3.0	0.6	2.1	-7.3	6.3	-6.9	-0.8	4.5	-3.3	4.1	0.7	-3.5	3.2	1.3	9.2
	<i>Kapitalni proizvodi</i>	-31.9	-4.9	-2.7	-0.4	10.3	0.6	-2.4	3.6	-6.2	1.2	0.4	-5.2	-3.3	6.7	6.5
	<i>Trajni proizvodi za široku potrošnju</i>	-25.3	14.4	4.7	15.3	-3.9	1.5	22.6	18.2	-3.6	32.4	25.8	36.0	69.6	8.1	-11.9
	<i>Netrajni proizvodi za široku potrošnju</i>	-3.7	0.1	1.5	-0.2	4.9	2.7	4.6	2.4	3.9	1.2	2.8	10.6	5.4	4.8	-2.6
Građevinarstvo	Obim građevinskih radova - Ukupno	-5.2	-11.2	-5.6	-3.6	-1.8	6.4	-2.5	-1.4	2.4	-0.9	-6.9	-3.8	-5.3	-1.3	2.3
	<i>Visokogradnja</i>	-2.3	-16.6	-14.5	-14.5	-5.7	7.3	14.4	0.3	13.4	16.6	15.6	12.1	0.9	0.4	-0.4
	<i>Niskogradnja</i>	-4.0	-8.5	0.0	0.7	0.6	5.5	-6.5	-4.7	1.3	-4.4	-11.8	-9.9	-11.6	-3.6	1.1
Prevoz	Cestovni (prevezeno robe)	-11.3	-4.6	-0.1	30.2	-4.2	9.9	14.2	5.1	19.7	9.3	8.3	10.5	1.5	-4.2	6.8
	Cestovni (prevezeni putnici)	-5.3	3.7	1.8	7.5	-3.6	-27.5	-4.2	-9.5	5.9	-2.5	2.0	-8.5	-5.8	-3.7	-1.4
	Gradsko - Prigradski prevoz (prevezeni putnici)	-0.5	2.3	-4.4	-2.8	-9.6	-5.0	-0.6	-4.5	1.5	-1.0	-3.7	-3.8	-4.4	-3.8	-5.4
	Željeznički (prevezeno robe)	-15.8	15.9	10.4	-4.7	-3.4	1.1	2.3	-7.7	-2.8	14.8	-0.1	-1.3	-17.7	-2.1	-3.8
	Željeznički (prevezeni putnici)	-27.5	-1.3	-8.6	3.0	-24.0	-15.6	-1.9	-22.1	-11.5	16.0	1.5	-12.4	-13.0	-36.0	-23.4
Maloprodaja	Realni rast prometa	-7.1	17.1	7.0	2.0	5.0	1.8	7.7	6.5	7.1	11.1	8.0	4.9	8.2	4.4	7.2
	<i>Motorna goriva u s.p.</i>	-8.7	21.9	1.5	-2.7	4.7	1.5	9.3	3.1	9.2	10.7	13.1	4.2	7.2	1.4	1.7
	<i>Trgovina na malo, osim motornih goriva u s.p.</i>	-6.5	15.5	9.0	3.6	5.2	1.9	7.2	7.6	6.4	11.2	6.3	5.1	8.5	5.4	9.1
Turizam	Dolasci turista - ukupno	-6.3	14.6	4.5	9.0	12.9	0.3	21.5	11.6	22.9	-	-	-	7.8	-	-
	<i>Domaći turisti</i>	-9.5	11.2	1.1	5.1	2.1	-1.7	13.1	6.1	16.4	-	-	-	1.9	-	-
	<i>Strani turisti</i>	-3.3	17.5	7.2	11.9	20.5	1.5	26.5	14.2	28.9	-	-	-	12.8	-	-

Izvori: BHAS zvanična saopštenja

Tabela 5: Realni sektor po entitetima (rast g/g u %)

			2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 jan-sep	2015				2016		
											K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3
Proizvodnja i građevinarstvo	Industrijska proizvodnja - fizički obim	FBiH	-11.8	3.8	0.9	-3.7	7.3	0.0	1.6	2.2	-2.4	-	-	-	2.2	3.6*	-0.4*
		RS	19.0	5.0	4.7	-4.2	4.1	0.7	2.7	7.0	3.7	-	-	-	6.2	5.0*	9.6*
	Građevinarstvo (vrijednost radova)	FBiH	-28.2	-13.6	14.0	9.7	4.5	4.9^	-	0.0^	-1.3^	1.4^	-7.4^	-3.9^	-4.6^	-0.5^	0.2^
		RS	-8.0	-21.9	-2.1	-7.9	0.9	7.4^	-	-3.3^	9.9^	-3.6^	-5.0^	-3.1^	-6.2^	-3.0^	5.0^
Prijevoz	Cestovni (prevezeno robe)	FBiH	-16.8	3.7	7.7	24.3	-11.6	5.8	0.1	-7.0	13.0	-7.3	1.4	0.1	15.9	-10.5	-7.8
		RS	-9.8	3.6	20.3	18.4	11.6	4.4	33.6	-7.5	22.5	41.0	16.8	22.6	-18.8	-23.2	-4.7
	Cestovni (prevezeni putnici)	FBiH	-1.4	0.3	-0.5	6.4	-5.2	-40.1	-8.7	-3.4	-14.1	-7.3	-7.3	-7.5	-5.8	-2.8	-2.3
		RS	-17.3	17.8	14.9	-0.3	-0.5	-7.9	23.2	-20.2	37.6	3.6	-17.5	11.5	-9.1	-12.2	0.9
	Gradsko - Prigradski Prijevoz (prevezeni putnici)	FBiH	-2.1	2.4	-4.7	-4.3	-7.8	-5.0	-2.2	-3.9	0.3	1.2	-5.0	-5.2	-3.4	-2.8	-5.7
		RS	8.7	3.7	2.5	2.0	-3.5	-5.5	2.2	1.3	7.1	6.9	4.6	3.5	-8.8	0.1	-14.4
	Željeznički (prevezeno robe)	FBiH	-13.6	11.0	15.9	-9.4	-0.2	4.0	2.5	-1.8	-8.1	16.0	4.1	0.2	-7.0	2.2	-0.9
		RS	-19.2	24.0	2.0	3.5	-3.4	-3.5	-0.9	-17.6	7.1	12.6	-6.5	-15.4	-34.8	-9.5	-8.6
	Željeznički (prevezeni putnici)	FBiH	-12.5	7.4	1.6	4.2	-20.8	-14.2	-5.8	-28.3	-15.3	12.9	-5.2	-18.0	-20.0	-34.1	-29.0
		RS	-38.5	-10.3	-21.1	1.3	-34.3	-18.0	2.9	-9.6	-6.8	17.9	17.1	-12.2	-2.4	-8.7	-16.7
Ugostiteljstvo	Nominalni rast prometa	FBiH	-2.9	6.9	-0.7	16.3	6.2	12.4	-	-	9.2	13.9	14.9	4.9	25.7	14.1	26.8
	Realni rast prometa (deflacija indeksom CPI)		-2.6	5.0	-4.2	13.9	6.4	13.2	-	-	9.4	14.0	15.9	6.4	27.4	-	-
	Nominalni rast prometa	RS	-0.1	1.2	0.2	5.7	7.0	-	-	6.9	17.9	11.2	6.9	1.5	-	-	-
	Realni rast prometa (deflacija indeksom CPI)		0.3	-1.2	-3.5	3.5	7.0	-	-	8.4	19.3	12.2	8.9	3.5	-	-	-
Turizam	Dolasci domaćih turista	FBiH	-14.2	16.7	2.9	18.8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		RS	-4.9	6.1	-0.6	-0.8	3.0	0.7	11.8	6.9	14.2	-	-	-	3.1	2.0	-
	Dolasci stranih turista	FBiH	-0.6	25.3	9.2	12.9	-	-	-	-	-	-	-	-	21.4	-	-
		RS	-7.2	1.3	2.4	4.7	11.9	4.9	15.2	17.0	26.8	-	-	-	10.3	24.1	-

^ Realni rast proizvodnje u građevinarstvu

* prosjek mjesečnih stopa

Izvori: Zvanična saopštenja entitetskih zavoda za statistiku

Tabela 6: Tržište rada

Period	Broj zaposlenih lica*				Broj registrovanih nezaposlenih lica				Stopa nezaposlenosti				Prosječne neto plate				Prosječne penzije**			
	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD
	osobe								%				KM							
I-IX 2014.	699,678	442,051	241,544	16,325	550,247	391,060	146,995	12,192	44.0	46.9	37.8	42.8	829	832	824	817	353	366	331	322
I-IX 2015.	712,079	449,199	245,975	16,474	543,408	390,426	140,813	12,169	43.3	46.5	36.4	42.5	830	829	832	818	359	369	343	328
I-IX 2016.	723,562	456,162	253,306	16,733	524,742	379,498	133,424	11,821	42.0	45.4	34.5	41.4	836	836	836	830	359	370	342	326
I-2016.	715,540	450,419		16,527	539,109	390,738	136,349	12,022	43.0	46.5		42.1	829	834	816	830	358	368	343	326
II-2016.	715,880	450,491		16,592	536,684	388,606	136,056	12,022	42.8	46.3		42.0	829	825	838	833	361	373	343	326
III-2016.	719,180	452,958	249,610	16,612	530,370	382,879	135,690	11,801	42.4	45.8	35.2	41.5	843	845	837	842	360	372	342	328
IV-2016.	721,741	454,898		16,690	524,061	377,926	134,527	11,608	42.1	45.4		41.0	830	830	832	829	360	371	342	326
V-2016.	722,411	455,511		16,705	518,857	373,378	133,979	11,500	41.8	45.0		40.8	838	837	841	833	359	370	342	326
VI-2016.	728,121	460,837		16,768	518,034	373,548	133,041	11,445	41.6	44.8		40.6	837	834	845	833	359	370	342	326
VII 2016.	728,668	460,127		16,875	520,065	376,078	131,927	12,060	41.6	45.0		41.7	832	831	838	817	359	369	342	326
VIII 2016.	727,255	458,273		16,860	520,565	377,826	130,781	11,958	41.7	45.2		41.5	843	846	838	818	358	369	342	326
IX 2016.	733,261	461,944	257,001	16,972	514,935	374,500	128,464	11,971	41.3	44.8	33.3	41.4	837	839	834	833	359	369	342	327

Izvor: Agencija za statistiku BiH, entitetski zavodi za statistiku, Zavod za zapošljavanje FBiH, RS i BD, Zavod za MIO/PIO FBiH i Fond PIO RS.

* Broj zaposlenih lica u BiH, izvor: Agencija za statistiku BiH; broj zaposlenih lica u FBiH i RS izvor: entitetski zavodi za statistiku. U RS broj zaposlenih lica se objavljuje za mart i spetembar, pa se prosjek za devet mjeseci odnosi na prosjek pomenuta dva mjeseca, dok se broj nezaposlenih lica odnosi na prosjek devet mjeseci.

** Prosječne penzije u BiH su izračunate na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta.

Tabela 7: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)

Period	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Primarni novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	M2 ukupno
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
I-IX 2014.	3,158.2	3,915.3	7.8	2,752.9	4,525.5	3,165.7	1,258.5	5,274.7	7,081.2	7,278.4	9,699.0	16,977.3
I-XII 2014.	3,210.5	3,751.1	38.3	2,814.0	4,496.4	3,377.3	1,301.2	5,280.0	6,999.9	7,310.4	9,958.5	17,268.9
I-III 2015.	3,228.1	3,572.6	7.6	2,827.4	4,422.5	3,395.5	1,293.3	5,380.6	6,808.3	7,249.8	10,069.4	17,319.3
I-VI 2015.	3,310.8	3,642.4	4.2	2,874.0	4,557.8	3,445.6	1,385.5	5,469.9	6,957.4	7,431.7	10,301.0	17,732.8
I-IX 2015.	3,496.4	3,737.8	28.7	3,019.9	4,851.4	3,506.5	1,401.7	5,516.4	7,262.9	7,871.3	10,424.7	18,295.9
I-XII 2015.	3,499.5	4,063.5	51.7	3,055.3	5,125.6	3,562.6	1,360.4	5,543.3	7,614.7	8,180.9	10,466.3	18,647.2
I-III 2016.	3,503.2	3,942.2	50.4	3,035.4	5,193.0	3,631.1	1,419.9	5,510.5	7,495.8	8,228.4	10,561.5	18,789.8
I-VI 2016.	3,622.2	3,949.4	34.8	3,155.7	5,330.8	3,647.9	1,429.9	5,457.9	7,606.4	8,486.5	10,535.7	19,022.2
I-IX 2016.	3,985.4	4,160.1	31.2	3,361.1	5,636.9	3,706.1	1,503.7	5,460.2	8,176.8	8,998.1	10,670.0	19,668.0
g/g stopa rasta												
I-IX 2014.	10.0%	15.5%	-43.7%	9.8%	9.7%	9.6%	11.1%	3.8%	12.9%	9.8%	6.6%	7.9%
I-XII 2014.	10.3%	7.9%	141.1%	10.7%	8.3%	12.3%	9.4%	1.5%	9.4%	9.2%	6.0%	7.3%
I-III 2015.	10.2%	6.2%	-38.2%	11.2%	7.3%	10.0%	12.0%	2.5%	7.9%	8.8%	6.1%	7.2%
I-VI 2015.	10.1%	7.0%	-51.5%	9.7%	10.4%	10.8%	14.0%	4.6%	8.4%	10.1%	7.8%	8.8%
I-IX 2015.	10.7%	-4.5%	268.4%	9.7%	7.2%	10.8%	11.4%	4.6%	2.6%	8.1%	7.5%	7.8%
I-XII 2015.	9.0%	8.3%	35.2%	8.6%	14.0%	5.5%	4.6%	5.0%	8.8%	11.9%	5.1%	8.0%
I-III 2016.	8.5%	10.3%	559.5%	7.4%	17.4%	6.9%	9.8%	2.4%	10.1%	13.5%	4.9%	8.5%
I-VI 2016.	9.4%	8.4%	734.3%	9.8%	17.0%	5.9%	3.2%	-0.2%	9.3%	14.2%	2.3%	7.3%
I-IX 2016.	14.0%	11.3%	8.8%	11.3%	16.2%	5.7%	7.3%	-1.0%	12.6%	14.3%	2.4%	7.5%

Izvor : Centralna banka BiH

Tabela 8: Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Kod	00		01		02		03		04		05		06	
Odjeljak	Ukupan indeks		Hrana i bezalkoholna pića		Alkoholna pića i duvan		Odjeća i obuća		Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti		Namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće		Zdravstvo	
Vrsta indeksa	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g
I-IX 2014.		98.8		96.7		106.2		94.9		99.6		99.3		100.1
I-IX 2015.		99.2		99.4		107.7		93.0		101.2		100.6		101.4
I-IX 2016.		98.7		98.8		107.7		91.2		100.1		98.9		100.6
I-2016.	103.2	99.2	103.7	98.9	155.5	109.5	64.8	91.5	111.0	100.1	102.5	99.9	98.1	100.8
II-2016.	103.0	98.7	104.3	98.7	155.6	109.5	63.8	90.9	110.8	99.8	101.8	99.3	98.3	100.6
III-2016.	102.9	98.2	104.1	98.1	155.5	109.5	65.4	91.2	110.1	99.2	101.1	98.6	98.3	100.8
IV-2016.	102.6	98.4	104.4	98.3	155.7	108.5	65.9	91.8	104.3	99.3	101.2	98.7	98.4	100.8
V-2016.	102.7	98.5	104.4	98.7	155.4	107.9	65.3	91.4	105.1	100.6	101.0	98.7	98.4	100.6
VI-2016.	102.4	98.5	103.4	98.9	155.5	106.0	63.6	89.8	105.3	100.9	100.7	98.4	98.5	100.7
VII 2016.	102.1	99.0	102.7	99.9	155.5	106.0	60.9	91.4	105.3	100.8	101.2	99.1	98.6	100.8
VIII 2016.	101.8	98.8	102.1	99.1	155.6	106.2	60.3	90.7	105.0	100.3	101.2	99.2	97.8	100.0
IX 2016.	101.8	98.9	101.6	98.5	155.5	106.3	62.6	91.8	105.3	100.4	100.8	98.6	98.0	100.1

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 8: Indeks potrošačkih cijena - nastavak

Kod	07		08		09		10		11		12	
Opis koda	Prevoz		Komunikacije		Rekreacija i kultura		Obrazovanje		Restorani i hoteli		Ostala dobra i usluge	
Vrsta indeksa	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g
I-IX 2014.		99.4		102.5		100.3		100.6		100.2		100.1
I-IX 2015.		93.4		100.5		100.3		102.1		100.3		99.7
I-IX 2016.		93.4		99.1		99.9		101.3		100.6		99.9
I-2016.	96.3	94.9	110.4	100.0	102.4	99.6	105.4	102.2	105.2	100.6	101.2	100.4
II-2016.	94.4	93.1	110.5	100.0	102.4	99.8	105.4	101.5	105.2	100.8	100.1	99.5
III-2016.	95.0	91.8	109.1	98.8	102.2	99.7	105.3	101.5	105.1	100.7	100.6	99.9
IV-2016.	95.9	92.5	109.1	98.7	102.2	100.0	105.3	101.5	105.1	100.6	101.5	100.2
V-2016.	96.5	91.7	109.2	98.9	102.5	100.1	105.3	101.2	105.2	100.5	101.2	100.1
VI-2016.	97.7	92.7	109.1	98.8	102.6	99.8	105.3	101.2	105.2	100.6	101.0	99.9
VII 2016.	98.1	93.5	109.1	98.8	103.1	99.7	105.3	101.2	105.2	100.5	100.6	99.5
VIII 2016.	98.0	94.1	109.2	98.9	103.5	100.0	105.3	100.9	105.2	100.5	100.8	99.6
IX 2016.	98.2	96.4	109.3	99.0	102.7	100.1	105.8	100.5	105.2	100.6	100.7	99.6

Tabela 9: Rast i sektorska struktura kredita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)

Razdoblje	Kredit općoj vladi	Kredit nefinancijskim javnim poduzećima	Kredit nefinancijskim privatnim poduzećima	Kredit stanovništvu	Ostali kredit*	Ukupni kredit
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
I. - III. 2014.	929.0	444.6	7,663.8	7,118.5	88.2	16,244.2
I. - VI. 2014.	1,016.6	439.8	7,645.0	7,284.2	91.2	16,476.7
I. - IX. 2014.	1,021.3	441.8	7,533.5	7,367.6	90.1	16,454.2
I. - XII. 2014.	1,101.3	442.1	7,419.3	7,428.2	83.2	16,474.1
I. - III. 2015.	1,138.9	424.9	7,275.1	7,511.5	89.8	16,440.3
I. - VI. 2015.	1,143.5	422.1	7,355.7	7,697.3	103.7	16,722.3
I. - IX. 2015.	1,141.5	411.6	7,327.5	7,750.3	95.7	16,726.6
I. - XII. 2015.	1,162.7	396.7	7,418.2	7,784.2	105.1	16,866.8
I. - III. 2016.	1,099.0	381.2	7,505.4	7,828.5	113.6	16,927.7
I. - VI. 2016.	1,022.3	374.6	7,521.8	7,916.9	107.7	16,943.3
I. - IX. 2016.	1,072.8	385.8	7,498.4	7,978.1	87.4	17,022.5
Stopa rasta (g/g)						
I. - III. 2014.	11.2%	4.0%	2.8%	4.9%	-16.6%	4.1%
I. - VI. 2014.	20.1%	-1.8%	2.5%	5.9%	-20.5%	4.7%
I. - IX. 2014.	17.4%	1.5%	1.3%	5.4%	-1.5%	4.0%
I. - XII. 2014.	22.0%	-1.9%	-1.4%	5.1%	-4.2%	2.8%
I. - III. 2015.	22.6%	-4.4%	-5.1%	5.5%	1.9%	1.2%
I. - VI. 2015.	12.5%	-4.0%	-3.8%	5.7%	13.7%	1.5%
I. - IX. 2015.	11.8%	-6.8%	-2.7%	5.2%	6.2%	1.7%
I. - XII. 2015.	5.6%	-10.3%	0.0%	4.8%	26.2%	2.4%
I. - III. 2016.	-3.5%	-10.3%	3.2%	4.2%	26.5%	3.0%
I. - VI. 2016.	-10.6%	-11.2%	2.3%	2.9%	3.9%	1.3%
I. - IX. 2016.	-6.0%	-6.3%	2.3%	2.9%	-8.7%	1.8%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim kreditima su krediti dani ostalim finansijskim institucijama, neprofitnim organizacijama i ostali krediti.

Tabela 10: Rast i sektorska struktura depozita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)

Razdoblje	Depoziti opće vlade	Depoziti nefinancijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinancijskih privatnih poduzeća	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti*	Ukupni depoziti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
I. - III. 2014.	1,272.9	1,370.1	2,100.3	8,495.3	1,188.4	14,427.0
I. - VI. 2014.	1,292.0	1,169.9	2,179.7	8,690.7	1,189.4	14,521.6
I. - IX. 2014.	1,553.7	1,147.1	2,412.1	8,900.4	1,256.6	15,269.9
I. - XII. 2014.	1,469.7	1,140.4	2,483.8	9,042.0	1,239.4	15,375.2
I. - III. 2015.	1,265	1,198	2,198	9,364	1,202	15,227.1
I. - VI. 2015.	1,218	1,221	2,377	9,484	1,250	15,550.0
I. - IX. 2015.	1,370	1,210	2,480	9,620	1,347	16,027.1
I. - XII. 2015.	1,573	1,188	2,607	9,865	1,299	16,530.8
I. - III. 2016.	1,443	1,204	2,490	10,074	1,324	16,535.2
I. - IV. 2016.	1,486	1,184	2,535	10,132	1,352	16,689.8
I. - IX. 2016.	1,635	1,174	2,756	10,253	1,394	17,211.6
Stopa rasta g/g						
I. - III. 2014.	6.5%	-1.3%	11.3%	7.8%	6.3%	7.1%
I. - VI. 2014.	14.7%	-15.4%	12.5%	9.6%	8.5%	7.8%
I. - IX. 2014.	31.9%	-18.5%	13.0%	10.0%	12.8%	9.6%
I. - XII. 2014.	26.5%	-14.8%	13.0%	8.1%	4.5%	7.9%
I. - III. 2015.	-0.6%	-12.6%	4.7%	10.2%	1.1%	5.5%
I. - VI. 2015.	-5.7%	4.4%	9.0%	9.1%	5.1%	7.1%
I. - IX. 2015.	-11.8%	5.5%	2.8%	8.1%	7.2%	5.0%
I. - XII. 2015.	7.0%	4.1%	4.9%	9.1%	4.8%	7.5%
I. - III. 2016.	14.0%	0.5%	13.3%	7.6%	10.1%	8.6%
I. - IV. 2016.	22.0%	-3.0%	6.6%	6.8%	12.5%	7.3%
I. - IX. 2016.	19.3%	-3.0%	11.1%	6.6%	3.4%	7.4%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim depozitima su depoziti sektora ostalih finansijskih institucija, neprofitnih organizacija i ostali depoziti.

Tabela 11: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM s valutnom klauzulom (u %, na godišnjoj razini)

Godina	Mjesec	POTROŠAČKI KREDITI				STAMBENI KREDITI					OSTALI KREDITI			
		promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	kredit i preko 5 god. IPFKS	preko 10 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS
			s originalnim dospijjećem preko 1 god.				s originalnim dospijjećem preko 1 god.					s originalnim dospijjećem preko 1 god.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2015.	04.	7.48	NA	7.69	NA	5.80	5.96	6.27	5.57	5.71	7.81	7.83	7.08	7.61
2015.	05.	7.85	NA	7.30	NA	5.95	5.98	6.28	5.66	5.77	7.83	7.85	7.06	7.81
2015.	06.	NA	NA	7.85	NA	5.74	5.79	6.88	5.96	5.65	8.18	7.97	7.00	7.70
2015.	07.	NA	NA	7.26	NA	5.72	5.77	7.25	5.93	6.11	8.19	8.26	7.14	7.53
2015.	08.	NA	NA	6.92	NA	5.81	5.81	6.76	6.26	5.49	7.96	7.94	7.35	7.85
2015.	09.	NA	NA	7.02	NA	5.74	5.74	6.88	6.17	5.77	7.92	7.90	7.20	7.80
2015.	10.	NA	NA	7.65	NA	5.74	5.76	6.20	5.61	5.80	7.77	7.80	7.29	7.93
2015.	11.	8.63	NA	7.82	NA	5.80	5.81	6.39	6.27	5.77	7.72	7.76	7.34	7.90
2015.	12.	NA	NA	6.92	NA	5.61	5.60	6.16	6.08	5.82	7.62	7.62	7.16	7.44
2016.	01.	NA	NA	7.23	NA	5.49	5.49	5.89	6.05	5.55	8.08	8.09	7.23	7.73
2016.	02.	NA	NA	7.15	NA	5.68	5.68	NA	6.36	5.83	8.01	8.05	7.25	7.89
2016.	03.	NA	NA	7.83	NA	5.53	5.53	5.96	5.75	5.66	8.01	7.77	7.07	7.92
2016.	04.	NA	NA	NA	NA	5.56	5.56	6.00	5.10	5.44	8.13	7.89	7.08	7.31
2016.	05.	NA	NA	NA	NA	5.64	5.64	6.02	5.30	5.42	8.26	7.96	6.80	6.90
2016.	06.	NA	NA	NA	NA	5.60	5.60	6.11	6.02	5.77	8.24	8.29	7.00	6.84
2016.	07.	NA	NA	NA	NA	5.472	5.471	6.042	5.934	5.767	8.314	8.334	7.002	6.825
2016.	08.	NA	NA	NA	NA	5.383	5.379	5.924	5.741	5.612	8.170	8.181	7.046	6.931
2016.	09.	NA	NA	7.837	NA	5.314	5.267	6.046	5.681	5.628	8.039	8.123	6.946	6.960

Izvor: Central... banka BiH

Kamatne stope u tablici se odnose ... nove poslove

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 12: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima u KM s valutnom klauzulom (u %, na godišnjoj razini)

Godina	Mjesec	od iznosa od 0,25 milijuna EUR				preko 0,25 milijuna EUR do 1 milijuna EUR				Preko iznosa 1 milijun EUR			
		promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS
			s originalnim dospijećem preko 1 god.				s originalnim dospijećem preko 1 god.				s originalnim dospijećem preko 1 god.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2015.	04.	7.71	7.64	7.50	6.82	6.12	5.98	5.37	6.39	6.00	5.86	4.23	NA
2015.	05.	7.32	7.24	7.24	6.91	6.19	5.88	5.60	5.52	6.60	6.65	NA	NA
2015.	06.	7.52	7.68	6.94	5.55	5.85	5.94	5.51	6.73	5.00	5.00	NA	NA
2015.	07.	7.34	7.45	6.89	6.09	5.69	5.67	5.73	6.55	6.20	6.04	NA	NA
2015.	08.	7.58	7.96	6.40	6.36	6.15	6.03	6.35	6.64	4.81	5.11	NA	6.21
2015.	09.	7.86	8.15	6.49	6.19	5.79	5.83	5.03	6.65	5.68	5.68	NA	NA
2015.	10.	7.62	8.12	6.15	5.80	5.68	5.80	5.20	6.08	6.38	6.58	NA	NA
2015.	11.	7.37	7.48	5.98	5.70	6.86	6.64	5.84	5.86	5.72	6.02	NA	6.05
2015.	12.	7.75	7.90	5.82	6.19	5.81	5.72	5.90	6.26	5.95	5.95	NA	5.90
2016.	01.	7.38	7.22	7.35	7.45	6.66	6.50	6.74	6.93	5.77	6.26	NA	NA
2016.	02.	7.70	7.67	5.59	5.70	6.02	5.91	5.08	4.68	5.20	5.20	NA	5.73
2016.	03.	7.26	7.32	5.75	5.57	5.80	5.69	5.31	5.39	5.87	6.33	NA	5.30
2016.	04.	7.82	7.79	5.50	5.42	5.86	6.03	5.58	4.98	4.97	NA	NA	5.33
2016.	05.	7.67	7.95	5.21	5.21	5.53	5.56	5.23	5.51	NA	NA	NA	5.55
2016.	06.	7.50	7.54	5.07	5.02	5.87	5.71	5.52	6.19	4.59	4.41	3.92	4.77
2016.	07.	7.42	7.52	5.98	5.77	5.73	6.00	5.09	5.63	4.13	4.01	3.76	5.01
2016.	08.	7.59	7.71	5.02	5.64	5.91	5.96	5.29	5.81	5.04	5.00	NA	5.07
2016.	09.	7.30	7.72	5.65	5.27	5.47	5.27	5.29	5.51	4.60	4.87	NA	5.50

Izvor: Central... banka BiH

Kamatne stope u tablici se odnose ... nove poslove

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 13: Kamatne stope na depozite (u %, na godišnjoj razini)

Depoziti stanovništvu											
Godina	Mjesec	Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR				Depoziti u stranoj valuti	
		s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju	s dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju
		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2015.	04.	1.07	2.42	2.80	0.09	1.19	2.45	2.86	0.15	1.83	0.06
2015.	05.	1.10	2.45	2.51	0.09	1.27	2.44	2.87	0.15	0.98	0.06
2015.	06.	1.55	2.42	2.59	0.09	1.23	2.48	2.92	0.15	0.71	0.06
2015.	07.	1.23	2.40	2.44	0.08	1.26	2.45	3.24	0.15	1.35	0.06
2015.	08.	1.12	2.45	2.56	0.08	1.36	2.36	2.81	0.15	1.15	0.06
2015.	09.	1.14	2.39	2.55	0.08	1.30	2.35	2.71	0.14	1.37	0.06
2015.	10.	1.07	2.27	2.27	0.09	1.24	2.24	2.78	0.14	1.41	0.06
2015.	11.	0.94	2.23	2.23	0.09	1.25	2.26	2.89	0.13	1.16	0.06
2015.	12.	1.06	2.16	2.36	0.09	1.24	2.13	2.68	0.13	0.97	0.06
2016.	01.	0.89	1.97	2.59	0.10	0.89	2.14	2.40	0.12	0.74	0.07
2016.	02.	0.83	2.07	2.27	0.09	0.87	2.20	2.56	0.11	0.65	0.07
2016.	03.	0.85	1.89	2.12	0.08	0.86	2.24	2.52	0.12	0.75	0.06
2016.	04.	0.74	1.95	2.09	0.08	0.76	2.01	2.25	0.12	0.58	0.07
2016.	05.	0.69	2.00	2.21	0.08	0.62	1.96	2.11	0.12	1.47	0.07
2016.	06.	0.66	1.99	2.07	0.08	0.58	1.97	2.23	0.12	0.52	0.07
2016.	07.	0.58	1.93	2.00	0.08	0.68	1.92	2.08	0.12	0.54	0.07
2016.	08.	0.63	1.88	2.01	0.07	0.55	1.74	2.25	0.11	0.47	0.07
2016.	09.	0.61	2.10	1.87	0.07	0.60	1.79	2.34	0.11	0.59	0.07
Depoziti nefinancijskih poduzeća											
2015.	04.	1.61	3.05	3.05	0.17	NA	1.67	NA	0.15	NA	0.07
2015.	05.	1.32	2.50	2.90	0.19	NA	2.53	3.44	0.15	NA	0.06
2015.	06.	1.38	2.47	2.38	0.15	NA	3.19	NA	0.14	NA	0.05
2015.	07.	1.08	2.20	2.92	0.14	1.62	3.08	NA	0.14	NA	0.05
2015.	08.	1.28	2.02	2.57	0.13	0.48	1.66	NA	0.10	NA	0.06
2015.	09.	0.90	2.13	2.73	0.13	NA	2.25	2.05	0.13	NA	0.06
2015.	10.	0.84	2.56	2.97	0.13	NA	1.18	NA	0.12	NA	0.04
2015.	11.	1.15	2.32	1.93	0.13	NA	1.37	NA	0.12	NA	0.06
2015.	12.	0.93	1.43	1.94	0.12	0.61	2.47	NA	0.10	NA	0.06
2016.	01.	0.86	1.48	1.88	0.10	0.35	NA	2.57	0.09	NA	0.07
2016.	02.	1.00	1.37	2.10	0.10	NA	NA	NA	0.09	NA	0.15
2016.	03.	0.84	2.17	2.48	0.09	0.25	2.27	NA	0.06	NA	0.05
2016.	04.	0.76	2.88	2.90	0.10	NA	2.01	NA	0.08	NA	0.05
2016.	05.	0.41	1.56	NA	0.09	NA	NA	2.21	0.08	NA	0.06
2016.	06.	1.21	1.80	2.49	0.08	NA	NA	NA	-3.92	NA	-3.94
2016.	07.	0.35	1.40	2.06	0.08	NA	NA	NA	0.08	NA	0.05
2016.	08.	0.35	1.33	2.88	0.08	NA	1.18	NA	0.06	NA	0.05
2016.	09.	0.31	1.70	2.19	0.08	NA	1.34	NA	0.08	NA	0.07

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope na depozite po viđenju se odnose na postojeće poslove

Kamatne stope na depozite sa dogovorenim dospjećem se odnose na nove poslove

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

Tabela 14: Uvoz i izvoz roba prema HS klasifikaciji za period januar-septembar 2016. godine

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)		IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				
		Jan_Se p_2015	Jan_Se p_2016	Jan_Sep 2016 promjena %		Jan_Se p_2015	Jan_Se p_2016	Jan_Sep 2016 promjena %		Jan_Se p_2015	Jan_Se p_2016	Jan_Sep 2016 promjena %		Pokrivenost uvoza izvozom
		u mil. KM	u mil. KM	g/g	p.p	u mil. KM	u mil. KM	g/g	p.p	u mil. KM	u mil. KM	g/g	p.p	
UKUPNO		6692	6861	2.5	2.5	11808	11813	0.0	0.0	-5116	-4952	-3.2	-3.2	58.1%
1	ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	143	110	-23.1	-0.5	378	343	-9.3	-0.30	-235	-233	-0.9	-0.04	32.1%
2	PROIZVODI BILNOG PORIJEKLA	139	191	37.4	0.78	575	574	-0.2	-0.01	-436	-383	-12.2	-1.04	33.3%
3	MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BILNOG PORIJEKLA	80	92	15.0	0.18	111	140	26.1	0.25	-31	-48	54.8	0.33	65.7%
4	PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	223	267	19.7	0.66	1053	1088	3.3	0.30	-830	-821	-1.1	-0.18	24.5%
5	PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	560	503	-10.2	-0.85	1735	1426	-17.8	-2.62	-1175	-923	-21.4	-4.93	35.3%
6	PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH INDUSTRIJA	507	535	5.5	0.42	1173	1193	1.7	0.17	-666	-658	-1.2	-0.16	44.8%
7	PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	212	236	11.3	0.36	746	801	7.4	0.47	-534	-565	5.8	0.61	29.5%
8	KOŽA I KRZNO	123	108	-12.2	-0.22	344	342	-0.6	-0.02	-221	-234	5.9	0.25	31.6%
9	DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	488	536	9.8	0.72	151	177	17.2	0.22	337	359	6.5	-0.43	302.8%
10	CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	192	192	0.0	0.00	287	301	4.9	0.12	-95	-109	14.7	0.27	63.8%
11	TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	363	378	4.1	0.22	757	807	6.6	0.42	-394	-429	8.9	0.68	46.8%
12	OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	492	506	2.8	0.21	259	254	-1.9	-0.04	233	252	8.2	-0.37	199.2%
13	PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA, KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	40	45	12.5	0.07	243	261	7.4	0.15	-203	-216	6.4	0.25	17.2%
14	BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	10	10	0.0	0.00	9	10	9.9	0.01	0	-1	-225.0	0.02	95.0%
15	BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	1277	1144	-10.4	-1.99	1140	1154	1.2	0.12	137	-10	-107.3	2.87	99.1%
16	MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI UREĐAJI	755	785	4.0	0.45	1590	1613	1.4	0.19	-835	-828	-0.8	-0.14	48.7%
17	TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	238	242	1.7	0.06	803	870	8.3	0.57	-565	-628	11.2	1.23	27.8%
18	SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	13	19	43.8	0.09	162	157	-3.1	-0.04	-149	-138	-7.2	-0.21	11.9%
19	ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	76	121	59.2	0.67	5	7	40.0	0.02	71	114	60.6	-0.84	1728.6%
20	RAZNI PROIZVODI	750	838	11.7	1.31	261	287	10.0	0.22	489	551	12.6	-1.20	291.8%
21	UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	0	0	0	0.00	200.0%
98	NERAZVRSTANO	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	#DIV/0!

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 15: Vanjskotrgovinska razmjena u BiH po glavnim trgovinskim partnerima

u 000 KM

Zemlje	IZVOZ						Promjena u %	UVOZ						Promjena u %
	Jan_Sep_2014		Jan_Sep_2015		Jan_Sep_2016			Jan_Sep_2014		Jan_Sep_2015		Jan_Sep_2016		
	KM	u %	KM	u %	KM	u %		KM	u %	KM	u %	KM	u %	
EU	4,702	73.4%	4,832	72.2%	4,997	72.8%	3.4%	7,082	59.6%	7,129	60.5%	7,282	61.6%	2.1%
CEFTA	963	15.0%	1,008	15.1%	990	14.4%	-1.8%	1,335	11.2%	1,452	12.3%	1,504	12.7%	3.6%
Njemačka	1,001	15.6%	1,051	15.7%	1,118	16.3%	6.4%	1,386	11.7%	1,415	12.0%	1,474	12.5%	4.2%
Hrvatska	710	11.1%	698	10.4%	723	10.5%	3.6%	1,405	11.8%	1,250	10.6%	1,170	9.9%	-6.4%
Italija	908	14.2%	925	13.8%	832	12.1%	-10.1%	1,221	10.3%	1,291	10.9%	1,374	11.6%	6.4%
Srbija	568	8.9%	590	8.8%	574	8.4%	-2.7%	1,177	9.9%	1,279	10.8%	1,337	11.3%	4.5%
Slovenija	517	8.1%	551	8.2%	587	8.6%	6.5%	572	4.8%	572	4.9%	602	5.1%	5.3%
Austrija	566	8.8%	570	8.5%	551	8.0%	-3.3%	391	3.3%	412	3.5%	405	3.4%	-1.6%
Turska	157	2.5%	261	3.9%	257	3.7%	-1.5%	417	3.5%	470	4.0%	501	4.2%	6.6%
Rusija	55	0.9%	63	0.9%	58	0.8%	-7.9%	931	7.8%	702	6.0%	513	4.3%	-26.9%
Kina	10	0.2%	20	0.3%	19	0.3%	-3.5%	944	7.9%	819	6.9%	810	6.9%	-1.1%
Ostale	742	11.6%	849	12.7%	875	12.8%	3.1%	3,442	29.0%	3,209	27.2%	3,027	25.6%	-5.7%
UKUPNO	6,407	100.0%	6,689	100%	6,862	100.0%	2.5%	11,886	100%	11,790.0	100%	11,813	100.0%	0.0%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

PLATNI BILANS BIH u milionima KM	Q3 2012	Q3 2013	Q3 2014	Q3 2015	Q3 2016	Promjena Q3 2016 /Q3 2015
TEKUĆI RAČUN	-660	-305	-490	-491	-210	-57%
Roba - saldo	-2,256	-1,922	-2,190	-1,996	-1,820	-9%
Izvoz robe, fob	1,491	1,630	1,736	1,811	1,963	8%
Uvoz robe, fob	3,747	3,552	3,927	3,807	3,783	-1%
Usluge - saldo	552	537	567	631	606	-4%
Potražuje - ukupno	848	808	842	948	948	0%
Duguje - ukupno	296	271	275	317	342	8%
Primarni dohodak - saldo	100	128	62	-21	54	-3.6
Potražuje - ukupno	232	231	257	250	252	0.0
Duguje - ukupno	133	103	195	271	198	-0.3
Sekundarni dohodak - saldo	944	951	1,071	895	950	0.1
Od čega: Personalni transferi - potražuje	1,017	1,020	626	647	659	0.0
KAPITALNI RAČUN	91	91	153	81	82	1%
FINANSIJSKI RAČUN	-417	-9	-162	-223	114	-151%
Direktne investicije	-107	4	-108	-110	-78	-30%
Od čega: Reinvestirane zarade - Pasiva	-2	-32	12	85	59	-31%
Portfolio investicije	-18	20	-20	74	83	12%
Ostale investicije	-686	-480	-660	-564	-584	4%
Neto finansijska aktiva	-454	-236	-240	-190	-229	21%
Valuta i depoziti	-475	-249	-251	-174	-239	37%
Ostalo	11	1	-6	-1	-14	1079%
Neto finansijska pasiva	232	244	420	374	355	-5%
Valuta i depoziti	-18	-40	-38	31	-135	-529%
Zajmovi	97	166	342	211	331	57%
Vladin sektor	197	158	425	37	140	277%
Ostali sektori	-100	8	-83	174	191	10%
Trgovinski krediti i avansi	136	138	146	136	134	-2%
Ostala finansijska pasiva	15	-22	-35	-7	24	-435%
Rezervna aktiva	394	447	625	378	692	83%
NETO GREŠKE I PROPUSTI	152	205	175	187	241	18%

Izvor: Centralna banka BiH